

**KAUPUNGINVALTUUTETTUJEN
ARGUMENTOINTI**

Katriina Nieminen
Puheviestinnän pro gradu -tutkielma
Syksy 2010
Viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty HUMANISTINEN	Laitos – Department VIESTINTÄTIETEIDEN
Tekijä – Author Katriina Nieminen	
Työn nimi – Title KAUPUNGINVALTUUTETTUIEN ARGUMENTOINTI	
Oppiaine – Subject Puheviestintä	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Syksy 2010	Sivumäärä – Number of pages 89
Tiivistelmä – Abstract <p>Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkimustehtävänä on kuvata, millaisia retorisia argumentointitapoja valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Tutkielmassa pyritään kuvaamaan, millaisia väitteitä valtuutetut esittävät ja millaisia argumentointitekniikoita valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Kuvailussa painotetaan arvoja koskevia väitteitä. Tutkielman tavoitteena on lisätä tietoa siitä, millaista argumentointi kunnanvaltuustossa on ja valottaa näin jotain siitä, millaisia tekijöitä kunnanvaltuuston päätöksentekoon liittyy.</p> <p>Tutkimusaineisto kerättiin videoimalla kaksi Järvenpään kaupunginvaltuuston istuntoa. Tutkimuskysymyksiin haettiin vastausta retorisella analyysillä, joka pohjasi lähinnä Chaïm Perelmanin (1912-1984) argumentointiteoriaan. Tutkimuksessa yhdisteltiin laadullista ja määrällistä tutkimustapaa. Tutkimustapa nojasi vahvasti tutkijan subjektiivisiin havaintoihin. Analyysissä pyrittiin kuitenkin tarkkuuteen ja systemaattisuuteen, jotta tutkimuksen anti olisi mahdollisimman luotettava, ja analyysin vaiheet kuvataan tutkielmassa seikkaperäisesti.</p> <p>Arvojen linkittyminen väitteisiin ja perusteluihin on aineiston perusteella valtuutettujen argumentoinnille hyvin tyypillistä. Myös tosiasiallisia väitteitä käytetään valtuustossa argumentoinnissa aineiston perusteella paljon ja niissä vedotaan usein vaikeasti kiistettäviin faktoihin. Aineistosta ilmeni, että neuvoja ja ohjeita antavat menettelytapaa koskevat väitteet ovat valtuutetuille myös ominaisia.</p> <p>Valtuutettujen argumentoinnista havaittiin Perelmanin kuvaamia argumentointitekniikoita, joita valtuutetut käyttivät sekä erikseen että yhdessä. Kvasiloogisia argumentointitekniikoita esiintyi aineistoissa vähäisesti. Valtuutettujen argumentointitekniikoista valtaosa oli todellisuuden rakenteisiin perustuvia argumentointitekniikoita. Myös todellisuuden rakennetta muokkaamaan pyrkiviä tekniikoita käytettiin argumentoinnissa paljon. Dissosiativisia argumentointitekniikoita aineistosta ei juuri havaittu, mutta niiden havaitseminen voi vaatia pidempää argumentoinnin tarkastelujaksoa kuin tässä tutkimuksessa.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että valtuutettujen argumentointi valtuustossa näyttäytyy enemmän esiintymisenä kuin neuvotteluna päätettävistä asioista. Aineistosta ilmeni, että valtuutetut käsittelevät puheenvuoroissaan usein monia asioita sen sijaan, että he keskittyisivät yhden pääväitteen perusteluun. Toisten valtuutettujen argumentteja ei myöskään kritisoi aineistossa näkyvästi, vaan heidän puheenvuorojensa kommentointi oli lähinnä samanmielisyyden osoittamista. Päätöksenteon kannalta näyttää siltä, etteivät valtuuston istunnot anna valtuutetuille todellisia vaikutusmahdollisuuksia käsiteltäviin asioihin. Kun kaupunginvaltuutettujen välisestä argumentoinnista ei juuri ole aikaisempaa tutkimusta, voi tämän tutkimuksen lähestymistavan nähdä antaneen perustellun avauksen valtuutettujen argumentoinnin tarkastelulle.</p>	
Asiasanat – Keywords argumentointi, argumentointianalyysi, poliittinen viestintä, puheviestintä, retoriikka	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto / Tourulan kirjasto	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ARGUMENTOINTI JA VÄITTEET ARGUMENTOINNISSA	4
	2.1. Argumentointi ja argumentti	4
	2.2. Väitteet argumentoinnissa	5
	2.3. Poliittinen argumentointi	10
3	RETORIikka JA ARGUMENTOINTITEKNIIKAT	13
	3.1. Klassinen ja uusi retoriikka	13
	3.2. Retorinen argumentointianalyysi	14
	3.3. Argumentointitekniikat	16
	3.3.1. Perelmanin argumentointiteoria	16
	3.3.2. Kvasiloogiset argumentointitekniikat	20
	3.3.3. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentointitekniikat	25
	3.3.4. Todellisuuden rakennetta muokkaavat argumentointitekniikat	30
	3.3.5. Dissosiativiset argumentointitekniikat	32
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	35
	4.1. Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusmenetelmä	35
	4.2. Tutkimuksen kohderyhmä	38
	4.3. Aineiston keruu, käsittely ja analysointi	43
5	TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	45
	5.1. Väitteet kaupunginvaltuutettujen argumentoinnissa	45
	5.2. Kaupunginvaltuutettujen argumentointitekniikat	56
	5.3. Tulosten koonti ja pohdinta	67
6	TUTKIMUKSEN ARVIOINTI	77
7	PÄÄTÄNTÖ	80

KIRJALLISUUS	84
LIITTEET	88
Liite 1. Järvenpään kaupunginvaltuusto. Sisällys esityslistasta 4/2009.	
Liite 2. Järvenpään kaupunginvaltuusto. Sisällys esityslistasta 5/2009.	

1 JOHDANTO

Kunnallishallinto on lähinnä kansalaista oleva valtiollinen väylä vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin Suomessa. Kuntalaiset valitsevat valtuustoon valtuutetut luottamustehtävään edustamaan kaikkia kuntalaisia ja tekemään kuntalaisia koskevia päätöksiä. Kunnanvaltuutettujen istunnot ovat kaikille avoimia tilaisuuksia, mutta kovin moni kuntalainen ei käy niitä kuitenkaan seuraamassa. Kunnallisvaalien lähestyessä moni kuntalainen onkin vaikean valinnan edessä. Äänestysprosentista nähdään, että iso joukko suomalaisista päättää jättää äänestyksen väliin. Oman ehdokkaan valintaa ohjaavat usein median välityksellä muodostetut käsitykset. Näyttää siltä, ettei kuntalaisilla ole selkeää käsitystä valtuutettujen argumentoinnista valtuuston istunnoissa ja siitä, miten päätökset istunnoissa syntyvät.

Suomen kuntalaki määrää, että kaupungeilla tulee olla kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus sekä tarkastuslautakunta. Valtuusto johtaa kunnan toimintaa ja päättää kunnan toimintaa ja taloutta koskevista asioista. Valtuuston jäsenet eli kaupunginvaltuutetut valitaan neljän vuoden välein järjestettävillä kuntavaaleilla, joissa kaikki äänioikeutetut kuntalaiset voivat äänestää haluamaansa henkilöä valtuutetuksi. (Haveri & Rönkkö 2003, 57–58.) Valtuusto kokoontuu päättämään kunnan asioista yleisölle julkisiin valtuuston istuntoihin keskimäärin kerran kuukaudessa. Valtuuston istuntojen kulku on tarkoin säädelty valtuuston työjärjestyksessä (Järvenpään kaupungin keskushallinto 2009).

Retorisella lähestymistavalla analyysin kohteena olevasta ilmiöstä voidaan tavoittaa vakuuttavuuden rakentumiseen liittyviä piirteitä. Retoriikka tarkastelee argumentatiivista ja vakuuttamaan pyrkivää osaa viestinnästä (Fisher & O’Leary 1996, 246-249). Retorista argumentointia on tutkittu antiikin ajoista lähtien. Antiikin filosofit esittivät lähinnä ohjeita puhujille, miten vakuuttaa yleisö puhujalähtöisestä näkökulmasta. Uuden retoriikan tutkimusperinteen edustajat ovat puolestaan korostaneet yleisön merkitystä argumentoinnissa. (Puro 2005, 107-110.) Retoriikan tutkimuksessa on jäsennetty poliittisesti vakuuttavaa argumentointia monin eri tavoin. Tutkija Chaïm Pe-

relman (1912-1984) on luonut yhden merkittävimmistä uuden retoriikan tutkimustapa-
paa edustavista argumentointianalyysin malleista (Puro 2005, 130). Perelman käsitte-
lee argumentaatioteoriassaan niitä vaikuttamisen tapoja, joilla väitteiden vakuutta-
vuutta rakennetaan jossain tekstissä (Summa 1996, 52, 67-70).

Puheviestinnän tutkimuksessa poliittista argumentointia on tarkasteltu erityisesti po-
liitikkojen ja kansalaisten välisen vuorovaikutuksen näkökulmasta. Poliittisen argu-
mentoinnin tarkastelua on dominoinut poliittisten vaalien konteksti. Argumentointia
on tarkasteltu poliittisten vaalien näkökulmasta, mutta erityisesti kunnallispoliitikko-
jen välistä argumentointia päätöksentekotilanteissa on tutkittu puheviestinnässä hy-
vin vähäisesti.

Kunnallispoliitikkojen välisen argumentoinnin kuvaaminen on mielenkiintoista, sillä
se antaa tietoa siitä, kuinka kaikkia kuntalaisia koskettavia päätöksiä tehdään. Kun-
nallispoliitikkojen välisen argumentoinnin kuvaamisen voi nähdä myös hyvin merki-
tyksellisenä, sillä tämä voi havainnollistaa jotain siitä, millaista kunnallistason de-
mokraattinen päätöksenteko käytännössä on. Tämän tutkielman tavoitteena on lisätä
tietoa siitä, millaista valtuutettujen argumentointi kunnanvaltuustossa on ja valottaa
näin jotain siitä, millaisia tekijöitä kunnanvaltuuston päätöksentekoon liittyy. Tut-
kielmassa pyritään kuvaamaan, millaisia retorisia argumentointitapoja valtuutetut
käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Valtuutettujen retori-
set argumentointitavat voivat olla sekä tiedostettuja että tiedostamattomia. Yleisönä
tässä tutkielmassa nähdään valtuuston istunnoissa läsnä olevat valtuutetut, mahdolli-
set median edustajat ja kuntalaiset. Kaikkien läsnäolijoiden kautta istunnoissa argu-
mentoivat valtuutetut voivat tavoittaa kuitenkin paljon tätä laajemman yleisön. Tut-
kimusongelmaan haetaan vastausta kuvailemalla valtuutettujen kielellistä argumen-
tointia.

Tutkimuksessa pyritään kuvaamaan, millaisia väitteitä valtuutetut esittävät argumen-
toidessaan valtuustossa. Teoriakirjallisuudessa väitteet jaotellaan yleisesti kolmeen
ryhmään. Näitä ovat arvoja koskevat väitteet, tosiasialliset väitteet ja menettelytapaa
koskevat väitteet. Tässä tutkielmassa kuvailussa painotetaan arvoja koskevia väittei-
tä, koska arvot näyttäisivät olevan tutkimuskirjallisuuden perusteella hyvin keskeisiä

poliittisessa argumentoinnissa. Tutkimuskirjallisuuden perusteella vaikuttaa sille, että arvot nivoutuvat aina jollain tavalla poliittisessa argumentoinnissa esitettyihin väitteisiin. Rieken, Sillarsin ja Petersonin (2009, 152) mukaan kaikkien argumenttien vakuuttavuutta arvioidaan niissä esiintyvien arvojen perusteella. Tutkielmassa pyritään myös kuvaamaan, millaisia argumentointitekniikoita valtuutetut käyttävät argumentoidessaan valtuuston istunnoissa. Argumentointitekniikat kuvaavat olennaisella tavalla sitä, miten valtuutetut pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä valtuustossa.

Tutkimusongelmaan haetaan siis vastausta seuraavalla pääkysymyksellä: *millaisia retorisia argumentointitapoja valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa*. Kysymystä tarkennetaan seuraavilla alakysymyksillä: *millaisia väitteitä valtuutetut esittävät ja millaisia argumentointitekniikoita valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa*. Tutkimuksen analyysi pohjataan pääsääntöisesti Perelmanin argumentointiteorialle.

Luvussa kaksi määritellään tutkimuksen keskeiset käsitteet. Ensin määritellään teoriakirjallisuuteen nojaten argumentin ja argumentoinnin käsitteet. Tämän jälkeen esitellään tutkimuskirjallisuuden perusteella väitteet ja esitellään arvojen esiintymistä argumentoinnissa. Lopuksi määritellään poliittisen argumentoinnin käsite. Luvussa kolme määritellään retoriikan käsite ja johdatellaan klassisen ja uuden retoriikan tutkimustapoihin. Tämän jälkeen esitellään retorinen argumentointianalyysi käsitteenä ja tutkimustapana. Lopuksi esitellään Perelmanin argumentaatioteoriaa ja kuvataan yksityiskohtaisesti Perelmanin kuvaamat argumentaatiotekniikat.

Luvussa neljä esitellään tutkimuksen toteutusta. Luvussa kuvataan tutkimuksen tavoitteita ja tutkimusmenetelmää, esitellään tutkimuksen kohderyhmä sekä tutkimusaineiston keruu-, käsittely- ja analysointitavat. Luvussa viisi esitellään tutkimuksen tuloksia ja havainnollistetaan niitä lukuisin esimerkein. Luvun lopuksi pohditaan tutkimuksen tuloksia ja tehdään niistä johtopäätöksiä. Luvussa kuusi arvioidaan tutkimuksen kulkua, tutkimusmenetelmää ja tutkimuksessa saatuja tuloksia. Luvussa seitsemän kootaan tutkimuksen anti yhteen ja pohditaan mahdollisia jatkotutkimushaasteita.

2 ARGUMENTOINTI JA VÄITTEET ARGUMENTOINNISSA

2.1. Argumentointi ja argumentti

Retorisen tutkimusperinteen keskeisiä käsitteitä näyttävät tutkimuskirjallisuuden perusteella olevan *argumentointi*, *argumentti* ja argumentoinnissa esiintyvät *väitteet*. Rieke, Sillars ja Peterson (2009, 3-4) määrittelevät argumentaation viestintäprosessiksi, jossa väitteitä muotoillaan, kritisoidaan, tuetaan ja kehitellään. Tätä Rieken, Sillarsin ja Petersonin määritelmää voi pitää kuvaavana yleismääritelmänä argumentaatiolle. Argumentaation voi siis nähdä olevan syklinen viestintäprosessi, jossa vaikuttavat monet tekijät, ja jonka lopputulosta ei voida ennalta päätellä. Summan (1989, 100) mukaan sekä argumentaatio että argumentti ovat käsitteitä, joille ei ole olemassa selvärajaisia määritelmiä. Niiden määritelmät voisikin ajatella näkökulmiksi, joiden avulla tarkasteltavaa asiaa pohditaan. (Summa 1989, 100.)

Perelmanin (1996, 15-20) mukaan argumentaatiosta on kyse silloin, kun jokin faktana esitetty väite kyseenalaistetaan. Perelman esittää, että argumentaatiossa pyritään ”hankkimaan tai vahvistamaan yleisön hyväksyntää tai kannatusta esitetyille väitteille”. Hänen mukaansa omaa tahtoa ei pyritä saamaan läpi pakottamalla tai painostamalla, vaan sen sijaan argumentoimalla pyritään saamaan yleisö näkemään esitetty väite halutulla tavalla muuttamalla yleisön vakaumuksia tai taipumuksia neuvottelun keinoin. (Perelman 1996, 15-20.) Myös Summan (1989, 100) mukaan argumentaatiota voitaisiin kuvailla pakottamisen vastakohdaksi. Valtuutettujen argumentointi nähdään tässä tutkielmassa toimintana, jossa valtuutetut yrittävät saada yleisönsä kannattamaan juuri heidän tarjoamaansa toimintamallia tai ajatusta.

Argumenttia on retorisessa tutkimuksessa määritelty useiden teoreettisten mallien ja käsitysten kautta. Argumentti on argumentaation keskipiste, ja se myös kehittyy argumentaatiotilanteessa (Tindale 2004, 63). Argumentissa yhdistyvät väite sekä sen perustelut eli sille esitetty tuki tai pohja. Argumentoinnin tavoitteena on saada sel-

laista kannatusta omalle väitteelle, että väitettä puoltavat ihmiset tukevat väitettä tietoisina siitä, miksi haluavat sitä puoltaa. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 3-4, 8-9.) Yleisön älyllisen hyväksynnän saaminen väitteelle ei ole ainut argumentoijan tavoite, vaan pyrkimyksenä on usein toiminnan tai edes toiminta-aktiivisuuden luominen (Perelman 1996, 15-20). Väitteen Rieke, Sillars ja Peterson (2009, 3-4) määrittelevät lausunnoksi, jonka sen esittäjä haluaa toisten hyväksyvän. Mikäli väite esitetään toisen väitteen perusteluksi, sitä voidaan nimittää alaväitteeksi. Erityisesti silloin, kun tarkastellaan kompleksista viestiä, on argumentoinnin tarkastelu hyödyllistä aloittaa tunnistamalla viestissä esiintyvä väite tai väitteet. Retorinen esitys, joka voi olla esimerkiksi jostain asiasta pidetty puhe, sisältää yleensä yhden pääväitteen. Suurin osa viesteistä sisältää kuitenkin useita väitteitä. (Jasinski 2001, 24.)

2.2. Väitteet argumentoinnissa

Argumentin sisältämät väitteet on retoriikan tarkastelussa jaettu perinteisesti kolmeen yleiseen väitetyyppiin (Jasinski 2001, 25). Muiden muassa Rieke, Sillars ja Peterson (2009, 3-4) jakavat väitteet kolmeen eri lajiin. Näitä ovat *arvoja koskevat väitteet* (value claim), *tosiasialliset väitteet* (factual claim) ja *menettelytapaa koskevat väitteet* (policy claim). (Rieke, Sillars ja Peterson 2009, 3-4.)

Arvoja koskeva väite

Arvot sisältyvät argumentointiin lukemattomin eri tavoin. Arvoja ja arvohierarkioita on tarkasteltu retorisisessa tutkimuksessa monien vuosien ajan. Niitä voidaankin kategorisoida monin eri tavoin. Tämänhetkisessä argumentoinnin tutkimuksessa on tavallista puhua arvoja koskevista väitteistä (value claim). Useat tutkijat pitävät kuitenkin merkityksellisenä, että arvojen sidonnaisuus useaan erilaiseen väitteeseen huomioidaan. Myös muut kuin arvoja koskevat väitteet voivat sisältää arvoja. (Jasinski 2001, 595-596.)

Arvoja koskeva väite sisältää jonkin asian laadun määrittämisen. Ryhmän jäsenten välinen vuorovaikutus määrittää ryhmän arvojärjestelmän ja ryhmän mahdollisen

hierarkian. Omalle argumentille saa kannatusta todennäköisimmin silloin, kun argumentin sisältämät arvot liittyvät ryhmän arvoihin. Arvot ovatkin olennainen osa jokaisen argumentointitilanteen analyysiä. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 3-4, 131-153.)

Arvot ovat yleisiä käsityksiä siitä, mitä argumentoijan on tavoiteltavaa käyttää perusteluissaan, jotta väite olisi vakuuttava. Arvot ovat argumentoijalle yksi tapa pyrkiä perustelemaan väitteensä. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 132.) Arvot ovat usein luonteeltaan yhteisöllisiä ja sidoksissa arvioivaan toimintaan. Arvot voitaisiinkin määritellä jaetuiksi käsityksiksi siitä, mikä on tavoiteltavaa ja mikä ei. (Jasinski 2001, 595.) Rokeachin (1972, 160) mukaan arvot ohjaavat tekoja, asenteita, vertailuja, arviointeja ja perusteluita, joita tehdään itsestä ja muista. Koska arvot ovat sopimuksenvaraisia, ne eivät edellytä laajan yleisön kannatusta (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 74-75). Arvot saavat eri merkityksiä eri kulttuureissa (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 136). Arvoille ei siis ehkä voida edellyttää laajan yleisön kannatusta myöskään niiden kulttuurisidonnaisuuden vuoksi.

Arvot sisältyvät aina jollain tavalla argumentointiin. Varsinkin poliittisessa argumentoinnissa arvot ovat aina argumenttien pohjalla. Arvoja käytetään vakuuttamaan kuulija yhden näkökulman paremmuudesta muihin nähden ja ennen kaikkea niiden avulla pyritään perustelemaan esitetyt ajatukset siten, että muut hyväksyisivät ja kannattaisivat niitä. Argumentoijan on huomioitava oman arvonsa ajamisessa myös yleisön arvot, sillä hänen täytyy ottaa perusteluissaan kantaa niihin saadakseen omalle ajatukselleen kannatusta. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 75.)

Arvoja sisältäviä väitteitä voidaan luokitella monella eri tavalla. Ne voidaan luokitella *suoriin ja epäsuoriin väitteisiin* (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 132-133). Arvoja sisältäviä väitteitä voidaan myös luokitella *positiivisia ja negatiivisia väitteitä* sisältäviin (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 132-142, 152-153).

Rieke, Sillars ja Peterson (2009, 132-133) jaottelevat arvoja sisältävät väitteet suoriin (stated) ja epäsuoriin (implied) väitteisiin. Argumentoija voi ilmaista arvonsa suo-

raan toteamalla esimerkiksi, että hyvinvointi on tärkeää. Usein arvot esiintyvät argumentoinnissa kuitenkin epäsuorasti. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 132-133.) Argumenttia, jossa argumentoija esittää uskomuksensa jostain asiasta ja hänen argumenttiinsa sisältyy jokin arvo epäsuorasti, voidaan nimittää uskomusväitteeksi (belief statement). Argumentoija voi ilmaista arvonsa suoraan sanomalla esimerkiksi, että tasa-arvoisesta työstä kuuluu saada tasa-arvoinen palkka. Argumentoija voi ilmaista arvonsa myös epäsuorasti toteamalla, että naisten kuuluu saada samasta työstä sama palkka kuin miesten. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 132-142, 152-153.)

Arvoja sisältävät väitteet voidaan myös jakaa positiivisiin ja negatiivisiin. Argumentoidessaan jotain näkemystä vastaan, argumentoija voi perustella väitettään esittämällä positiiviset arvot, joita ei näe asiassa, jota vastaan argumentoi. Argumentoija voi myös rakentaa vasta-argumentointinsa niiden negatiivisten arvojen varaan, joihin vastustamansa näkemyksen yhdistää. Tällöin argumentoija kuvaa negatiivisia arvoja, jotka hän liittyy asiaan, jota vastaan hän argumentoi. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 132-142, 152-153.)

Myös argumentoinnissa esiintyviä arvoja luokitellaan tutkimuskirjallisuudessa eri tavoin. Tutkijat luokittelevat argumentoinnissa esiintyviä arvoja esimerkiksi *konkreettisiin* ja *abstrakteihin* sekä *lopullisiin* ja *välineellisiin* arvoihin. Esimerkiksi Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1969, 77-79) jakavat argumentoinnissa käytetyt arvot konkreettisiin ja abstrakteihin arvoihin. Konkreettiset arvot koskevat elävää olentoa, jotain tiettyä ryhmää tai jotain tiettyä kohdetta, jota pidetään yksilöllisenä kokonaisuutena. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 77.) Konkreettisiä arvoja ovat muun muassa maiden liput, Jumala ja paavi, ja niitä voivat olla myös esimerkiksi instituutiot. Abstrakteja arvoja ovat puolestaan esimerkiksi käsitteet vapaus, oikeudenmukaisuus ja totuus. Abstraktit ja konkreettiset arvot tukevat toinen toisiaan argumentoinnissa rakentaen argumentin vakuuttavuutta yhdessä. Arvot ja uskomukset eivät esiinnykään argumentoinnissa erillisinä, vaan toisiinsa linkittyneinä ja toisiaan määrittelevinä arvojärjestelminä (value systems). (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 134-136, 152.)

Konkreettisilla arvoilla voidaan pyrkiä tukemaan niiden taustalla olevia abstrakteja arvoja. Esimerkiksi Yhdysvaltojen poliittisen johdon Irakin sodan aloittamista perus-

televista puheista voidaan erottaa abstrakti arvo kansallinen turvallisuus. Tätä abstraktia arvoa johdon voidaan ajatella tukeneen konkreettisilla arvoilla, kuten Irakin ydinaseuhalla ja alueellisen tasapainon arvolla. Yhdysvaltojen silloisten poliittisten johtajien mukaan Irakin mahdollinen ydinase olisi horjuttanut Lähi-idän alueellista tasapainoa. (Bunker 2008, 7-8.) Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan (1969, 79) mukaan konkreettisiin arvoihin nojaaminen argumentoinnissa voi olla helpompaa kuin nojaaminen abstrakteihin arvoihin silloin, kun argumentoija haluaa pyrkiä säilyttämään jonkun asian sen sijaan, että pyrkisi uudistamaan jotain argumentoinnillaan.

Arvot voivat myös heijastaa yksilöiden tavoittelemia päämääriä, kuten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta tai onnellisuutta. Arvot voivat lisäksi heijastaa niitä keinoja, joilla nämä päämäärät voitaisiin saavuttaa. Tällaisia keinoja voivat olla esimerkiksi työnteko, usko, avuliaisuus tai vastuullisuus. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 134.) Rokeach (1972, 160-161) nimittää näitä lopullisiksi (terminal) ja välineellisiksi (instrumental) arvoiksi. Välineellisistä arvoista voi joskus tulla lopullisia arvoja. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 134.)

Välineellinen arvo on Rokeachin (1972, 160-161) mukaan yksittäinen uskomus, jolla on aina muoto ”Uskon, että tämänlainen tapa toimia (esimerkiksi rehellisyys, rohkeus) on henkilökohtaisesti ja sosiaalisesti tavoiteltavaa kaikissa tilanteissa kaikille”. Lopullisella arvolla on puolestaan vertaileva muoto: ”Uskon, että tämänlainen lopullinen olotila (kuten pelastus, maailmanrauha) on henkilökohtaisesti ja sosiaalisesti tavoittelemisen arvoinen. Nämä kaksi keinoa käyttää arvoja argumentoinnissa ovat kuitenkin kognitiivisesti ja toiminnallisesti sidoksissa toisiinsa. (Rokeach 1972, 160-161.)

Argumentointi pohjaa Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan (1969, 80-83) mukaan myös *arvohierarkioihin*. Arvohierarkioilla he tarkoittavat esimerkiksi hierarkiaa, jonka mukaan ihmiset ovat ylempiä arvoisia kuin eläimet. Argumentoinnissa hierarkkiset käsitteet ilmenevät tyypillisesti silloin, kun niitä puolustetaan. Arvohierarkiat ovat vakuuttavan argumentoinnin kannalta olennaisempia kuin pelkät arvot, sillä eri yleisöt voivat myöntää arvojen olemassaolon, mutta arvottaa niitä eri tavoin. Jos puhuja ei tiedä yleisönsä arvohierarkioita, hän voi pyrkiä olemaan ilmaisematta arvohierar-

kioita puheessaan. Näin hän saattaa onnistua olemaan vakuuttavin, kun ei ota kantaa arvohierarkioihin, joista yleisö saattaisi olla hänen kanssaan eri mieltä. Arvohierarkiat myös määrittävät sen, mikä arvo koetaan merkityksettömimmäksi ja mikä voidaan hylätä argumentoinnissa merkityksellisemmäksi koetun arvon sijasta. Argumentoijat saattavat joutua käyttämään puheessaan arvohierarkioita, sillä arvot joutuvat argumentoinnissa jatkuvasti vastakkain. Kun kaikkia arvoja ei voida valita, puhujan täytyy tehdä valintoja niiden välillä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 80-83.)

Tosiasiallinen väite

Tosiasiallisella väitteellä vedotaan luotettavien lähteiden kuvaamaan puolueettomaan tietoon (Rieke, Sillars Peterson 2009, 3). Jasinskin (2001, 25) mukaan tosiasiallisesta toteamuksesta tulee väite silloin, kun joku ilmaisee sitä kohtaan epäilyksensä tai erimielisyytensä. Tosiasialliset väitteet voivat jäädä helposti huomaamatta, sillä kuulija saattaa tulkita puhujan vain selostavan maailman kiistattomia ”totuuksia”. Siinä vaiheessa, kun kuulija alkaa kyseenalaistaa tosiasiallisen toteamuksen sisältävää sanomaa, tosiasiallisesta toteamuksesta tulee väite. Kun väitettä kohtaan esitetään kritiikkiä, väite on merkityksellistä perustella täsmällisesti. Näyttäisi siltä, että tosiasiallinen väite olisi mahdotonta osoittaa argumentoinnissa täysin perusteettomaksi. Vaikka tosiasialliset väitteet voidaan kyseenalaistaa, lukematon määrä niistä päättyy kuitenkin yleisesti hyväksytyiksi näkemyksiksi. (Jasinski 2001, 25-26.)

Tosiasialliset väitteet voidaan jakaa edelleen niiden *funktion* tai *ajallisen suuntautumisen* mukaan. Tosiasiallisten väitteiden funktiona voi olla jonkin vallitsevan olotilan olemassaolon tai olemattomuuden vakiinnuttaminen. Funktiona voi myös olla jonkin asian määrittäminen tai luokittelu jonkinlaiseksi. Tosiasiallisella väitteellä voidaan myös pyrkiä osoittamaan kahden tai useamman välisen asian suhde. Tästä on kyse esimerkiksi silloin, kun puhuja esittää jonkin tietyn asian aiheuttaneen jonkin toisen asian. (Jasinski 2001, 26.)

Kun tosiasiallisia väitteitä eritellään ajallisen suuntautumisen mukaan, niistä voidaan erottaa menneeseen faktaan perustava väite. Tästä Jasinski (2001, 26) käyttää esimerkkinä väitettä, jonka mukaan orjuus aiheutti Yhdysvaltojen sisällissodan. Väite

voi myös koskea nykyhetkeä. Tästä Jasinskin esimerkkinä on väite, jonka mukaan valkoiset amerikkalaiset miehet ovat vihaisia. Usein esitetään myös ennustavia tulevaisuutta koskevia väitteitä, kuten esimerkiksi että vuoteen 2050 mennessä värillisiä ihmisiä on Amerikassa enemmän kuin valkoisia ihmisiä. Väitteet voidaan kuitenkin esittää moniselitteisesti, jolloin niiden funktion tai ajallisen suuntautumisen määrittäminen voi olla vaikeaa. Tosiasiaa koskeva väite on usein puheessa sidoksissa arvottavaan väitteeseen. Tosiasialliset väitteet ja arvoja koskevat väitteet voivat olla haasteellista tai jopa mahdotonta erottaa toisistaan. (Jasinski 2001, 26-27.)

Menettelytapaa koskeva väite

Menettelytapaa koskevalla väitteellä sen esittäjä kertoo vuorovaikutuksen toiselle tai toisille osapuolelle tai osapuolille, kuinka jossain asiassa tulisi toimia. (Rieke, Sillars ja Peterson 2009, 3-4.) Tällaiset väitteet aiheuttavat tyypillisesti paljon kiistelyä. Tutkijat ovat esittäneet useita erilaisia argumentointistrategiateorioita ja -malleja, joiden avulla näitä väittelyitä voidaan tarkastella. (Jasinski 2001, 27.)

Kaikista väitteistä voi tulla *keskustelua herättäviä aiheita* (issue). Tällaisia aiheita argumentoinnissa voidaan havaita silloin, kun kahta toisiaan vastustavaa väitettä käsitellään keskustelussa rinnakkain. Keskustelua herättävät aiheet havainnollistavat ne merkitykselliset kohdat, joista argumentoinnissa esiintyy eriäviä näkemyksiä. Myös tuen osoitus on yksi merkittävä osa argumentaatiota. Lisäksi uskottavuus on merkityksellinen ulottuvuus argumentaation analysoinnissa. Mitä uskottavammaksi ja luotettavammaksi väitteen esittäjä koetaan, sitä vaikuttavampi väite on. Väitteitä kohtaan esitetty kritiikki kuuluu myös olennaisesti argumentaatioprosessiin. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 2-25.)

2.3. Poliittinen argumentointi

Poliittinen argumentointi on vanhin poliittisen viestinnän tutkimuksen ala, jolta on säilynyt kirjallisia tuotoksia (ks. Rieke, Sillars & Peterson 2009, 283; Kaid 1996, 443). Poliittisella argumentoinnilla tarkoitetaan Rieken, Sillarsin ja Petersonin (2009,

283-288) määritelmän mukaan prosessia, jossa kansalaiset, johtajat ja hallinnon edustajat pyrkivät vaikuttamaan yhteisön poliittisiin päätöksiin sanallisia ja visuaalisia argumentteja käyttäen. Poliittinen argumentointi voitaisiin käsittää jopa argumentoinnin synonyymiksi. Zarefsky (2008, 318) määrittelee poliittisen argumentoinnin vallan kasvattamiseksi ja käyttämiseksi. Poliittisella argumentoinnilla pyritään hänen mukaansa tekemään kollektiivisia päätöksiä yhteisen hyvän puolesta. Poliittisesti argumentoiden pyritään myös saamaan yksilöt tavoittelemaan yhteisiä päämääriä ja tuomaan tehokkaasti esiin jaetut toiveet ja pelot.

Zarefskyn (2008, 318) mukaan poliittista argumentointia kuvaavia piirteitä ovat aikarajoitteiden ja argumentoinnin selkeän päätepisteen puuttuminen. Joistain poliittisista näkökohdista argumentoidaan jopa vuosikymmeniä. Poliittinen argumentointi on usein avointa kaikille, joten poliittisten argumentojien puheita kuuntelevat heterogeeniset yleisöt. Poliittisesti argumentoivat pyrkivät usein miellyttämään mahdollisimman laajaa yleisöä. Argumentoinnissa hyödynnetään siten toistuvasti perusarvoja ja normeja, joita ajatellaan yleisön kannattavan. Poliittisessa argumentoinnissa heijastuu myös alueelle tunnusomainen poliittinen kulttuuri. (Zarefsky 2008, 318.) Tonnardin (2008) mukaan Zarefskyn kuvaamat poliittisen argumentoinnin piirteet, eli aikarajoitteiden ja argumentoinnin selkeän päätepisteen puuttuminen, määrittävät erityisesti vakuuttavan argumentoinnin retorisia ulottuvuuksia.

Poliittisella argumentilla pyritään aina keräämään kannatusta argumentin edellyttämälle politiikalle. Se rakennetaan tosiasiallisten ja arvoja koskevien väitteiden avulla. Poliittiseen argumentointiin sisältyy ajatus, jonka mukaan poliittisten argumenttien tavoitteena on edistää jonkun sosiaalisen yhteisön yhteisiä etuja. Poliittisen argumentin hyödyllisyys määritellään yhteisön välittömillä tarpeilla. Osa poliittista argumentointia onkin yhteisön tilan jäsentäminen siten, että kuulijat identifioituvat esitettyyn näkemykseen ja alkavat kannattamaan sitä. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 283-288.) Aristoteleen (II358b) mukaan poliittisissa puheissa joko kehoitetaan johonkin tai varoitetaan jostakin.

Poliittiset väitteet ovat usein epämääräisiä ja yleisiä etenkin argumentoinnin alkaessa ja tarkentuvat argumentoinnin edetessä. Väitteiden tarkentuessa argumentoitavasta

asiasta alkaa esiintyä entistä enemmän erityiskysymyksiä. Poliittiset näkemykset tarvitsevat toteutuakseen mahdollisimman laajan kannattajajoukon. Laajan kannattajajoukon saavuttamiseksi väitteet pyritään muotoilemaan siten, että ne voidaan suojata tilanteilta, joissa vasta-argumentoija voisi osoittaa ne vääriksi. Poliittiseen argumentointiin kuuluu myös se, että suuri osa esitetyistä poliittisista väitteistä ei koskaan toteudu. Toteutuneet poliittiset päätökset ovat usein kompromissien avulla saavutettujen yhteisymmärrysten lopputuloksia. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 286-288.)

3 RETORIikka JA ARGUMENTOINTITEKNIikat

3.1. Klassinen ja uusi retoriikka

Covino ja Jolliffe (1995, 5-6) määrittelevät *retoriikan* ensisijaisesti sanalliseksi, olosuhteista riippuvaksi toiminnaksi sekä epistemologiseksi oppialaksi, joka on sekä filosofista että käytännöllistä, ja joka voi olla merkityksellinen tapa tarkastella tekstejä. Tekstillä he tarkoittavat sellaista puhuttua tai kirjoitettua kieltä, jota voidaan tarkastella omana kokonaisuutenaan. Teksteistä havaitut merkitykset tekstin tuottaja on voinut esittää joko tarkoituksellisesti tai harkitsemattomasti. Retorisessa tarkastelussa ollaan kiinnostuneita näistä molemmista. (Covino & Jolliffe 1995, 5-6.)

Retoriikkaa voidaan tarkastella kaikesta pragmaattisesta vakuuttamaan pyrkivästä puheesta. Tieteenlajina retoriikka tarkastelee sitä osaa viestinnästä, joka on argumentatiivista ja vakuuttamaan pyrkivää. Miltei jokainen merkittävä teoreettinen ja filosofinen tutkimus määrittelee retoriikan eri tavoin. Nämä vaihtelevat käsitykset heijastavat filosofisia edellytyksiä, poliittisia olosuhteita ja teknologiaa, mutta retoriikan peruskysymykset säilyvät silti. (Fisher & O’Leary 1996, 246-249.) Aristoteles (*Retoriikka* I1355b) määrittelee retoriikan ”kyvyksi havaita kunkin asian yhteydessä vakuuttava”. Retorinen tarkastelutapa pohjaa merkittävästi Aristoteleen käsityksiin. Retorisessa tarkastelussa argumentti nähdään prosessina, johon vaikuttavat monet osatekijät. Jotta argumentaatiota voitaisiin ymmärtää retoriikan näkökulmasta, tulee tarkastelussa ottaa huomioon argumentointitilanteen osa-alueet, eli väitteen esittäjä, väitteen kuulijat sekä itse argumentti, ja niiden välinen vuorovaikutus. (Tindale 2004, 63.)

Retoriikka jaetaan usein *klassiseen ja uuteen retoriikkaan*. Klassisessa retoriikassa tarkastelu on ollut puhujalähtöistä. Siinä vaikuttamista on pohdittu siitä näkökulmasta, miten puhuja voisi olla entistä vaikuttavampi ja usein annettu tästä ohjeita. Uudessa retoriikassa tällaiseen käsitykseen on tuotu vanhasta poikkeava ajattelutapa. Uusi tulkinta on tehnyt retoriikan tarkastelusta entistä yleisölähtöisempää. Uusi reto-

riikka ottaa huomioon puhujan ja kuulijan suhteen pelkän esitystavan sijaan. Uusi retoriikka ottaa huomioon koko viestintätilanteen ja on luonteeltaan yleistä verrattuna klassisen retoriikan lähestymistapaan. Uuden retoriikan voidaankin nähdä kääntäneen retoriikan tarkastelun suunnan. (Puro 2005, 107-110.) Tässä tutkielmassa kaupunginvaltuutettujen argumentointia kuvataan lähinnä uuden retoriikan traditiota mukaillen, mutta uuden retoriikan käsityksiä täydennetään tarvittaessa klassisessa retoriikassa esitetyillä määritelmillä.

3.2. Retorinen argumentointianalyysi

Retoriselle analyysille (rhetorical analysis, rhetorical criticism) ei ole olemassa yhtä, yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Retorisen analyysin määrittelyyn linkittyy merkityksellisesti se, miten retoriikka määritellään – tarkastellaanko retoriikkaa puheen tuoton eli puhujan vai tulkinnan eli yleisön näkökulmasta. (Selzer 2004, 279-280.) Viime aikojen retorisisessa tutkimuksessa retorisen yleisön luonteen määrittämisestä on tullut keskeistä (Jasinski 2001, 68). Retorinen analyysi käsittää valtavasti erilaisia teoreettisia ja metodologisia näkökulmia esimerkiksi suullisten vaikuttamaan pyrkivien viestien tutkimiseen (Frey, Botan, Friedman & Kreps 1992, 167). Myös Jasinkin (2001, 128) mukaan tämänhetkisessä retorisisessa tutkimuksessa analyysin perustana käytetään lukuisia erilaisia metodeita ja käsitteitä.

Retorinen analyysi voidaan määritellä pyrkimykseksi havaita, kuinka ihmiset pyrkivät vaikuttamaan toisiin ihmisiin etenkin kielen välityksellä erityisissä sosiaalisissa tilanteissa (Selzer 2004, 279-303). *Retorinen teksti* voidaan siten määritellä puheeksi tai suulliseksi esitykseksi, joka sisältää melko selkeän vakuuttamaan pyrkivän intention tai tavoitteen (Jasinski 2001, 569). Jasinkin (2001, 126-127) mukaan analyysi ei voi edetä ennen kuin tarkastelun kohde on määritelty jonkinlaiseksi. Retorisessa analyysissä tarkastelun kohde määritellään retoriseksi tai kohteen nähdään havainnollistavan jotain merkityksellistä retorista ulottuvuutta. Perinteisesti retorista analyysiä tekevät tutkijat ovat määritelleet tutkimuskohteensa retoriseksi lukuisin erilaisin perustein. (Jasinski 2001, 126-127.)

Analyysistä tulee Jasinskin (2001, 126-127) mukaan retorista silloin, kun siinä otetaan huomioon, miten tekstissä näkyvät tilannekohtaiset vaatimukset ja rajoitukset. (Jasinski 2001, 126-127.) Retorista analyysiä tekevän olisi tärkeää pyrkiä pitämään tutkittavaan tekstiin tietty etäisyys, jotta tarvittava kriittinen näkökulma siihen säilyy (Selzer 2004, 279-303).

Retorisessa analyysissä voidaan keskittyä tekstin analysoimiseen tai tarkastella sitä sen kontekstin kautta, jossa se on tuotettu (Selzer 2004, 279-303). Tässä tutkielmassa kaupunginvaltuutettujen argumentointitapojen tarkastelussa otetaan huomioon sekä tekstin taso että kaupunginvaltuusto kontekstina. Myös Selzerin (2004, 279-303) mukaan merkityksellistä olisi huomioida analyysissä nämä molemmat ulottuvuudet, sillä teksti ja sen konteksti ovat sidoksissa toisiinsa ja molempien huomiointi auttaa ymmärtämään ilmiötä tärkeällä tavalla. (Selzer 2004, 279-303.)

Kakkuri-Knuutilan (1999, 264) mukaan retorinen analyysi tarjoaa monia eri keinoja havaita tekstiin sisältyviä arvostuksia. Arvoja analysoidessa on hänen mukaansa huomioitava, että tekstistä voidaan havaita vain se osa puhujan arvoista, mikä tekstissä on näkyvissä. Kakkuri-Knuutilan mukaan silloin, kun argumentatiivisen tekstin arvoja analysoidaan retorisella analyysitavalla, voidaan aluksi tarkastella väitteiden perusteluja. Arvoja voidaan etsiä väitteiden perusteluista puhujan esittämistä tavoitteista ja niiden seurauksista. Argumentoinnissa esiintyvistä normeista ja säännöistä voidaan myös etsiä arvoja. Arvoja voidaan Kakkuri-Knuutilan mukaan analysoida lisäksi myönteisesti ja kielteisesti ladatuista termeistä, vertauksista ja metaforista. (Kakkuri-Knuutila 1999, 264.)

Viimeisimmässä tutkimuksessa *retorinen argumentointi* on määritelty korostaen argumentoijan tavoitetta vakuuttaa yleisönsä sekä tapoja, jolla argumentoija tähän pyrkii. Retorisen argumentoinnin määrittelyssä on olennaista huomioida retorisen tutkimustradition mukaisesti asiat, joista argumentoija puhuu. Argumentoitavat asiat vaikuttavat siihen, millaista retorinen argumentointi missäkin tilanteessa on. (Kock 2009, 61.) Rieke, Sillars ja Peterson (2009, 55) määrittelevät *argumentointianalyysin* argumentointitilanteessa esitettyjen väitteiden ja vastaväitteiden tarkasteluksi. Siinä

pyritään heidän mukaansa saamaan selville argumentoinnin aihe sekä mitkä argumentit esitetään tärkeinä. Argumentointianalyysissä tarkastellaan myös heidän mukaansa sitä, millä tavoin argumentit pyritään perustelemaan. Siinä selvitetään lisäksi, ovatko käytetyissä perusteluissa olennaisia väitteen tueksi esitetyt todisteet tai arvot, vai pohjaako väitteen vakuuttavuus uskottavuudelle. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 55.)

3.3. Argumentointitekniikat

Tässä luvussa esitellään Perelmanin argumentointiteoria ja hänen teoriassaan kuvaamat argumentointitekniikat yksityiskohtaisesti. Ensimmäisessä alaluvussa keskitytään Perelmanin teorian kuvaamiseen ja arvioimiseen kokonaisuutena. Tätä seuraavissa alaluvuissa kuvataan Perelmanin esittelemiä argumentointitekniikoita, joita ovat *assosiatiiviset* ja *dissosiatiiviset* tekniikat. Assosiatiiviset tekniikat jaetaan Perelmanin teoriassa edelleen *kvasiloogisiin, todellisuuden rakenteeseen perustuviin ja todellisuuden rakennetta muokkaaviin tekniikoihin*. Assosiatiiviset tekniikat esitellään tässä tutkielmassa jokainen omassa alaluvussaan. Dissosiatiiviset tekniikat esitellään kokonaisuutena viimeisessä alaluvussa. Alaluvut rakentuvat siten, että ensin määritellään tekniikan yläkäsite, eli esimerkiksi kvasiloogiset tekniikat erilaisia tekniikoita yhdistävänä kattokäsitteenä. Tämän jälkeen esitellään esimerkiksi kvasiloogisiksi tekniikoiksi Perelmanin teoriassa määritellyt tekniikat yksityiskohtaisesti.

3.3.1. Perelmanin argumentointiteoria

Uuteen retoriikkaan vaikutti 1960-70 -luvuilla eniten Chaïm Perelman (Puro 2005, 130). Hän julkaisi 1950-1970 -luvuilla argumentointiteoriaansa, jota hyödynnetään tutkimuksessa edelleen. Perelman kuvaa argumentointiteoriaansa etenkin vuonna 1958 yhdessä Lucie Olbrechts-Tytecan kanssa kirjoittamassaan teoksessa *Traité de l'argumentation: La nouvelle rhétorique*. Teos ilmestyi englanninkielisenä käännöksenä vuonna 1969. (Summa 1996, 64-83.) Vuonna 1969 ilmestyneen käännöksen lisäksi tässä tutkielmassa käytetään vuonna 1996 suomeksi julkaistua teosta *Retoriikan valtakunta*, jossa Perelman kokoaa laajan, retorista argumentaatiota käsittelevän tuo-

tantonsa yhteen. Alkuperäisteos *L'empire rhétorique. Rhétorique et argumentation* ilmestyi vuonna 1977. Tässä tutkielmassa esitellään eri tutkijoiden näkemyksiä Perelmanin teoriasta. Nämä näkemykset perustuvat usein joko Perelmanin pääteoksiin tai viittaavat hänen tuotantoonsa kokonaisuudessaan.

Perelmanin argumentointiteoriaa kuvaa yleisön merkityksen korostuminen. Teorialle näyttää myös olevan kuvaavaa korostaa argumentoinnin erillisyyttä perinteisestä loogisesta päättelystä. Perelman määrittelee teoriassaan keskeisinä argumentointitilanteen osapuolten yhteiset taustaoletukset eli esisopimukset sekä lokukset ja arvohierarkiat. Hän luokittelee argumentointiteoriassaan myös argumentoinnin muodot, ja tätä hänen luokitustaan on hyödynnetty jonkin verran retoristen tekstien tutkimuksessa.

Summan (1996, 52, 67-70) mukaan Perelmanin argumentointiteoriassa korostuu uuden retoriikan tutkimussuuntauksen mukaisesti yleisön merkitys. Perelman erittelee teoriassaan argumentoijan ja yleisön välistä suhdetta sekä argumentoinnissa esiin nousevia arvoulottuvuuksia (Summa 1989, 101). Näyttääkin sille, että Perelman (1996, 2027) määrittelee yleisön melko laajasti. Hän lukee yleisön joukkoon kaikki henkilöt, joihin väitteen esittäjä haluaa argumentoinnillaan vaikuttaa. Yleisö voi siten käsittää myös muitakin kuin niitä, joille puhuja näyttäisi puheensa osoittavan välittömästi. Tätä laajaa yleisöä Perelman (1996, 20-27) kutsuu *universaaliyleisöksi*. Alasuutarin (1994, 155) mukaan poliittisessa argumentoinnissa pyritään usein vakuuttamaan universaaliyleisö, jolloin vedotaan kyseisessä kulttuurissa yleisinä toetuksina ja hyväksytyinä pidettyihin asioihin. Myös tämän tutkimuksen käsitys yleisöstä vastaa Perelmanin määritelmää universaaliyleisöstä.

Summa (1996, 67) on havainnut Perelmanin argumentointiteoriasta, että Perelman tarkoittaa käsitteellä *erityisyleisö* rajattua yleisöä, jonka koostumus on argumentoijan tiedossa ennen argumentointitilannetta. Erityisyleisöön puhuja voi pyrkiä vetoamaan sisällyttämällä argumentointiinsa kyseisen yleisön erityisiä intressejä. Argumentaatioon liittyy joka tapauksessa aina jonkinlainen tietoisuus yleisöstä. Jorgensen (2009, 12-13) puolestaan katsoo Perelmanin näkevän yleisön sellaisena, millaiseksi puhujan sen käsittää. Kirksceyn (2007) mukaan Perelman esittää, että vakuuttaakseen ylei-

sönsä puhujan tulee mukauttaa puheensa kuulijoidensa ja jokaisen viestintätilanteen mukaisesti. Puhuja mukauttaa tällöin viestinsä ensisijaisesti käsittämänsä yleisön arvoihin. Tämän tutkimuksen analyysin kohteena ei ole puhujan tapa käsittää yleisönsä, sillä tutkimuksen aineiston perusteella sitä on mahdotonta määrittää.

Perelman (1996, 57) näkee argumentaatiossa väitteitä, jotka voidaan perustella ja käsittää eri tavoin. Argumentoijan tapa kuvata ja tulkita esittämänsä asia vaikuttaa siihen, pääseekö hän pyrkimyksensä eli vakuuttaa yleisön tai osan siitä. Hän korostaa-kin argumentoinnin erillisyyttä perinteisestä loogisesta päättelystä, jonka mukaan ennako-oletusten pohjalta voidaan päätellä lopputulos. Argumentaation lähtökohdat voivat olla puutteellisesti rajattuja tai määriteltyjä, ja siinä esiintyviä väitteitä ei välttämättä täysin ymmärretä tai ne voivat olla julkilausumattomia ja jaettuja kyseessä olevan yhteisön käsityksiä. (Perelman 1996, 57-61.)

Perelmanin teorian mukaan pelkkä argumentin rakenne ei kuvaa sen vakuuttavuutta. Argumentin vakuuttavuuteen vaikuttavat viestintätilanteen osapuolten yhteiset taustaoletukset, joita Perelman kutsuu esisopimuksiksi. (Kakkuri-Knuutila 1999, 248-249.) Kuusiston (1996, 277) mukaan Perelman tarkoittaa *esisopimuksilla* niitä taustaoletuksia eli tapoja, arvoja ja uskomuksia, joista argumentoija katsoo yleisönsä olevan samaa mieltä kanssaan. Näitä oletuksia argumentoijan ei tällöin tarvitse vakuuttaa yleisöään kannattamaan. Kaikki yleisöt hyväksyvät ennalta jotain asioita ja puhuja arvioi, mitä nämä ovat ennen argumentointiaan. Perelman ja Olbrechts-Tyteca jakavat nämä esisopimukset todellisuutta koskeviin ja toivottavaa asioiden tilaa koskeviin sopimuksiin. Todellisuutta koskevat esisopimukset ovat kyseessä olevalle yleisölle itsestään selvästi tosia tai ainakin hyvin todennäköisiä. Toivottavaa asioiden tilaa koskevat esisopimukset pohjaavat yleisön mielestä merkityksellisiin arvoihin, arvohierarkioihin ja lokuksiin. Lokuksilla Perelman tarkoittaa arviointiperusteita, jotka ovat yleisölle tuttuja ja jotka se hyväksyy. Lokukset eivät liity argumentoinnin varsinaiseen sisältöön. Tutun lokuksen avulla voidaan yleisölle perustella vierastakin lokusta uskottavasti. (Kuusisto 1996, 277-278.) Perelman (1996, 97-98) huomauttaa, että jos puhujan retorinen argumentointi ei näyttäytyä yleisölle aitoja tunteita välittävänä, argumentoinnin vakuuttavuus voi horjua. Tällä tavalla myös retoriikan arvostus voi laskea.

Perelman ja Olbrechts-Tyteca erottelevat argumentaation *assosiatiivisiin*, eli eri asioita yhdisteleviin, ja *dissosiatiivisiin*, eli erotteleviin, tekniikoihin. Assosiatiiviset tekniikat he jakavat edelleen *kvasiloogisiin, todellisuuden rakenteeseen perustuviin ja todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin*. (Puro 2005, 133.) Kakkuri-Knuutila (1999, 248-250) käyttää assosiatiivisista ja dissosiatiivisista tekniikoista suomennoksia yhdistämis- ja erottelutekniikat. Puron (2005, 133) mukaan näiden nimitysten käyttö on kuitenkin ongelmallista. Puro korostaa, että tekniikoissa on kyse nimenomaan assosiaatiosta ja sen vastakohtasta. Kakkuri-Knuutilan käyttämät nimitykset voivat antaa näistä termeistä Puron mukaan harhaanjohtavan käsityksen. (Puro 2005, 133.) Tässä tutkielmassa kutsutaankin tekniikoita assosiatiivisiksi ja dissosiatiivisiksi.

Assosiatiiviset ja dissosiatiiviset tekniikat täydentävät toisiaan ja niitä käytetään myös yhtä aikaa (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 190). Myös Kuusiston (1996, 280) mukaan tekniikat täydentävät toisiaan, koska molemmissa on läsnä mahdollisuus toiseen. Asioita ei voi erottaa toisistaan ennen kuin ne on yhdistetty toisiinsa ja yhdistetyt asiat voidaan samoin aina erottaa toisistaan. (Kuusisto 1996, 280.) Assosiatiivisia ja dissosiatiivisia tekniikoita tarkastellaan tätä tarkemmin seuraavissa kappaleissa.

Tutkijat ovat arvioineet Perelmanin urallaan laatimia argumentointikäsitteitä ja pitävät niitä pääpiirteissään onnistuneina. Summan (1996, 52, 67-70) mukaan Perelman tarkasteli argumentointia ja pyrki esittämään kattavan teorian argumentoivan tekstin tai puheen analysoimiseksi ja niiden pätevyuden arvioimiseksi. Suuri osa Perelmanin luomasta argumentaatioteoriasta käsittelee Summan mielestä niitä vaikuttamisen tapoja, joilla väitteiden vakuuttavuutta rakennetaan jossain tekstissä. Fisher ja O’Leary (1996, 254-255) puolestaan näkevät Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan määrittävän praktisen päättelyn rakenteita ja ehdottavat entistä parempaa tapaa määrittellä argumentti sen vakuuttavuuden perusteella.

Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1969, 194) esittävät, että yksi ja sama argumentti voidaan ymmärtää ja analysoida monin eri tavoin riippuen siitä, kuka sitä analysoi ja millaista analyysimallia hän käyttää. Kakkuri-Knuutila (1999, 248) pitää Perelmanin

ja Olbrechts-Tytecan argumentaation muotojen luokittelua hyödyllisenä, sillä luokitte-
 lut antavat hänen mukaansa analyysille välineitä argumenttien keksimiseksi ja oh-
 jaavat havaitsemaan joitain argumentaation muotoja. Myös Summan (1996, 71) mu-
 kaan Perelmanin muodostamat retoristen tekniikoiden määritelmät ovat pääpiirteis-
 sään onnistuneita. Näin ollen ne tarjoavat hänen mukaansa systematisoituja välineitä
 argumentoinnissa esiintyvien nimenomaan retoristen vakuuttamispyrkimysten ha-
 vaitsemiseen ja jäsentämiseen. Perelmanin määritelmät auttavat paljastamaan poliit-
 tisesta argumentoinnista sellaista, mitä poliittiset puhujatkaan eivät välttämättä tie-
 dosta. (Summa 1996, 71.) Myös Jorgensenin (2009) mukaan Perelmanin argumen-
 taatioteoria tarjoaa edelleen potentiaalisia työvälineitä retoriseen argumentointiana-
 lyysille.

3.3.2. Kvasiloogiset argumentointitekniikat

Van Eemerenin, Grootendorstin ja Kruigerin (1987, 229-246) mukaan Perelmanin ja
 Olbrechts-Tytecan kvasiloogisilla tekniikoilla tarkoitetaan argumentaatiota, jossa
 väitteen osat esitetään suhteutettuna toisiinsa sillä tavoin, että väitteestä tulee näen-
 näisesti looginen ja vakuuttava käsitys. Tämä on kuitenkin heidän mukaansa har-
 haanjohtava vaikutelma. Perelmanin (1996, 62) mukaan puhujan käyttäessä kvasi-
 loogisia tekniikoita, puhe voi sisältää heikkoja ja vahvoja argumentteja. Heikkoja ar-
 gumentteja hän voi tarvittaessa tukea muilla kuin kvasiloogisilla argumenteilla. Kva-
 siloogisen argumentin analyysi on merkityksellistä aloittaa selvittämällä, miten ar-
 gumentti on rakennettu. Tämän jälkeen voidaan tarkastella, miten argumentin eri
 osasten rakenteella pyritään luomaan argumentin sisältämästä tiedosta vertailukel-
 poinen ja yhtenäinen. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 193.)

Kuusiston (1996, 280) mukaan kvasiloogisia argumentointitekniikoita käyttävä pu-
 huja pyrkii sulkemaan argumentoinnillaan pois vaihtoehtoiset tulkinnat, yksilölliset
 arviointiperusteet sekä muuttuvat ympäristötekijät. Kvasiloogisia tekniikoita ovat ris-
 tiriitojen käyttö argumentoinnissa, autofagia, retorsio, ohjaava määrittely, tautologia
 ja vastavuoroisuus. Kvasiloogisiin argumentointitekniikoihin luetaan myös transitii-

vinen väite, toisto, diplomaattisuus, dilemma, vertailu ja todennäköisyyteen vetoaminen.

Perelmanin (1996, 63-65) mukaan argumentaatioissa voi esiintyä *ristiriitoja ja yhteensopimattomuuksia argumenttien välillä*. Tällaiseen tilanteeseen voidaan päätyä, jos esimerkiksi jokin esitetty väite tai sääntö on ristiriidassa jonkin yleisesti hyväksytyyn väitteen tai säännön kanssa, jonka puhujan yleisö myös odottaa hänen hyväksyvän muiden tavoin. Perelman (1996, 63-65) käyttää tästä esimerkkinä henkilöä, joka ei hyväksy elollisten olentojen tappamista. Henkilö joutuu kuitenkin ristiriitaiseen tilanteeseen, kun hänelle osoitetaan, että parantamalla märkivän paiseen hän tappaa lukuisia pienelijöitä.

Ristiriitatilanteet pakottavatkin argumentoijat valitsemaan. Yhteen sopimattomien argumenttien aiheuttamien ristiriitatilanteiden ratkaisuna argumentoijan täytyy joko luopua jostain väitteestä tai esittää jotain toimintamallia tällaisia tilanteita varten. Argumentoija voi myös pyrkiä rajoittamaan sitä, miten väitteitä ymmärretään. Perelmanin (1996, 63-65) mukaan silloin, kun pääministerin esittämää toimintatapaa punnitaan parlamentaarisisessa luottamuslauseäänestyksessä, eduskunnan on joko hyväksyttävä esitys tai erotettava pääministeri. Jos esitys hyväksytään, on sen kiistäminen jatkossa mahdotonta.

Väitteet voidaan saada näyttämään yhteensopivilta tai ristiriitaisilta riippuen siitä, miten ne esitetään ja millaiseksi tilanteet kuvataan. Ristiriidalta ei voida välttyä, jos yhteen sopimattomista väitteistä molemmat ovat voimassa. Aikaisemmin ristiriitaiset väitteet voivat myös olla yhteensopivia, jos niiden välille on saatu tarpeeksi etäisyyttä. Jos tietyn ryhmän jäsenet esittävät erilaisia näkemyksiä jostain asiasta, tätä ei välttämättä pidetä ristiriitaisena, jos heidän ei nähdä edustavan puhuessaan kyseistä ryhmää. (Perelman 1996, 66.)

Ristiriitaisuus saattaa näyttäytyä argumentoinnissa myös muulla tavalla kuin kahden väitteen tai säännön vastakkaisuutena. Perelman nimittää *autofagiaksi* tilannetta, jossa argumentin sisältämän väitteen tai säännön noudattamisen edellytykset, seuraukset tai toteutus ovat ristiriidassa argumentin sisällön kanssa. Tämän olotilan esil-

letuontia hän puolestaan kutsuu *retorsioksi*. Näitä tilanteita voidaan pyrkiä välttämään ennakoimalla tilanteita ja ratkaisemaan tämän tapaisia mahdollisia ristiriitoja jo ennalta. Kaikkea ei voida kuitenkaan ennakoida ja näin ollen joitain tilanteita joudutaan ratkaisemaan tapauskohtaisesti. Tällaisissa tilanteissa voidaan suhtautua tilanteisiin käytännöllisesti eli ei pyritäkään ratkaisemaan mahdollisia ongelmia ennalta eikä näin ollen esimerkiksi oteta kantaa mahdollisiin ristiriitaisuuksiin. (Perelman 1996, 66-70.)

Perelmanin (1996, 72) mukaan silloin, kun jokin asia voidaan määritellä eri tavoin, puhuja tekee määritellesään asian valinnan eri käsitystapojen välillä. Jos tällä valinnalla on merkitystä sen kannalta, miten asia nähdään, joutuu puhuja perustelemaan sen. Argumentaatiossa tapa määritellä asiat on ohjaava, sillä sen avulla pyritään johdattamaan yleisö juuri oman määritelmän kannattajaksi. *Ohjaavalla määrittelyllä* puhuja voi myös osoittaa toissijaisiksi tai näennäisiksi omasta näkemyksestään poikkeavat määrittelyt tai niiden ristiriitaisuuden puhujan esittämää näkemystä kohtaan. (Perelman 1996, 72-74.)

Argumentoija saattaa toisinaan esittää samaan määritelmään nojaavan väitteen eri tavoin. Tällöin puhe voidaan ymmärtää tautologiseksi, sillä sen sisältöön ei välttämättä nähdä tulleen mitään uutta informaatiota. Argumentoija pyrkii tällaisessa tapauksessa kuitenkin usein tekemään viestistään kiinnostavan esittämällä jonkin eron samoiksi väittämiensä asioiden välillä. *Tautologian* avulla argumentoija voi liittää samaan asiaan useita eri merkityksiä. Kuulija tulkitsee joka tapauksessa lopulta itse näennäisesti tautologisen viestin merkityksen. (Perelman 1996, 72-74.)

Argumentoija voi myös perustaa väitteensä *vastavuoroisuudelle*. Tällöin hänen strategianaan on samaistaa kaksi asiaa toisiinsa ja esittää, että niitä tulee kohdella samalla tavalla. Vastavuoroisuus argumenttina pohjaa oikeudenmukaisuuden arvolle, jonka mukaan samaan ryhmään kuuluvia asioita on kohdeltava samanveroisina. Vastavuoroisuutta argumentointistrategiana hyödyntäen puhuja voi saada kuulijat pohtimaan omaa toimintaansa esimerkiksi vaihtamalla samaistamansa tilanteet toisin päin kuin ne ovat, mikä havainnollistaa argumenttia siitä, että kyseessä olevia asioita tulisi kohdella samalla tavalla. (Perelman 1996, 75-81.)

Perelmanin (1996, 81-86) mukaan yksi argumentointitekniikka on hyödyntää argumentoinnissa *transitiivista väitettä*. Tällainen väite sisältää ajatuksen, jonka mukaan siinä tapauksessa, että ensimmäinen ja toinen asia voidaan rinnastaa ja toinen ja kolmas asia voidaan rinnastaa, myös ensimmäinen ja kolmas asia ovat rinnasteisia. Transitiivisen väitteen perusteella voidaan päätyä tulokseen, että kokonaisuus on jokaista osaansa suurempi. Kvasiiloogista argumentointia tällaisesta ajattelusta tulee, jos kokonaisuutta esimerkiksi arvioidaan tai määritellään lisää, kuten Perelmanin esimerkkiargumentissa ”kokonaisuus on osia arvokkaampi”. Kokonaisuuden osia on mahdollista siis jakaa ja määritellä argumentoinnissa eri tavoin. (Perelman 1996, 81-86.)

Transitiivisuuden hyödyntämisen Perelman (1996, 43-49) yhdistää antiikin retoriikan opettajien osoittamaan asioiden läsnäolon merkityksellisyyteen argumentoinnissa. Kun argumentoija esittää asiansa omasta näkökulmastaan, hän tuo sen läsnä olevaksi ja esille kuulijoiden tietoisuuteen. Oman näkökulman esittämiseen ja sen saattamiseen kuulijan tietoisuuteen puhuja voi käyttää esimerkiksi toistoa. Puhuja voi myös painottaa jotain puheessaan tai pohtia argumentoinnissaan jostain kokonaisuudesta valitsemiaan yksityiskohtia. (Perelman 1996, 43-49.)

Myös Kakkuri-Knuuttilan (1999, 238) mukaan *asiasisältöjen toisto* on yksi tavanomaisimmista retorisisista vakuuttamistavoista. Toiston teho ilmenee seuraavista periaatteista: ”Se, mitä toistetaan, on tärkeää. Se, mitä toistetaan, on totta.” Jos toistoa kuitenkin käytetään liikaa, voi sen vaikutus kääntyä päinvastaiseksi. Näin voi käydä myös muiden retoristen vakuuttamistapojen liiakäytössä. (Kakkuri-Knuuttila 1999, 238.) Toiston merkitystä käsitellään myös altistumisen teoriassa (mere exposure theory). Teorian mukaan yksilö alkaa suhtautua väitettä suosivasti, kun hän altistuu sille toistuvasti. (Seiter & Gass 2004, 47.) Puhuja voi painottaa puheessaan haluamiinsa kohtia myös esittämällä retorisen kysymyksen. Retorisella kysymyksellä ei välttämättä tavoitella ääneen todettua vastausta vaan sillä pyritään usein saamaan kuulijat ajattelemaan juuri sanottua. (Siltala & Poutiainen 2009, 74.)

Väitteisiin tai sääntöihin voidaan suhtautua *diplomaattisesti*. Tällöin pyritään välttämään yhteensopimattomuuksia esimerkiksi kiertämällä tilanne, jossa kaksi väitettä

voisi törmätä. Näin voidaan ristiriidan ratkaisemista lykätä tulevaisuuteen. Jos yhteensopimattomuudelta ei kuitenkaan onnistuta välttymään, voidaan pyrkiä teeskentelemään niin kuin ristiriitaa ei asiassa olisikaan ja vaikenemaan tai jopa valehtelemään siitä. (Perelman 1996, 66-70.)

Dilemma on argumentointitekniikka, jossa arvioidaan esimerkiksi kahta mahdollista toimintatapaa, joista kummankaan ei nähdä johtavan toivottuihin seurauksiin. Dilemma on pakottava silloin, kun todetaan, että kyseessä olevat toimintatavat ovat ainoita mahdollisia kyseisessä tilanteessa. Näin ollen jompikumpi huonoista vaihtoehdoista on valittava. Tilanne voidaan myös esittää dilemmana. Tällaisella argumentoinnilla puhuja pyrkii usein osoittamaan vasta-argumenttien esittäjän puheen kyseenalaiseksi. (Perelman 1996, 84-86.)

Argumentoinnissa *vertailulla* voidaan liittää kaksi asiaa samaan ryhmään kuuluviksi, jolloin ne näyttävät rinnasteisina. Se, mihin jotain asiaa verrataan, voi vaikuttaa siihen käsitykseen, joka kuulijalle verrattavana olevista asioista muodostuu. Perelmanin mukaan vertailukohdetta ei määritellä vakuuttavasti kvasiloogisessa argumentoinnissa. Sen sijaan tavoitteena on usein tietynlaisen vaikutuksen tekeminen jostain asiasta. Jos puhuja argumentoi, että asiat olivat ennen vanhaan hyvin, hän voi näin vähätellä nykyaikaa tai omaa kotimaataan. Vertailu voi myös perustua jonkin asian uhraukseen. Tällöin uhraus voi määrittää sellaisen ominaisuuden merkitystä, jota tavoitellaan tai joka pyritään säilyttämään. Tällainen argumentaatio pohjaa erityisesti arvoihin. Uhrattavia asioita ei voida objektiivisesti mitata, ja tästä syystä asioille annettavat arvot ovat merkityksellisiä. Sekä uhraus että sillä saavutettu etu voidaan kuitenkin tulkita ja määritellä monin eri tavoin. Siinä tapauksessa että tehty uhraus ei auta tavoitteen saavuttamisessa, uhrauksella tavoiteltu etu voi menettää arvoaan. (Perelman 1996, 86-92.)

Kvasiloogista argumentointitekniikkaa hyödyntävä puhuja voi myös vedota argumentoinnissaan Perelmanin (1996, 86-92) mukaan *todennäköisyyteen*. Hän voi esimerkiksi esittää, että monen vaihtoehdon joukosta löydetään oikea ratkaisu todennäköisemmin kuin vain muutaman vaihtoehdon joukosta. Näin ollen argumentoitavaa asiaa saatetaan yksinkertaistaa ja jotain olennaista voi jäädä havaitsematta. Tämä

heikentää kvasiloogisten argumenttien vakuuttavuutta, minkä vuoksi argumentointia saatetaan täydentää todellisuuden rakenteisiin perustavilla argumenteilla. (Perelman 1996, 86-92.)

3.3.3. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentointitekniikat

Van Eemerenin, Grootendorstin ja Kruigerin (1987, 229-246) mukaan *todellisuuden rakenteeseen perustuvasta argumentoinnista* on kyse silloin, kun argumentoinnissa vedotaan yleisön käsityksiin todellisuudesta ja pyritään yhdistämään nuo todellisuuskäsitykset omaan väitteeseen. Perelmanin (1996, 93) mukaan tällaiset argumentointitekniikat perustuvat yleensä *peräkkäisyysiteisiin*, kuten syyhyn ja seuraukseen. Ne voivat perustua myös *rinnakkaisuussiteeseen*, kuten henkilön ja hänen tekojensa väliseen suhteeseen. Peräkkäisyysiteitä hyödynnetään syiden ja seurauksien argumentoinnin lisäksi pragmaattisessa argumentissa, argumentoinnin keinoissa ja päämäärissä sekä vaiheittaisessa menetelmässä. Rinnakkaisuussiteitä puolestaan voidaan havaita asioita vertailtaessa keskenään, kun henkilö ja hänen tekojensa välinen suhde esitetään jonkinlaisena sekä auktoriteettiin ja uskottavuuteen vetoavalla argumentoinnilla. Henkilö saatetaan myös rinnastaa argumentoinnissa johonkin ryhmään.

Perelman (1996, 93-97) on havainnut, että argumentoija voi osoittaa joidenkin ilmiöiden välisen seuraussuhteen eri tavoin. Hän voi pohtia argumentoinnissaan kyseisen seuraussuhteen *syitä tai seurauksia*. Syitä pohtiessaan argumentoija samalla myöskin selittää ja kuvaa ilmiön jonkinlaiseksi. Argumentoinnin keskittyessä seurauksiin puhuja voi havainnoida niitä tai pyrkiä todistamaan niitä. Puhuja voi myös ennakoita argumentoinnissaan jonkin ilmiön seurauksia tai tehdä niistä oletuksia. Argumentoija voi lisäksi pyrkiä arvottamaan sitä tosiasiaa, johon hän oman väitteensä yhdistää ja usein tosiasiaa arvioidaan sen seurausten valossa. Tällaista tekniikkaa Perelman (1996, 93-97) kuvaa *pragmaattiseksi argumentiksi*. Esimerkiksi esittämällä, kuinka paljon huomomassa tilassa jonkin asia oli ennen muutosta kuin millaisessa tilanteessa se on nyt, argumentoija voi hyödyntää pragmaattista argumenttia. Kuitenkin kun argumentoija arvioi jotain asiaa sen seurausten perusteella, hänen täytyy usein yksinkertaistaa tapahtumia. Seurauksiin voivat vaikuttaa monet eri asiat, eikä yksi asia tällöin vält-

tämättä selitä niitä kattavasti ja tarpeeksi vakuuttavasti. Myös seuraukset voivat olla moniselitteisiä eivätkä siten esimerkiksi vain hyviä tai huonoja.

Päämäärät voivat muuttua Perelmanin (1996, 98-100) mukaan argumentaatiossa keinoiksi ja keinot päämääriksi. Jos jonkin asian saavuttamiseksi on olemassa toimiva keino, tämä antaa kyseiselle keinolle pysyvän aseman. Pysyvyytensä johdosta keino voikin siten muuttua myös itse päämääräksi. *Keinot ja niiden päämäärät* ovat merkityksellisiä esimerkiksi argumenteissa, joissa käsitellään tuhlausta, ylimäärää tai jonkin asian ratkaisemista. Jos jonkin asian saavuttamiseen on käytetty paljon resursseja, toiminta näyttäytyisi tuhlausena, jos se lopetettaisiin ennen päämäärän saavuttamista. Jos taas jotain asiaa on paljon, kyseinen asia menettää merkitystään ja näin se, mitä on vähän voi lisätä arvoaan. (Perelman 1996, 98-100.)

Toisinaan puhuja tavoittelee argumentoinnillaan päämäärää, jota ei usko yleisön heti hyväksyvän. Tällöin voi olla järkevä tekniikka lähestyä argumentoinnissa päämäärää vähitellen kunnes päämäärä lopulta saavutetaan. Tällaista tekniikkaa Perelman (1996, 100-102) kutsuu *vaiheittaiseksi menetelmäksi* tai pienten askelten politiikaksi. Vasta-argumenttien esittäjä voi pyrkiä estämään tämän vaiheittaisen kehityksen ohjaavalla argumentilla. Esittämällä ohjaavan argumentin vasta-argumentoija voi pyrkiä torjumaan ensimmäisen vaiheen toteutumisen ennakoimalla, että tämän asian hyväksyminen johtaa lopulta ei-toivotun päämäärän toteutumiseen. (Perelman 1996, 100-102.)

Perelmanin (1996, 100-102) mukaan asian puolestapuhuja voi myös argumentoida päämäärän saavuttamisen puolesta heti ilman väliaskeleita. Vasta-argumentoija voi puolestaan tällöin tulla näkemystä vastaan ja esittää jonkin pienen kompromissin, joka voisi lopulta johtaa päämäärän saavuttamiseen, vaikka ei sitä oikeasti toivoisi-kaan. Hän voi näin menettelemällä vain pyrkiä lykkäämään ei-toivotun lopputuloksen toteutumista. Tässä tapauksessa asian puolesta argumentoiva voi puolestaan esittää, että vasta-argumentoija pyrkii vain välttämään tekosyihin turvautuen väistämättömyyttä lopputulosta. Perelmanin (1996, 100-102) mukaan argumentoinnissa, jossa pyritään tiettyyn päämäärään vaiheittain, hyväksytään vain yksi arvo ja sitä on mahdollista kehittää ilman muiden arvojen rajoitusta. Tämän voisi ymmärtää siten, että niin

kauan kun tiettyyn päämäärään kuten taloudellisuuteen pyritään muiden päämäärien kustannuksella, taloudellisuus on merkityksellisin arvo argumentoinnissa.

Peräkkäisyysiteiden ohella myös rinnakkaisuussiteitä hyödynnetään argumentoinnissa. Rinnakkaisuussiteillä yhdistetään erilaisia asioita siten, että jokin kuvataan toisen aivan erillisen asian ilmenemismuodoksi. (Perelman 1996, 102-109.) Myös Kakkuri-Knuutila (1999, 252) kuvaa, että *asioiden vertailu keskenään* on laajasti käytetty oman argumentin perustelutapa. Hänen mukaansa rinnastamalla asioita argumentoinnissa argumentoija pyrkii esittämään kaksi erillistä asiaa samankaltaisina. (Kakkuri-Knuutila 1999, 252.)

Perelmanin (1996, 102-109) mukaan tämä tulee usein esiin jonkin *henkilön ja hänen tekojensa välisen suhteen esittämisenä jonkinlaiseksi*. Henkilö itse sekä hänen tekoja voidaan käsittää monin tavoin, ja nämä käsitykset elävät ja ovat koko ajan vuorovaikutuksessa keskenään. Jatkuvuus on kuitenkin merkityksellinen osa sitä, miten henkilön käsitämme. Esimerkiksi henkilön menneisyys ja maine vaikuttavat siihen, mitä hänestä ajatellaan. Käsityksemme henkilöstä muuttuu sen sijaan usein koko ajan pysyvämmäksi, mitä enemmän aikaa henkilön elinajasta on. Jos kuitenkin historiallista henkilöä aletaan tarkastella jostain aivan uudesta näkökulmasta, käsitystapa voi muuttua ratkaisevasti. (Perelman 1996, 102-109.) Analysoitaessa asioita rinnastavaa argumentointia on Kakkuri-Knuutilan (1999, 252) mukaan syytä tarkastella, jätetäänkö argumentoinnissa kuvaillusta asiasta jotain olennaisia piirteitä pois. Vakuuttamaan pyrkivää argumentointia analysoivan on myös hänen mukaansa merkityksellistä tarkastella, onko rinnastukselle todellista pohjaa: onko argumentoinnissa vertailuilla asioilla enemmän yhteistä vai eroavaisuuksia keskenään.

Henkilön nauttima arvostus voi vaikuttaa siihen, millaiseksi hänet ja hänen toimintansa tulkitaan. Arvostettujen henkilöiden ajatuksia ja tekoja pyritäänkin usein jäljittelemään. *Auktoriteettiin vetoavalla argumentilla* puhuja voi pyrkiä saamaan hyväksyntää väitteelleen. Tällöin hän perustaa argumenttinsa jollekin henkilölle tai ryhmälle osoitetulle arvostukselle. Auktoriteettiin vetoavalla argumentilla on mahdollista vakuuttaa yleisö silloin, kun auktoriteettiin vedotaan mielipidettä tai arvoarvostelmaa koskevassa asiassa. Kuitenkaan silloin, kun väite voidaan todistaa todeksi, ei aukto-

riteettiin vetoaminen ole vakuuttava argumentointitekniikka. Silti jos auktoriteettiin perustuva argumentti jotenkin kiistetään argumentoinnissa, siinä usein kritisoidaan käytetyn auktoriteetin valintaa hänen ajatustensa sijaan. Henkilön persoonan kritisoimista ei pidetä enää kuin poikkeus tapauksissa sopivana, toisin kuin antiikin retoriikan opettajien aikana, jotka tällaista menetelmää joissain tapauksissa suosittelivat. (Perelman 1996, 102-109.) Tämän voisi kuitenkin ajatella olevan kulttuurisidonnaisista, sillä esimerkiksi Yhdysvalloissa poliittisessa mainonnassa vastapuolta saatetaan pyrkiä mustamaalaamaan keinoin, jotka voitaisiin kokea Suomessa sopimattomiksi. Myös Kuusiston (1996, 276) mukaan argumentoinnin sisältöön ja määrään vaikuttaa maan poliittisen kulttuurin perinteet argumentoijan henkilökohtaisen tyylin ja hänen kohdeyleisönsä lisäksi.

Puhuja voi pyrkiä vetoamaan myös omaan *uskottavuuteensa* argumentoinnissaan. Perelmanin (1996, 110-111) mukaan myös puhujan sama arvostus vaikuttaa hänen argumentointinsa vakuuttavuuteen. Samoin siihen vaikuttavat hänen tehtävänsä ja roolinsa. Puhuja myös luo itsestään argumentoinnillaan vaikutelmia, jotka ovat merkityksellisiä siinä, miten vakuuttavaksi yleisö hänet kokee. Perelman viittaa tässä myös Aristoteleen *ethos* -käsitteeseen, jonka avulla Aristoteles jäsentää suostuttelua. (Perelman 1996, 110-111.) Ethoksesta käytetään tämän hetkisessä tutkimuskirjallisuudessa sanaa uskottavuus (credibility tai source credibility). Se muodostuu Aristoteleen Retoriikan (I1356a) mukaan kolmesta osa-alueesta: vaikuttamaan pyrkivän yksilön asiantuntemuksesta, luonteenpiirteistä ja hyvistä aikeista yleisöä kohtaan. Usein uskottavuuden määrittelyssä käytetään kirjallisuudessa myös jakoa kahteen ulottuvuuteen: asiantuntemukseen ja luotettavuuteen (Benoit & Strahtman 2004, 95). Aristoteleen kahta uskottavuutta määrittelevää osa-aluetta, luonnetta ja hyviä aikeita, voisi pitää luotettavuuden elementteinä. Burgoon, Hunsaker ja Dawson (1994, 39) liittävät uskottavuuteen myös maltillisuuden, sosiaalisuuden ja ekstroverttiyden.

Uskottavuusnäkökulma (source credibility approach) on vakuuttamista selittävä näkökulma, jonka mukaan vakuuttamista tarkastellaan erilaisten mallien kautta. Yksi näkökulman malleista, faktorimalli (factor model) esittää, että uskottavuus määräytyy vakuuttamisen kohteena olevan henkilön ajatusten ja käsitysten perusteella. Uskottavuutta tarkastellaan ethoksen kolmen ulottuvuuden kautta. Asiantuntemus, luon-

teenpiirteet ja hyvät aiheet nähdään mallissa uskottavuuden tekijöinä eli faktoreina. Faktori muodostuu joukosta käsityksiä: esimerkiksi muiden tekemät tulkinat vakuuttamaan pyrkivän henkilön älykkyudesta ja arvovallasta määrittelevät hänen asiantuntemustaan. (Infante, Rancer & Womack 1997, 157.)

Tutkimusten mukaan asiantuntemus on vakuuttamisessa tärkein tekijä siinä, kuinka ihmiset arvioivat argumentoijan uskottavuutta. Jos argumentoija nähdään epäpätevänä, on muilla uskottavuuteen vaikuttavilla tekijöillä, kuten luotettavuudella, hyvin vähän merkitystä. (Burgoon, Hunsaker & Dawson 1994, 39.) Rieken, Sillarsin ja Petersonin (2009, 155) mukaan uskottavuuden ensisijainen tehtävä on tukea esitettyä väitettä. Benoit'n ja Strahtmanin (2004, 100–101) mukaan uskottavuus edistää yleisön vakuuttamista, koska se muuttaa ihmisten tapaa prosessoida vaikuttamaan pyrkiviä viestejä. Vakuuttamaan pyrkivän argumentoijan koettu uskottavuus voi vähentää vastaanottajan kognitiivisia vasteita esitetylle väitteelle. Väitteeseen suhtaudutaan luottavaisemmin eikä sitä lähdetä arvioimaan niin tarkasti, kun sen esittäjä koetaan asiantuntevaksi ja luotettavaksi. Uskottavuus voi vaikuttaa myös väitteen herättämien kognitiivisten vasteiden laatuun, esimerkiksi vähentäen väitteelle epäsuotuisia ajatuksia. (Benoit & Strahtman 2004, 100–101.)

Uskottavuutta voidaan hankkia monella eri tapaa. *Sekundäärinen uskottavuus* saavutetaan, kun omaa uskottavuutta lisätään käyttämällä hyväksi jonkun toisen uskottavuutta, esimerkiksi käyttämällä jonkun toisen argumenttia tukemaan omaa argumenttia. *Epäsuora uskottavuus* muodostuu implisiittisesti sen kautta, miten tehokkaasti yksilö argumentoi väitteensä. Mitä vaikuttavampaa argumentointi on, sitä uskottavammaksi argumentoija koetaan. Suora uskottavuus perustuu siihen, miten argumentoija esittelee itsensä. Hän voi esimerkiksi korostaa titteliansä tai vedota maineeseensa. Puhujan maine vaikuttaa olennaisesti uskottavuuden rakentumiseen ja se voi vaikuttaa siihen, miten vakuuttavaksi puhujan argumentointi koetaan. (Rieke, Sillars & Peterson 2009, 158-160.)

Uskottavuuden merkitys vakuuttavassa argumentoinnissa tuntuu lähes itsestään selvältä. Tutkimustulokset uskottavuuden ja vakuuttavan argumentoinnin välisestä suhteesta ovat kuitenkin osittain ristiriitaisia. Joissakin tutkimuksissa uskottavuuden on

todettu lisäävän todennäköisyyttä vakuuttaa kuulijat argumentoinnilla, kun taas jotkut tutkimukset eivät ole löytäneet yhteyttä niiden välillä. (Infante, Rancer & Womack 1997, 157.)

Puhuja voidaan liittää johonkin *ryhmään* ja käsitys tästä ryhmästä voi vaikuttaa puhujan argumentoinnin vakuuttavuuteen. Samoin ryhmän jäsenten toiminta vaikuttaa siihen, mitä ryhmästä, jota he edustavat ajatellaan. Hallinnollisten päätösten perusteella esimerkiksi puolueen puheenjohtajan voidaan nähdä edustavan ryhmäänsä. Yksilöt kuuluvat silti usein moneen eri ryhmään, joista he eivät välttämättä samaistu kaikkiin tai koe niitä edustavansa. Näin ollen ryhmän jäsenyys ei ole välttämättä aina yhtä selvästi havaittavissa kuten esimerkiksi puolueen puheenjohtajan jäsenyys on omaan puolueeseensa. Vähemmistöryhmän edustajaa ajatellaan helpommin ryhmänsä edustajana kuin enemmistöryhmän edustajaa, mikä voi johtaa yleistykseen. (Perelman 1996, 110-114.)

3.3.4. Todellisuuden rakennetta muokkaavat argumentointitekniikat

Van Eemerenin, Grootendorstin ja Kruigerin (1987, 229-246) mukaan *todellisuuden rakennetta muokkaavassa argumentoinnissa* yleisölle esitetään jokin todellisuuskäsitys, jonka jälkeen esitetty väite sopii tähän todellisuuskäsitykseen. Tällöin esitetty todellisuuskäsitys tukee esitetyn väitteen uskottavuutta. Todellisuuden rakennetta muokkaaviin argumentointitekniikoihin luetaan argumentin perustaminen esimerkiksi, havainnollistukset sekä analogian ja katakreesin käyttö argumentoinnissa.

Argumentin perustaminen esimerkille on yksi tapa pyrkiä vakuuttamaan kuulijansa. Kun argumentoija esittää jonkin esimerkin kautta väitteensä, hän pyrkii tämän yksityiskohtaisen kertomuksen avulla viestimään jotain yleistettävissä olevaa. Esimerkin kautta puhuja pyrkii argumentoimaan jotain siitä säännöstä tai rakenteesta, johon näkee esimerkin perustuvan. Hän voi myös pyrkiä luomaan uuden säännön tai rakenteen esimerkkinsä avulla. Mikäli yksi esimerkki ei riitä vakuuttamaan yleisöä, voi argumentoija käyttää monikollistamisen tekniikkaa ja esittää vielä muitakin vastaavia esimerkkejä. (Perelman 1996, 120-128.)

Kakkuri-Knuuttilan (1999, 251) mukaan esimerkin avulla voidaan joko pyrkiä havainnollistamaan tai perustelemaan esitettävä väite. Perussääntönä Kakkuri-Knuuttila esittää, että kun esimerkki kerrotaan ennen väitettä, esimerkillä pyritään perustelemaan väitettä. Jos taas esimerkki kerrotaan väitteen esityksen jälkeen, esimerkillä pyritään hänen mukaansa usein havainnollistamaan väitettä. Esimerkin tai useamman esimerkin vakuuttavuuteen vaikuttaa Kakkuri-Knuuttilan mukaan myös se, kuvaako esimerkki jotain tavanomaista keskustelun aiheesta. Jos argumentoija esittää esimerkin hyvin havainnollisesti, hän saattaa onnistua luomaan esimerkillään argumentomastaan ilmiöstä harhaanjohtavan tyypillisen vaikutelman.

Esimerkkien tulee perustua Perelmanin (1996, 120-128) mukaan todellisuuteen, jotta ne olisivat vakuuttavia. Argumentoinnissa voidaan käyttää esimerkin lisäksi *havainnollistamista*. Havainnollistuksen ei tarvitse kertoa todellisesta tapahtumasta tai asiasta, vaan argumentoija voi esittää täysin mielikuvituksellisen havainnollistuksen. Tällainen argumentointitekniikka pohjaa jo olemassa olevien sääntöjen tiedostetuksi tekemiselle. Havainnollistamalla argumentoija voi saada jonkin säännön kuulijoiden tietoisuudessa ikään kuin läsnä olevaksi. Perelmanin (1996, 120-128) mukaan argumentoinnissa on mahdollista esittää jokin ennakkotapaus vetoamalla myös toimintaan tai henkilöön, jolla on yhteiskunnallista arvostusta. Tällaista argumentointitekniikkaa hän nimittää jäljiteltävään malliin perustuvaksi argumentoinniksi. Puhuja voi malliin vedotessaan tuoda erityisesti esiin sen hyvät puolet ja yhdistää ne haluamaansa yhteyteen.

Perelmanin (1996, 129-135) todellisuuden rakennetta muokkaaviin argumentointitekniikoihin lukeutuu myös *analogian* hyödyntäminen argumentoinnissa. Analogisella argumentoinnilla hän tarkoittaa tekstiä, jossa tuodaan esiin kahden eri termejä yhdistävän suhteen samankaltaisuus. Analogisella argumentilla puhuja siis väittää, että a:n ja b:n välinen suhde muistuttaa c:n ja d:n välistä suhdetta. Näistä suhteista a:n ja b:n välistä suhdetta Perelman nimittää analogian *teemaksi* ja c:n ja d:n välistä suhdetta analogian *perustaksi* ja näistä elementeistä perusta on kuulijalle tutumpi kuin teema. Argumentoija tulkitsee teemaa ja esittää sen haluamallaan tavalla perustan avulla. Termejä on analogisessa argumentissa usein neljä, mutta niitä voi olla myös kolme. Tällaisessa tapauksessa perustassa ja teemassa on yksi sama termi. Kakkuri-

Knuuttila (1999, 252) kuvaa, että analogiaa käyttäessään argumentoija esittää, että erityyppisten asioiden luonteenomaisissa piirteissä on yhtäläisyyksiä. Hänen mukaansa analogioita analysoivan on syytä tarkastella, löytyykö piirteistä todella yhtäläisyyksiä. Kakkuri-Knuuttila myös toteaa, että analogiat voivat olla kuvailevia, joi-
tain asiaa valaisevia tai selittäviä. (Kakkuri-Knuuttila 1999, 252.)

Perusta ja teema eivät sijoitu samoihin tilanteisiin. Puhuja voikin pyrkiä tekemään analogisesta argumentistaan vakuuttavamman lähentämällä perustaa ja teemaa toisiinsa. (Perelman 1996, 129-135.) Tällä tavoin argumentoija voi joko kasvattaa tai vähentää teeman termien arvoa (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 378). Analogista argumenttia myös usein laajennetaan, jolloin teemaa ja perustaa voidaan kuvailla laajasti. Argumentointitekniikkana analogia antaa argumentoijalle mahdollisuuden korostaa haluamiansa asioita, jolloin hän voi vastaavasti jättää joi-
tain omalle tavoitteelleen epäsuotuisia seikkoja huomiotta. Jos puhuja haluaa arvostella analogista argumenttia, hän voi sulauttaa esitetyn analogian omaan argumenttiinsa ja näin tuoda omia näkökohtiaan esiin. Hän voi myös esittää täysin uuden ja omasta mielestään tarkoituksenmukaisemman analogian. (Perelman 1996, 129-135.)

Perelmanin (1996, 135-141) mukaan *katakreesi* on argumentoijalle tehokas väline väitteen perustelussa. Katakreesillä Perelman tarkoittaa tilannetta, jossa argumentti pohjataan tutulle sanonnalle. Tällaisessa tilanteessa kuulija ei välttämättä huomaa kyseenalaistaa väitettä, kun argumentoijan esittämä näkemys näyttää johtuvan asioiden luonteesta. (Perelman 1996, 135-141.)

3.3.5. Dissosiatiiiviset argumentointitekniikat

Dissosiatiiivisilla argumentointitekniikoilla Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1969, 190) tarkoittavat erottelevia tekniikoita, joilla argumentoija pyrkii erottamaan toisistaan elementtejä, joiden nähdään kuuluvan yhtenäiseen kokonaisuuteen itsestään selvästi. Dissosiatiiivisillä tekniikoilla pyritään muuntamaan yleisön käsityksiä näistä yhtenäisinä pidetyistä elementeistä, eikä siten pelkästään rikkomaan elementtien välisiä yhteyksiä. (Perelman ja Olbrechts-Tyteca 1969, 190, 411-412.)

Dissosiatiiivista argumentointitekniikkaa käyttämällä argumentoija voi tehdä argumentoimastaan asiasta yleisölle aikaisempaa hyväksyttävämmän. Dissosiaatiolla hän voi pyrkiä vakuuttamaan yleisönsä jostain asiasta pienin askelin pilkkomalla ilmiötä ja hakemalla osioille hyväksynnän erikseen. Tällä tavoin hän saattaa saada näkemyksensä läpi paremmin kuin esittäessään koko tavoitteensa kerralla. (Puro 2005, 134.) Puron (2005, 134) mukaan tätä tekniikkaa käytetään paljon poliittisessa argumentoinnissa.

Summan (1989, 109) mukaan Perelman esittää teoriassaan dissosiatiiivisen erottelun etenevän usein jonkin *filosofisen parin* avulla. Summan mukaan tämä johtaa jollain tavoin ilmenemismuodon ja todellisuuden vastakkainasetteluun. Tässä tutkielmassa ei kuvata kaikkia Perelmanin esittelemiä käsitepareja, sillä niiden perinpohjainen selvitys ei ole tämän tutkimuksen tavoitteiden kannalta olennaista. Springerin (2008, 474-475) mukaan dissosiatiiiviset argumentointitekniikat tarjoavat retorista argumentointianalyysiä varten ristiriitaisia käsitepareja, joista toinen käsite ylittää toisen arvon. Tällaisia pareja ovat esimerkiksi keino/päämäärä, näennäinen/todellinen, sattuma/olemus ja yleispätevä/yksilöllinen. (Springer 2008, 474-475.) Monet käsitepareista ovat Perelmanin (1996, 142) mukaan hyödyllisiä etenkin filosofisen argumentoinnin tarkastelussa. Tästä syystä dissosiatiiivisiä argumentointitekniikoita ei mainitaakaan perinteisessä retoriikassa. (Perelman 1996, 142.)

Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan (1969, 415-449) esittelemiä useita käsitepareja kuvaa heidän mukaansa havainnollistavasti käsitepari *näennäinen/todellinen*. Dissosiatiiivista erottelutekniikkaa käyttäessään argumentoija voi määritellä puheessaan todellisen, jonka jälkeen hän voi osoittaa näennäiset piirteet erillisiksi todellisuudesta. Niin kauan kuin ei ole syytä epäillä näennäisen vaikutelman eroavan todellisesta, näennäistä ei kyseenalaisteta. (Perelman & Olbrechts-Tytecan 1969, 415-449.) Springerin (2008, 474-475) mukaan käsitteitä näennäinen/todellinen on käytetty paljon argumentoinnin analyysissä. Näennäinen/todellinen antaa myös kaupunginvaltuutettujen argumentoinnin kuvaamiseen relevantteja näkökulmia.

Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1969, 415-419) selittävät esittelemiään käsittepareja yleisesti nimeten käsitteet *termiksi I* ja *termiksi II*. Termillä I he tarkoittavat käsitteparista sitä, joka vaikuttaa ensi silmäyksellä ilmeiselle ja joka tunnustetaan ensin. Termiä I kuvaa käsite näennäinen. Termi II puolestaan tarjoaa kriteerejä, joiden avulla termistä I voidaan erottaa erilaisia näkökulmia ja arvioida niitä. Termiä II kuvaa käsite todellinen. Summan (1989, 109-110) mukaan termi II selittää termiä I ja termi II voidaan ymmärtää vain verrattaessa sitä termiin I. Kun argumentoituja on erotellut termit, hän voi arvioida termin I ominaisuuksia ja säilyttää jotain niistä tai todeta ne epätosiksi perustellen näkemyksensä termillä II. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 415-419.) Puro (2005, 134) mukaan poliitikot saattavat käsitellä puheessaan aluksi jotain näennäisen pientä osaa verotuksesta pyrkiessään verojen kasvattamiseen ja tietäen yleisön vastustavan verojen nousua. Tällöin poliitikkojen argumentoinnissa huomiota saava pieni osa verotuksesta kuvaa termiä I ja todellinen pyrkimys argumentoinnin pohjalla, eli verojen kiristys, termiä II. (Puro 2005, 134.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1. Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusmenetelmä

Tämä pro gradu-tutkielma kuvaa kaupunginvaltuutettujen argumentointia kaupunginvaltuustossa. Tutkimusongelmaan ja tutkimuksen pääkysymykseen *millaisia retorisia argumentointitapoja valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa* haetaan vastausta kahdella seuraavalla alakysymyksellä: *millaisia väitteitä valtuutetut esittävät ja millaisia argumentointitekniikoita valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa*. Väitteiden kuvailussa painotetaan arvoja koskevia väitteitä, koska vakuuttavuuden rakentumisessa arvot ovat tutkimuskirjallisuuden mukaan keskeinen tekijä. Arvot näyttävät olevan aikaisemman tutkimuksen mukaan erityisen keskeisiä poliittisessa argumentoinnissa, minkä vuoksi on kiinnostavaa tutkia valtuutettujen argumentoinnista nimenomaan arvoja koskevia väitteitä. Argumenttien vakuuttavuutta rakennetaan argumentointitekniikoiden avulla, joten argumentointitekniikoita kuvaamalla voidaan tavoittaa olennaisia piirteitä kaupunginvaltuutettujen argumentointitavoista.

Valtuutettujen argumentointitapoja kuvaillaan tässä työssä ulkopuolisen tutkijan ja vuorovaikutustilanteen ulkopuolisen seuraajan näkökulmasta. Tutkimuksessa ei siis pyritä esimerkiksi arvioimaan vakuuttamispyrkimysten onnistumista. Tutkimuksen kiinnostuksen kohteena olevat argumentointitavat voivat olla sekä tiedostettuja että tiedostamattomia. Tutkimusongelmaan haetaan vastausta kuvailemalla valtuutettujen kielellistä argumentointia.

Tutkimusmenetelmänä käytetään retorista analyysiä, joka määritellään tässä luvussa tiiviisti. Retorinen analyysi voidaan määritellä pyrkimykseksi havaita, kuinka ihmiset pyrkivät vaikuttamaan toisiin ihmisiin etenkin kielen välityksellä erityisissä sosiaalisissa tilanteissa. (Selzer 2004, 279-303.) Vuoren (2004, 93) mukaan retorista analyysiä voidaan tehdä yksin tai sitä voidaan yhdistellä muihin tutkimusotteisiin. Tällainen tutkimusote voisi Vuoren (2004, 93) mukaan olla esimerkiksi diskurssianalyysi. Tässä tutkimuksessa menetelmäksi on rajattu kuitenkin yksin retorinen analyysitapa, sil-

lä sen avulla voidaan vastata tutkimustehtävään tarkoituksenmukaisesti. Diskurssi-analyysi ei olisi tarkoituksenmukainen analyysitapa erityisesti kun pyritään kuvaamaan retorisia argumentointitekniikoita, koska diskurssianalyysillä ei tavoitettaisi retoristen argumentointitekniikoiden yksityiskohtaisia piirteitä. Tutkimustehtävän kannalta aineiston retorisella sisällönanalyysillä, jossa on havainnoinnin piirteitä, saadaan relevanttia tietoa. Retorisen analyysin työkaluksi valittiin tässä tutkielmassa Perelmanin kehittämä argumentaatioteoria, johon tutkimuksessa pääsääntöisesti nojataan. Perelmanin teoria tarjoaa retorisen argumentoinnin tarkasteluun yleisölähtöisen ja systemaattisen analyysivälineen (Summa 1996, 71). Näin ollen se on tässä tutkimuksessa perusteltu analyysimenetelmä, jonka avulla voidaan tavoittaa monipuolisesti erilaisia argumentointitapojen piirteitä. Kaidin (1996, 445-446) mukaan poliittisen viestinnän retorinen tutkimus on tavallisesti laadullista tutkimusta.

Retorinen analyysitapa on tutkimusmenetelmänä haasteellinen. Jasinskin (2001, 38) mukaan Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan argumentointikategorioita ei ole yhtä helppo omaksua kuin esimerkiksi Stephen Toulminin (1958) teoksessaan *The Uses of Argument* esittelemä argumentoinnin tarkastelumalli. Toulminin mallia on hyödynnetty paljon retorisessa tutkimuksessa. Myös Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan argumentointikategoriat ovat saaneet Jasinskin mukaan retorisessa tarkastelussa jonkin verran huomiota. Yksikään argumentoinnin tarkastelua varten luotu malli tai teoria ei ole kuitenkaan saavuttanut hegemonia-asemaa muiden teorioiden joukossa. (Jasinski 2001, 38, 50-51.) Tutkielmassa ei käytetä Toulminin teoriaa, koska Perelman kuvaa teoriassaan Toulminia tarkemmin argumentointistrategioita. Näin ollen Perelmanin teoriaan nojaamalla voidaan löytää tutkimuskysymyksiin seikkaperäisempiä vastauksia kuin Toulminin mallia käyttäen. Perelmanin argumentaatioteoriaan pohjaavaa retoriasta argumentointianalyysimenetelmää täydennetään tässä tutkimuksessa klassisen retoriikan vaikuttamiskäsityksillä.

Retorisen analyysin avulla voidaan tutkia sekä puheen asiasisältöä että sen ilmiä (Kakkuri-Knuutila 1999, 233-241). Tässä pro gradu-tutkielmassa kuvataan kaupunginvaltuutettujen argumentointitekniikoita pyrkien tavoittamaan puheiden asiasisältöjen ja kielellisen ilmaisutavan vivahteet mahdollisimman monipuolisesti. Erityisesti väitteitä kuvailemalla pyritään luomaan kuvaa puheiden asiasisällöstä ja argumen-

tointitekniikoiden kuvailulla pyritään saamaan käsitys puheiden kielellisestä ilmaisu-
tavasta. Tutkimuksen analyysissä nämä kaksi kuvailun näkökulmaa kuitenkin myös
limittyvät toisiinsa.

Vaikka tutkielmassa pyritään ensisijaisesti kuvaamaan kaupunginvaltuutettujen ar-
gumentointitapoja, sisältyy analyysiin kuitenkin väistämättä myös tulkinnallisuutta.
Jasinskin (2001, 128-131) mukaan retorisen analyysin ja tulkinnan erottelua onkin
kritisoitu ja niiden erottamista pidetty mahdottomana, sillä analysoidessa tekstiä sitä
tulkitaan samalla väistämättä. Näin ollen retorinen analyysi ja tulkinta ovat tiukasti
sidoksissa toisiinsa. (Jasinski 2001, 128-131.) Tutkimusfilosofisten lähtökohtien
määrittelyn ja tätä kautta tutkijan lähestymistavan avaamisen voikin nähdä olevan
erityisen merkityksellistä tässä työssä. Tutkimus pohjaa tieteenfilosofisilta perusteil-
taan relativistiseen todellisuuskäsitykseen ja sosiaaliseen konstruktionismiin. Sosiaa-
lisen konstruktionismin mukaan todellisuus rakentuu ihmisten välisessä vuorovaiku-
tuksessa merkitysten kautta. Todellisuudesta voidaan sosiaalisen konstruktionismin
mukaan muodostaa erilaisia merkityksiä, eikä ole olemassa yhtä absoluuttista totuut-
ta. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006.)

Jotta aineistoa voidaan tulkita, sitä ymmärretään jostain näkökulmasta. Tulkinnan
voisi siis nähdä edellyttävän ymmärryksen muodostumista. Kuvailevalla ja selittävä-
llä tutkimuksella voisi samoin nähdä yhteyksiä. Kun aineistoa kuvaillaan, se selite-
tään jonkinlaiseksi. Retorinen analyysi voidaan nähdä sosiaalisen konstruktionismin
mukaisesti analyysitapana, jossa tutkijan muodostamat merkitykset aineistosta vai-
kuttavat hänen tuottamaansa tietoon. Kun absoluuttista totuutta ei ole olemassa, tut-
kijan voi nähdä tällöin tarjoavan yhden selitystavan tutkimusongelmansa vastaukseksi
sen pohjalta, millaisia merkityksiä hän aineistosta muodostaa. Myös Summa (1989,
110-111) korostaa, että argumentaation erittelyllä voidaan ainoastaan esittää hypo-
teeseja siitä, mikä tekee argumentista vakuuttavan. Argumentoinnista voidaankin
esittää useita erilaisia tulkintoja. (Summa 1989, 110-111.)

Tämä on empiirinen, laadullinen tutkimus, jossa on tapaustutkimuksen piirteitä, sillä
tutkimusaineisto on kerätty videoimalla yhden valtuuston, Järvenpään kaupunginval-
tuuston istuntoja. Tutkimustuloksilla pyritään kuitenkin kuvaamaan jotain yleistettä-

vää kaupunginvaltuutettujen argumentoinnista. Kaupunginvaltuutettujen argumentoinnista ei ole juurikaan tehty aiempaa retorista tutkimusta. Laine, Bamberg ja Jokinen (2007, 9-12) määrittelevät tapaustutkimuksen pyrkimykseksi kuvata tutkimuskohde seikkaperäisesti monipuolisen aineiston avulla. Tapaus kertoo heidän mukaansa tutkimuskohteena olevasta ilmiöstä jotain, josta ei ole ennakkotietoja ja josta tarvitaan lisää tietoa. (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9-12.)

Tutkimuksen aineistonkeruussa tutkijan asema muistuttaa tietyllä tavalla ulkopuolista tarkkailijaa. Kun tutkija videoi istunnot ja seuraa niitä samalla myös paikanpäällä, hänen asemansa tutkijana aineistonkeruutilanteissa voi nähdä Freyn, Botanin ja Krepsin (2000, 264) kuvailemaan tapaan ulkopuolisena tarkkailijana (complete observer), joka ei ole vuorovaikutuksessa tarkkailtavien ihmisten kanssa. Tällöin tutkija pyrkii keräämään tietoa siten, että vaikuttaisi ihmisten käytökseen tilanteessa mahdollisimman vähän. Tarkkailtavat ihmiset kuitenkin tietävät, että heitä havainnoidaan. Tämä voikin vaikuttaa heidän käyttökseen, jolloin tutkijaa ei ehkä kuitenkaan voi pitää täysin ulkopuolisena tarkkailijana tilanteessa. (Frey, Botan & Kreps 2000, 268-269.)

Tilannetta tarkkailevan tutkijan lisäksi valtuutettujen keskustelua seurasi myös muita keskusteluun osallistumattomia henkilöitä, kuten median edustajia ja kuntalaisia, jotka saattoivat läsnäolollaan vaikuttaa valtuutettujen viestintään. Valtuutettujen istunnot ovat avoimia tilaisuuksia, joita kaikkien on mahdollista käydä seuraamassa. Valtuutettujen voisikin ajatella olevan tottuneita siihen, että heidän argumentointiaan havainnoidaan – esimerkiksi median edustajat saattavat tarttua valtuutettujen puheiden yksityiskohtiin lehtijutuissaan. Näin ollen tämän voi nähdä yhtenä valtuustossa argumentoinnin ja poliittisen argumentoinnin erityispiirteenä.

4.2. Tutkimuksen kohderyhmä

Tämän tutkimuksen kohteena ovat Järvenpään kaupunginvaltuuston istunnot. Kaupungeilla tulee olla lain mukaan kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus sekä tarkastuslautakunta. Näiden lisäksi kunnat voivat järjestää hallintoonsa muita kokonaisuuk-

sia, kuten muita lautakuntia ja johtokuntia. (Haveri & Rönkkö 2003, 57.) Valtuuston työskentely on määritelty seikkaperäisesti valtuuston työjärjestyksessä. Järvenpään kaupunginvaltuuston hyväksymässä työjärjestyksessä annetaan muiden muassa määräyksiä valtuuston toiminnasta, valtuutetun aloitteen käsittelystä ja valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä.

Kaupunginvaltuutetut valitaan neljän vuoden välein järjestettävillä kuntavaaleilla, joissa kaikki äänioikeutetut kuntalaiset voivat äänestää haluamaansa henkilöä valtuutetuksi (Haveri & Rönkkö 2003, 57-58). Valtuutetut ovat luottamustehtävässä ja heidän saamansa kokouspalkkiot ja muut palkkiot määritellään valtuuston hyväksymässä luottamushenkilöiden palkkio- ja matkustussäännössä. Valtuutetut valitsevat kunnallisvaalien tuloksen perusteella kaupunginhallituksen ja lautakunnat (Haveri & Rönkkö 2003, 57-58). Järvenpään valtuustossa on yhteensä 51 valtuutettua. He edustavat kahdeksaa eri poliittista ryhmittymää (taulukko 1).

TAULUKKO 1 Järvenpään kaupunginvaltuutetut

Puolue	Valtuutettujen lukumäärä	%
KOK	14 valtuutettua	27,5 %
SDP	13 valtuutettua	25,5 %
Vihreät	7 valtuutettua	13,7 %
KESK	6 valtuutettua	11,8 %
Järvenpää 2000+	5 valtuutettua	9,8 %
Perussuomalaiset	2 valtuutettua	3,9 %
Vas	2 valtuutettua	3,9 %
KD	2 valtuutettua	3,9 %
Yhteensä	51 valtuutettua	100,0 %

(Järvenpään kaupunki 2010)

Valtuutetut saattavat olla ensimmäisen kauden valtuutettuja tai he ovat saattaneet toimia valtuutettuina jo usean vuoden ajan. Kunnanvaltuustossa valtuutettujen puheenvuorojen yleisönä ovat lähinnä toiset valtuutetut. Valtuutettujen istuntosalissa on kuitenkin myös yleisölle tarkoitettu aitio, josta kansalaiset sekä median edustajat voivat seurata valtuutettujen istuntoja.

Järvenpään kaupungin luottamushenkilöorganisaatorakenne käsittää pakollisten toimielinten lisäksi eri asioista vastaavia lautakuntia ja jaostoja. Kaupunginvaltuustolla on kaupungin korkein päätösvalta. Valtuusto johtaa siis luottamushenkilöorganisaation lisäksi kaupungin operatiivista organisaatiota, jonka toiminnasta valtuustolle raportoi kaupunginjohtaja ja tämän alaiset toimialojen johtajat. Lautakuntia Järvenpäässä on tulevaisuusvaliokunta, keskusvaalilautakunta, sosiaali- ja terveyslautakunta, opetus- ja kasvatustalautakunta, sivistyslautakunta, tekninen lautakunta, rakennus- ja ympäristölautakunta sekä liikuntalautakunta. Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisena on yksilöasiainjaosto, eläkeläisneuvosto ja vammaisneuvosto. Kaupunginhallituksen alaisena Järvenpäässä on nuorisoparlamentti, henkilöstöasiainjaosto sekä prosessijaosto. (Järvenpään kaupunki 2010.)

Järvenpään valtuustolla on puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa. Kaupunginvaltuuston toiminta perustuu kuntalakiin. Kunnallishallinto toimii yhteiskunnan poliittisessa järjestelmässä ja vallankäytössä paikallistasolla. (Rönkkö 2001, 106.) Kuntalain (FINLEX) pykälän 13. mukaan ”valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta”. Valtuusto johtaa siten kunnan toimintaa ja päättää kunnan toimintaa ja taloutta koskevista asioista. Kuntalain pykälässä 13. määritellään valtuuston tehtävät seuraavalla tavalla:

”Valtuuston tulee:

- 1) päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista;
- 2) päättää hallinnon järjestämisen perusteista;
- 3) päättää talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista sekä hyväksyä talousarvio;
- 4) päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
- 5) päättää kunnan liikelaitokselle asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista;
- 6) päättää takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
- 7) valita jäsenet kunnan toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 8) päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 9) valita tilintarkastajat;
- 10) hyväksyä tilinpäätös ja päättää vastuuvapaudesta; sekä
- 11) päättää muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.”

Kuntalakiin kirjatut valtuuston tehtävät osoittavat, että valtuutetut päättävät ennen kaikkea kunnan toiminnan isoista linjoista. Valtuusto on viime kädessä vastuussa kunnan toiminnasta.

Järvenpään kaupunginvaltuustolla on istuntoja maanantaisin 4-6 viikon välein. Valtuuston istunnot ovat lähes aina avoimia kaikille. Valtuuston työjärjestyksessä määritellään, että valtuuston istumajärjestyksen tulee olla valtuuston istunnoissa valtuuston puheenjohtajan hyväksymä. Valtuutettujen tulee myös istua valtuustoryhmittäin. Valtuutetut ja kaupunginhallituksen jäsenet saavat vähintään neljä päivää ennen kokousta kutsun istuntoon ja esityslistan, johon on koottu kokouksessa käsiteltävät asiat ja ehdotukset valtuuston päätöksiksi. Valtuuston istunnoissa päätösten tekoon voivat osallistua vain valtuutetut. (Järvenpään kaupungin keskushallinto 2009.)

Valtuuston puheenjohtaja valvoo istunnon kulkua, eikä salli valtuutetuille merkittävää aiheesta poikkeamista. Valtuutetut pyytävät puheenvuoroa eivätkä voi esittää ajatuksiaan muulloin kuin puheenjohtajan myöntäminä hetkinä. Puheenjohtaja ja valtuuston säännöt luovatkin valtuutettujen argumentointitavoille selkeät rajat. Asioita käsitellään istunnossa kokouskutsun yhteydessä lähetetyn esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto päättä toisin. Puheenjohtaja esittelee asiat valtuustolle. Esityslistan asiat ja niille ehdotetut valtuuston päätökset ovat kaupunginhallituksen tarkastuslautakunnan tai tilapäisen valiokunnan valmistelemissä ehdotuksissa. Asian esittelyn jälkeen valtuutetut voivat pyytää puheenvuoroa esimerkiksi nostamalla kättä tai toimittamalla puheenjohtajalle nimilapun. (Järvenpään kaupungin keskushallinto 2009.)

Puheenvuoron valtuuston puheenjohtajalta saaneet puhuvat istunnoissa sitä varten istuntosalissa olevasta puhujakorokkeelta. Mikäli puheenvuoro on lyhyt ja kestää enintään kaksi minuuttia, voi valtuutettu esittää näkemyksensä myös omalta paikaltaan seisten. Valtuuston työjärjestyksessä pyritään säätelemään myös muulla tavoin valtuutettujen puheenvuorojen sisältöjä. Työjärjestyksessä säädetään, että puhujan tulee pysyä käsiteltävässä asiassa ja jos hän poikkeaa siitä, voi puheenjohtaja kehottaa valtuutettua palaamaan asiaan. Vain puheenjohtaja voi keskeyttää puhujia valtuuston istunnoissa. (Järvenpään kaupungin keskushallinto 2009.)

Valtuutetut voivat ehdottaa puheenvuoroissaan käsiteltävän asian pöydällepanoa, asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi tai jotain muuta sellaista, jonka hyväksyminen keskeyttää asian käsittelyn. Jos tämä ehdotus saa muilta valtuutetuilta

kannatusta, tulee seuraavien puhujien puhua tästä ehdotuksesta ja asiasta on tehtävä päätös, ennen kun muuta keskustelua valtuustossa sallitaan. Puheenjohtaja voi tällöin kuntalain 15. momentin perusteella rajoittaa valtuutettujen puheet kahden minuutin mittaisiksi. Jos valtuutetut hyväksyvät esitetyn ehdotuksen, asian käsittely valtuustossa keskeytetään. Jos taas ehdotus hylätään, asian käsittely jatkuu. (Järvenpään kaupungin keskushallinto 2009.)

Valtuutetut voivat esittää istunnoissa myös asioita, joita ei ole merkitty kokouksen esityslistaan. Jos valtuutetun esittämän asian käsittelyä valtuustossa puoltaa vähintään viisi valtuutettua tai enemmistö valtuutetuista kannattaa sitä, asia laitetaan pöydälle ja käsitellään seuraavassa kokouksessa. Muut kuin pöydällepanoa, asian palauttamista tai hylkäämistä koskevat ehdotukset on annettava puheenjohtajalle kirjallisena, jos puheenjohtaja tätä vaatii. Puheenjohtaja julistaa keskustelun päättyneeksi, kun kaikki puheenvuoroa pyytäneet valtuutetut ovat puhuneet. Tämän jälkeen puheenjohtaja esittää keskustelussa esitetyt ehdotuksen valtuuston hyväksyttäväksi. (Järvenpään kaupungin keskushallinto 2009.)

Aloite, kyselytunti, puheenvuorot ja ehdotukset ovat valtuuston työjärjestyksen mukaisia lakisääteisiä käytäntöjä ja väyliä valtuutetuille tuoda äänensä esiin valtuuston istunnoissa. Aloitteella tarkoitetaan jonkun asian, hankkeen tai toiminnan laittamista vireille tai ehdotusta siitä. Valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskien. Aloite annetaan puheenjohtajalle. Aloitetta ei oteta kuitenkaan heti käsiteltäväksi, vaan se lähetetään kaupunginhallituksen valmisteltavaksi. Valmistelun jälkeen aloite voidaan ottaa valtuuston kokouksen esityslistalle ja käsitellä sitä istunnossa. Kaupunginhallitus esittää vuosittain valtuustolle luettelon aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. (Järvenpään kaupungin keskushallinto 2009.) Valtuutetut voivat ajaa pöydälle jääneitä aloitteitaan uudelleen. Kyselytunnilla valtuutetut voivat esittää kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kaupunginjohtajalle ja apulaiskaupunginjohtajalle lyhyitä, yhteen asiaan kohdistuvia kysymyksiä kunnan hallinnon ja talouden hoitoa koskevista asioista.

4.3. Aineiston keruu, käsittely ja analysointi

Tutkimusaineisto kerättiin videoimalla kaksi Järvenpään kaupunginvaltuuston istuntoa. Tutkimustulokset esitetään tutkielmassa kvantifioiden. Istunnot videoitiin 4.5.2009 ja 15.6.2009 Panasonic NV-GS280-merkkisellä digikameralla. Istunnot tallennettiin MiniDV 60-nauhoille. Istuntoja kuvatessa nauhoja vaihdettiin sitä mukaan kun ne täyttyivät. Videomateriaalia kertyi istunnoista yhteensä 332 minuuttia. 4.5. kuvattu istunto kuvattiin kokonaan ja 15.6. istuntoa kuvattiin 242 minuuttia. 4.5. istunto alkoi klo 18.00 ja päättyi kello 19.43. 15.6. istunto alkoi kello 18.00 ja päättyi kello 23.35. Istuntoa videoitiin 15.6. valtuuston esityslistan 92. pykälään saakka (liite 2). Istuntoihin sisältyi myös muiden kuin valtuutettujen puheenvuoroja, sillä valtuutettujen kysymyksiin paikalla vastasivat kaupungin johtavat virkamiehet. Kysymyksiin vastanneita virkamiehiä olivat esimerkiksi kaupunginjohtaja ja sivistystoimen johtaja. Virkamiesten puheenvuoroja ei tässä tutkimuksessa analysoida, sillä kuvailun kohteena on valtuutettujen argumentointi. Virkamiesten puheenvuoroja ei myöskään videoitu. Kaksi istuntoa tarjoaa tämän tutkielman laajuuden huomioiden sopivan määrän aineistoa, sillä aineistoa analysoidaan mikrotasolla. Istuntojen esityslistat ovat tämän työn liitteinä (liitteet 1 ja 2).

Kun tutkimusaineisto oli kerätty, se litteroitiin sanatarkasti. Kun aineisto oli litteroitu, se luettiin läpi ensin yhden kerran yleiskäsityksen saamiseksi. Tämän jälkeen aineisto eriteltiin siten, että siinä esiintyvistä argumentoinnista pyrittiin ensin erottamaan esitetty väite ja sitten sille esitetyt perustelut. Perusteluista pyrittiin erottamaan argumentointitekniikoita. Aineisto luettiin aluksi läpi alleviivaten puheenvuoroissa esitetyt väitteet. Tämän jälkeen aineisto käytiin läpi uudelleen ja tarkasteltiin väitteiden perusteluja ja siten aineistossa esiintyneitä argumentointitekniikoita. Tekniikoista tehdyt yksityiskohtaiset havainnot kirjattiin väitteiden rinnalle.

Tutkimusaineistossa esiintyneet väitteet ja tekniikat kategorisoitiin seitsemään kategoriaan: arvoja koskeviin, tosiasiallisiin ja menettelytapaa koskeviin väitteisiin sekä kvasiillogisiin, todellisuuden rakenteeseen perustuviin, todellisuuden rakennetta muokkaaviin ja dissosiativisiin tekniikoihin. Väitteiden erittelyssä hyödynnettiin argumentin määritelmää. Retorisessa analyysissä argumentin sisältämät väitteet jaetaan

perinteisesti kolmeen yleiseen väitetyyppiin (Jasinski 2001, 25). Tässä tutkimuksessa väitteet määriteltiin retorisen tutkimusperinteen mukaisesti tosiasiallisiksi, arvoja koskeviksi ja menettelytapaa koskeviksi väitteiksi. Näistä väitteistä muodostettiin kolme ensimmäistä kategoriaa. Perelmanin argumentaatioteoriaan nojaten muodostettiin lisäksi neljä kategoriaa aineistosta havaituista argumentointitekniikoista: kvasilogiset, todellisuuden rakenteeseen perustuvat, todellisuuden rakennetta muokkaavat sekä dissosiatiiviset tekniikat. Lopuksi samaan kategoriaan kirjatut havainnot käytiin vielä kertaalleen läpi käsityksen syventämiseksi.

Väitteiden ja argumentointitekniikoiden määrittely oli osittain haasteellista, sillä osassa väitteistä ja tekniikoista oli kahden kategorian piirteitä. Myös muut Perelmanin teoriaa soveltaneet tutkijat ovat havainneet, että tekniikoita voidaan käyttää yhtä aikaa täydentämään toisiaan argumentoinnissa. Näissä tilanteissa kyseinen väite/tekniikka merkittiin molempiin kategorioihin. Tällaisia väitteitä/tekniikoita havainnollistetaan ja esitellään tässä tutkielmassa tulosten raportoinnin yhteydessä. Analyysiprosessin aikana palattiin myös tarvittaessa kuvatus materiaalin pariin. Tähän ei kuitenkaan juurikaan ollut tarvetta, sillä ei-kielellisen viestinnän tarkastelu rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle. Litteroitu puhe oli tällöin tutkimuskysymysten kannalta tarpeeksi havainnollistava.

Tulosten ja niiden tarkastelun tukena on käytetty suoria lainauksia kaupunginvaltuutettujen puheenvuoroista kaupunginvaltuuston istunnoista. Lainaukset on esitetty lainausmerkein. Lainauksen perään on kirjattu puheenvuoron esittäjän nimi ja istunto, josta lainaus on otettu. Istunnot on merkitty siten, että aineisto I viittaa 4.5. tallennettuun istuntoon ja aineisto II 15.6. tallennettuun istuntoon. Lainauksiin on merkitty tarvittaessa hakasuluilla joitakin tarkennuksia, jotta tekstistä irrotetut kommentit olisivat ymmärrettäviä. Lainauksen keskellä olevat katkoviivat puolestaan kuvaavat lainauksen keskeltä poistettuja puhujan lausahduksia, kuten sanojen hakemista tai hetkellistä asiasta poikkeamista.

5 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

5.1. Väitteet kaupunginvaltuutettujen argumentoinnissa

Tutkimuksen tavoitteena on kuvata, millaisia retorisia argumentointitapoja valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Tutkimuksessa pyritään kuvaamaan, millaisia väitteitä valtuutetut esittävät ja millaisia argumentointitekniikoita valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Tässä luvussa esitetään tutkimuksen tulokset ja niistä tehdyt johtopäätökset siten, että ne on jäsennetty tutkimuskysymysten muodostamien yläotsikoiden alle. Tulosten esittelyn jälkeen johtopäätökset kootaan yhteen viimeisessä alaluvussa.

Aineistosta ilmeni, että valtuutetut esittävät usein puheenvuoroissaan näkökantansa mahdollisimman monesta asiasta sen sijaan että he käyttäisivät yhden näkökulman perusteluun omaa puheaikaa puhujanpöntössä. Kaupunginvaltuutettujen puheenvuorot näyttäisivät sisältävän usein monia eri väitteitä. Valtuutetut eivät esitä yhdessä puheenvuorossa vain yhtä asiaa vaan puheenvuoroissa käsitellään usein monia eri asioita. Valtuutettujen puheenvuorot eroavatkin pääsääntöisesti Aristoteleen kuvaamista poliittisista puheista, joissa argumentoidaan yhden pääväitteen puolesta. Esimerkki yksi kuvastaa tätä, sillä kyseinen valtuutettu toteaa puheenvuorossaan esittämänsä ”muutamia seikkoja” valtuutetuille sen sijaan, että esittelisi vain yhden asian.

ESIMERKKI 1: ”tässä muutamia seikkoja joihin tulisi kiinnittää huomio tulevaisuudessa ja pohtia niiden merkitystä..en esitä nyt mitään valmiita viisaita ratkaisuja seuraaviin asioihin mutta toivon että ne herättävät valtuutetuissa aihetta pohtia asioita ja sitä mitä asioille voisimme yhdessä tehdä..” Valtuutettu Majanen, aineisto II

Kahdessa analysoidussa valtuuston istunnossa esitettiin yhteensä 1279 väitettä (ks. taulukko 2 seuraavalla sivulla). Sen kuvailu, millaisia väitteitä valtuutettujen argumentointi näyttäisivät sisältävän, aloitetaan esittelemällä kaupunginvaltuutettujen argumentoinnissa esiintyviä arvoja koskevia väitteitä ja sitä, miten arvot esiintyvät valtuutettujen argumentoinnissa. Tämän jälkeen kuvailaan tosiasiallisia ja menettelyta-

paa koskevia väitteitä. Väitteiden esiintymistä aineistossa havainnollistetaan esittämällä aineistosta esimerkkejä väitteistä.

TAULUKKO 2 Tutkimusaineistossa esiintyneet väitteet

Väitekategoria	Väitteiden lukumäärä	%
Arvoja koskevat väitteet	501	39,17 %
Tosiasialliset väitteet	406	31,74 %
Menettelytapaa koskevat väitteet	372	29,09 %
Väitteitä yhteensä	1279	100,00 %

Arvoja koskevat väitteet

Arvot kytkeytyvät valtuutettujen argumentoinnissa väitteisiin sekä niiden perusteluihin. Arvoja koskevia väitteitä esiintyy aineistossa selkeästi muita väitetyyppejä enemmän (39,17 %, $f = 501$), sillä niitä havaittiin noin kahdeksan prosenttia enemmän kuin tosiasiallisia väitteitä ($f = 406$) ja noin kymmenen prosenttia enemmän kuin menettelytapaa koskevia väitteitä ($f = 372$, $N = 1279$).

Arvoja koskevat väitteet näyttäytyvät valtuutettujen argumentoinnissa sekä tiettyyn arvoon vetoamisena että asioiden arvottamisena. Valtuutettujen argumentoinnissa näyttäisivät nousevan esiin erityisesti arvot oikeudenmukaisuus ja kansalaisen oikeudet, tasavertaisuus ja inhimillisyys, johon liitetään hyvinvointi sekä avoimuus, taloudellisuus, realistinen ajattelu ja hyödyllisyys. Myös arvot vastuullisuus, työnteko ja demokratia esiintyvät valtuutettujen argumentoinnissa. Lisäksi sanojen ”lapset” ja ”vanhukset” käyttöön liittyy valtuustossa arvolatauksia. Esimerkit 2-19 havainnollistavat muiden muassa valtuutettujen argumentoinnissa toistuvia arvoja. Arvot nivoutuvat jollain tavalla miltei kaikkiin tässä tutkielmassa esitettyihin esimerkkeihin. Arvoja analysoidaan kuitenkin vain osasta väitteitä, sillä tämä havainnollistaa tarpeeksi kattavasti tutkielman tuloksia.

Esimerkeissä 2-5 nousee esiin oikeudenmukaisuuden arvo, joka erottuu valtuutettujen argumentoinnista selkeästi yhdeksi käytetyimmistä arvoista. Esimerkissä kaksi väitetään, että oikeudenmukaisessa päätöksenteossa keskiarvon alapuolelle jäävät tulee huomioida ja vedotaan näin siihen, että päätöksenteon tulee olla oikeudenmukaista. Esimerkissä kolme valtuutettu määrittelee käsiteltävän asian epäoikeudenmukai-

seksi. Esimerkissä neljä puolestaan esitetään retorinen kysymys, miten talouskriisin vaikutus voidaan jakaa oikeudenmukaisesti. Esimerkissä viisi valtuutettu esittää asian ”täysin kohtuuttomaksi”. Kohtuullisuuden voidaan nähdä pohjaavan oikeudenmukaisuuden arvoon.

ESIMERKKI 2: ”Ja nyt mun mielestä tässä on nyt sellanen tosi, tosi tota ikävä, ikävä niinku näkymä että meidän vanhustyön strategiassa ei minun mielestäni tehdä näkyväksi näitä ongelmaryhmiä. Tää näyttää aika, aika hienolta luettavalta..tän lukiessaan saa sellaisen näkymän että tässähän mennään hienosti, hienosti eteenpäin, ja tottakai suurimman osan kohdalla näin onkin..mutta on niitä riskiryhmiä ja niiden tunnistaminen olis tosi tärkeää..päätöksenteon näkökulmasta sen takia, että oikeudenmukainen päätöksenteko ei ole mahdollista jos me jätetään huomiotta ne keskiarvon alapuolelle jäävät ryhmät..semmoset toimenpiteet mitkä tuskin tai juuri ja juuri liikauttavat hyvinvoivaa vanhusväestöä” Valtuutettu Kakko, aineisto I

ESIMERKKI 3: ”tämä ei ole oikeudenmukaista eikä tälle Järvenpää yksin voikaan mitään” Valtuutettu Karhu, aineisto II

ESIMERKKI 4: ”miten me voitais jakaa oikeudenmukaisemmin tää talouskriisin vaikutus..kun me leikataan me leikataan juuri niiltä jotka tarvitsevat kaupungin palveluja ja ne ovat taas usein juuri niitä heikoimmin toimeentulevia ihmisiä..jos me otamme lainaa..me lainaamme omilta lapsiltamme..ja lapsenlapsiltamme..tietämättä millaisessa tilanteessa he sitten maksavat näitä meidän lainojamme takaisin..ja sekin on lapsilta ottamista” Valtuutettu Saarikorpi, aineisto II

ESIMERKKI 5: ”jokainen ymmärtää että tää on täysin kohtuutonta” Valtuutettu Passi, aineisto I

Esimerkeissä kuusi ja seitsemän puhutaan ihmisten oikeuksista. Esimerkissä kuusi vedotaan työntekijän oikeuksiin ja esimerkissä seitsemän vanhusten oikeuksiin. Esimerkissä kuusi esiintyy myös inhimillisyyden arvo.

ESIMERKKI 6: ” hänellä (työntekijällä) on oikeus odottaa että johto, esimiehet, lähimmät ja kaukaisemmat opastavat, motivoivat ja antavat näitä kehittämismahdollisuuksia” Valtuutettu Pyykkönen, aineisto II

ESIMERKKI 7: ”kaiken kaikkiaan mä ainakin toivon että järvenpäälaisillä vanhuksilla on oikeus inhimilliseen ja hyvään hoitoon.” Valtuutettu Aitta, aineisto I

Esimerkki 8 kuvaa avoimuuden arvoa valtuutettujen argumentoinnissa. Avoimuuden arvoa perustellaan esimerkissä vetoamalla vanhempainverkoston mielipiteeseen.

ESIMERKKI 8: ”tällainen asioiden hoito aiheuttaa hämmennystä ja epäluuloja..avoimen keskustelun käymiseen ja jopa kasvatuskumppanuuden toteutumiseen on olemassa myös vanhempainverkoston kannanotto” Valtuutettu Tuominen, aineisto II

Esimerkki 9 havainnollistaa taloudellisuuden arvon esiintymistä valtuutettujen argumentoinnissa. Valtuutettu vetoaa toiminnassa talouden realiteetteihin. Esimerkissä 10 puhutaan kotikäyntien ”reaalihyödystä” ja ”realimatemiikasta”. Esimerkissä vedotaan näin realismiin, hyödyllisyyteen ja tähän linkittyy myös taloudellisuuden arvo - valtuutettu kyseenalaistaa esimerkissä ennakoitavien kotikäyntien taloudellisen hyö-

dyn kaupungille. Esimerkki 11 kuvastaa vastuullisuuden arvon esiintymistä valtuutettujen argumentoinnissa. Valtuutettu vaatii kaikkia valtuutettuja ottamaan ”vastuullisen päättäjän roolin”. Esimerkissä 12 puolestaan valtuutettu vetoaa työnteon arvoon esittäen sen ratkaisuna taantumien ja laman voittamiseen.

ESIMERKKI 9: ”mutta tämä kaikki nyt vuonna 2009 täytyy luonnollisesti tehdä tämän hetken talouden realiteettien suomin reunaehdoin” Valtuutettu Wilskman, aineisto II

ESIMERKKI 10: ”kysyisin, mikä on näiden ennakoivien kotikäyntien reaalihyöty --- sitä reaali-matematiikkaa haluaisin meidän valtuustokeskusteluun tuoda” Valtuutettu Pyykkönen, aineisto I

ESIMERKKI 11: ”jokainen valtuutettu itsessään..voi ottaa oman oman roolin vastuullisen päättäjän roolin eli meistä jokainen joutuu tuolla kaupungilla vastaamaan yksittäisten kuntalaisten huoleen mikä on kaupungin taloudellinen tilanne miten me pärjäämme mitä tulisi tehdä..jokaisen täytyy nyt rehellisesti kertoa se että tässä on tosi kyseessä mutta ei tarvitse paniikkiin vielä joutua..mutta..jos pystyt avaamaan sitä taloudellista tilannetta missä ollaan ja kertomaan sen että..että me ei tosissaan olla viemässä.. viemässä mitään hyvän elämän edellytyksiä mutta joudumme tarkastelemaan jotta meidän lapsilla olisi vielä jotain tulevaisuuden aineksia jäljellä..olemmeko päättäjät sitten itse tarpeeksi lyöneet viisaat päät suhteen näissä säästökau-poissa..” Valtuutettu Perttu, aineisto II

ESIMERKKI 12: ”esitän kuitenkin vielä ajatuksemme siitä, mikä olisi voinut olla Järvenpään kaupunkistrategia..jolla taantuma ja lama voitetaan..meidän ratkaisumme on työtä työtä ja työtä” Valtuutettu Karhusaari, aineisto II

Esitetyt väite-esimerkit kuvastavat sitä, että valtuutettujen argumentoinnissa vedotaan erityisesti abstrakteihin arvoihin. Abstrakteihin arvoihin luetaan tässä arvot oikeudenmukaisuus, tasavertaisuus, inhimillisyys, johon liitetään hyvinvointi sekä avoimuus, taloudellisuus, realistinen ajattelu, hyödyllisyys, vastuullisuus ja demokratia. Konkreettisten arvojen erottaminen aineistosta on haasteellista, sillä ne eivät nouse yhtä selkeästi esiin aineistosta kuin abstraktien arvojen käyttö. Konkreettisia arvoja voidaan valtuutettujen argumentoinnista kuitenkin erottaa. Konkreettisiksi arvoiksi valtuutettujen argumentoinnista nähdään tässä tutkimuksessa kansalaisen oikeudet, työnteke, lapset ja vanhuksat.

Yhtenä valtuutettujen argumentoinnissa esiintyvänä abstraktina arvona nähdään demokratia. Demokratia nähdään tässä tutkimuksessa abstraktina arvona, sillä valtuutettujen työ perustuu demokraattiselle lainsäädännölle ja demokratiaa nähdään tavoittelemisen arvoisena ihanteena. Tämä tulee esiin esimerkissä 13, jossa valtuutettu väittää, että samojen asioiden toistuminen ei ole hyvä demokratian kannalta. Valtuutettu vetoaa näin argumentoinnissaan demokratiaan, jotta seurannalle ja palauteprosessille tehtäisiin jotain.

ESIMERKKI 13: ”ei ole hyvä oikeestaan ajattelun kannalta eikä koko demokrationkaan kannalta että samat asiat vuodesta toiseen toistuvat eli pyytäsin että hallitus mieltii että miten tämä seuranta ja palauteprosessi oikein, oikein järjestetään..” Valtuutettu Volanen, aineisto II

Lapsiin ja vanhuksiin nivoutuu valtuutettujen argumentointitavoissa erilaisia abstrakteja arvoja, kuten oikeudenmukaisuus ja hyvinvointi. Lapset ja vanhukset nähdäänkin tässä tutkimuksessa konkreettisina arvoina. Esimerkissä viisi valtuutettu väittää, että ottamalla lainaa lainaamme lapsiltamme ja lapsenlapsiltamme. Vanhukset näkyvät konkreettisena arvona puolestaan esimerkissä 14, jossa vanhusten elämäntyölle vaaditaan arvostusta.

ESIMERKKI 14: ” pitäis vähän mieltii, mistä tingitään ja mitä ajatellaan vanhuksista.. ne on kasvattanut teidät niinkun meidätkin ja kyl mä arvioisin että niiden arvo pitäis olla sen mukainen” Valtuutettu Berg, aineisto I

Valtuutettujen argumentoinnissa esiintyvät arvot voidaan jakaa lopullisiin ja välineellisiin arvoihin. Lopullisina arvoina valtuutettujen argumentoinnissa nähdään oikeudenmukaisuus, tasavertaisuus, inhimillisyys ja hyvinvointi sekä avoimuus, taloudellisuus ja hyödyllisyys. Välineellisiksi arvoiksi luokitellaan puolestaan kansalaisen oikeudet, vastuullisuus, työnteko, realistinen ajattelu sekä demokratia. Valtuutettujen käyttämät arvot jaotellaan näin siksi, koska niitä sisältävistä väitteistä voidaan erottaa seuraavia ajattelumalleja: kansalaisen oikeudet huomioimalla ja vastuullisuudella voidaan saavuttaa oikeudenmukaisuus ja inhimillisyys sekä hyvinvointi. Työnteolla ja realistisella ajattelulla voidaan saavuttaa lopulliset arvot taloudellinen tasapaino ja hyvinvointi. Demokratialla voidaan saavuttaa oikeudenmukaisuus ja tasavertaisuus.

Valtuutetut käyttävät sekä positiivisia että negatiivisia arvoja argumentoinnissaan. Esimerkki 15 havainnollistaa positiivisten arvojen käyttöä oman argumentin tukemisessa. Valtuutettu väittää, että vanhustyön strategiassa ei puhuta hyvinvoinnista. Näin hän kritisoi ohjelmaa ja toimenpiteitä positiivisella arvolla hyvinvointi, jonka hän esittää olevan vastaan strategiassa huomioituja seikkoja, koska niissä ei huomioida hyvinvointia. Näyttää sille, että valtuutetut pyrkivät tukemaan omaa väitettään erityisesti positiivisten arvojen avulla.

ESIMERKKI 15: ”Tässä ohjelmassa ja näissä toimenpiteissä ei puhuta meidän ikäihmisten hyvinvoinnista..puhutaan terveydentilasta, puhutaan toimintakyvystä, on erilaisia lukuja kerrotaan

siellä asuvien prosentuaalisesta osuudesta ja tietysti hyvin tärkeitä..kohtia, joita pitää huomioida, mutta hyvinvoinnista ne ei välttämättä kerro juurikaan mitään” Valtuutettu Kakko, aineisto I

Esimerkki kahdeksan (ks. sivu 47) havainnollistaa negatiivisten arvojen käyttöä valtuutettujen argumentoinnissa. Valtuutettu toteaa esimerkissä kahdeksan, että ”tällainen asioiden hoito aiheuttaa hämmennystä ja epäluuloja”. Valtuutettu kuvaa näin negatiiviset arvot ”hämmennys” ja ”epäluulo”, jotka hän liittää vastustamaansa asioiden hoitotapaan. Myös esimerkissä kolme valtuutettu vetoaa negatiivisiin arvoihin kuvatessaan, millaisena näkee tilanteen, jos kaupunki ottaa lisää lainaa. Hän liittää tämän ”lapsilta ottamiseen”.

Esimerkit 16 ja 17 havainnollistavat sitä, miten valtuutetut käyttävät arvoja argumentoinnissaan. Valtuutetut vetoavat arvoihin usein suoraan. Esimerkissä 16 valtuutettu ilmaisee väitteensä suoraan väittäen, että kyseisellä asialla on moraalista ja periaatteellista merkitystä. Väitteellä valtuutettu määrittelee argumentoimansa asian eli varoituskäytännön arvon. Arvoja koskevalla väitteellä valtuutettu myös perustelee aikaisemmin samassa puheenvuorossa esittämäänsä menettelytapaa koskevaa väitettä, jonka mukaan varoituskäytännölle kaupungin toiminnassa tulee tehdä jotain ja vetoaa arvomääritelmäänsä. Esimerkissä 17 valtuutettu määrittelee myös suoraan käsitellyn asian arvon määrittäen sen epäinhimilliseksi.

ESIMERKKI 16: ”eli kyllä tää tilanne nyt jotenkin ei oo eii oo ihan niinku hanskassa - -- koska tällä..asialla nyt on..yleistä moraalista ja periaatteellista merkitystä..” Valtuutettu Markkanen, aineisto II

ESIMERKKI 17: ”se ei ole ollut edes inhimillistä se on ollut vähemmän inhimillistä” Valtuutettu Aitta, aineisto I

Valtuutetut käyttävät kuitenkin myös epäsuorasti arvoja argumentoinnissaan. Epäsuoria arvoja sisältäviä uskomusväitteitä esiintyy valtuutettujen argumentoinnissa, mutta niitä on haasteellisempi havaita kuin suoria arvoja sisältävät väitteet. Epäsuoria väitteitä havainnollistaa esimerkki 18, jonka alussa valtuutettu väittää, että verovaroja tulisi käyttää vanhusten hoitoon. Tämä väite sisältää epäsuorasti oikeudenmukaisuuden arvon, sillä vanhukset ovat elämänsä aikana maksaneet veroja, joten oikeudenmukaista valtuutetun argumentoinnin mukaan olisi, että heidän hoitoonsa käytetään verovaroja eikä siinä säästettäisi.

ESIMERKKI 18: ”mä väitän, te ootte maksanu veroja..mä en missään nimessä haluis et ne on vanhuksilta pois, et noist vaipoista vähennettäis tai sitten niiden hoidosta” Valtuutettu Berg. aineisto I

Valtuutetut saattavat myös todeta jonkin asian esimerkiksi ”tärkeäksi”, mutta eivät välttämättä perustele tätä tarkemmin tai argumentoi asiasta tätä enempää. Tällöin valtuutettujen argumentoinnissa nähdään usein esiintyvän epäsuorasti arvoja. Esimerkissä 19 valtuutetun mukaan ”on hyvin tärkeää”, millaisena ja miten vanhus saa päivän ”ainoan” ateriansa. Valtuutetun voi nähdä vetoavan tällä epäsuorasti hyvinvoinnin ja oikeudenmukaisuuden arvoihin. Esimerkissä 20 valtuutettu pitää ajatusmahdollisuutta ”hyvän” vaikuttamisen kannalta ja tätä ”tietysti äärimmäisen tärkeänä asiana” ja vetoaa näin demokratian arvoon. Esimerkissä 21 valtuuston puheenjohtaja arvottaa puolestaan käsiteltävän asian eli vanhustyön strategian ”tärkeäksi” ja osoittaa näin, että pitää vanhuksiin liittyviä asioita tärkeinä. Vanhukset puolestaan nähdään tässä tutkielmassa valtuutettujen argumentoinnissa konkreettisena arvona.

ESIMERKKI 19: ” on hyvin tärkeää että vanhus saa sen päivän ainoan ateriansa maittavana ja vielä kauniisti toivon mukaan esille aseteltunakin ja ravitsemuksellisesti sen pitäisi olla oikeoppista” Valtuutettu Pyykkönen, aineisto I

ESIMERKKI 20: ”se on tarjonnut aivan hyvän ajatusmahdollisuuden valtuustoryhmille myös yksittäiselle valtuutetuille vaikuttaa tähän..strategian sisältöön..tämä on tietysti äärimmäisen tärkeä..asia” Valtuutettu Reina, aineisto II

ESIMERKKI 21: ”täällä on runsaasti puheenvuoroja, hyvä että tärkeä asia kiinnostaa” Valtuuston puheenjohtaja, aineisto I

Arvojen arvottaminen on tyypillistä valtuutettujen argumentoinnille. Arvohierarkioiden käyttö näyttää olevan valtuutetuille tapa kytkeä arvot argumentin vakuuttavaksi tekemiseen. Valtuutetut nostavat argumentoinnissaan toistuvasti jonkun arvon muiden yläpuolelle. Esimerkissä 22 valtuutettu näkee oikeudenmukaisuuden ja lasten ja vanhusten oikeudet tärkeimpinä toimintaa ohjaavina arvoina. Esimerkillä 23 valtuutettu puolestaan kyseenalaistaa arvohierarkian esittämällä retorisen kysymykset ”onko raha kaikkein tärkeintä” ja vastaamalla tähän ”ei välttämättä”. Esimerkissä 24 valtuutettu arvottaa monia arvoja kuten hyvinvoinnin ”olennaisen tärkeiksi” ja ”hyvin oikeiksi”.

ESIMERKKI 22: ”tärkeä perusasia on se että me emme saa unohtaa oikeudenmukaisuutta ..ja heikommassa asemassa olevien kaupunkilaisten tilannetta me on juuri äsken hyväksytyt kaupungille arvot..me on sitouduttu oikeudenmukaisuuteen..ne arvot eivät saa jäädä pelkästään koululaiseksi..tämän taantuman maksajia ovat nyt lapset vanhukset ja vammat..suurimmalle osalle meistä muista..tää taantuma tuo nyt toistaiseksi vain hyvää..alhaisia asuntolainakorkoja..halventuvia kodin remontteja...miten me voitais jakaa oikeudenmukaisemmin tää talouskriisi-

sin vaikutus..kun me leikataan me leikataan juuri niiltä jotka tarvitsevat kaupungin palveluja ja ne ovat taas usein juuri niitä heikoimmin toimeentulevia ihmisiä..” Valtuutettu Saarikorpi, aineisto II

ESIMERKKI 23: ”onko raha kaikkein tärkeintä tässä elämässä..ei välttämättä” Valtuutettu Berg, aineisto II

ESIMERKKI 24: ”hyvinvoinnin edistämisestä, heikoimmassa asemassa olevien tukemisesta..omatoimisen selviytymisen paranemisesta verkostojen hallinnasta ynnä muista asioista jotka on todella olennaisen tärkeitä minusta näissä on se hyvin oikeaa” Valtuutettu Kareinen, aineisto II

Tosiasialliset väitteet

Tosiasiallisia väitteitä esiintyi aineistossa toiseksi eniten (31,74 %, $f = 406$, $N = 1279$). Esimerkeistä 25-28 voidaan erottaa tosiasiallisia väitteitä. Esimerkissä 25 esitetään tosiasiana, että hyvinvointi ja pahoinvointi polarisoituvat kaikissa ikäryhmissä. Valtuutettu väittää näin, että sen sijaan, että hyvinvointi ja pahoinvointi jakaantuivat tasaisesti väestön kesken, on tyypillistä, että voidaan joko erittäin hyvin tai erittäin huonosti. Esimerkissä 26 puolestaan väitetään, että jokainen ihminen toivoo alkuvanhuden olevan aktiivista ja hyvinvoivaa aikaa. Valtuutettu väittää myös, että me jokainen toivomme vanhuudelta sitä, että voimme elää kodinomaisessa hoidossa.

ESIMERKKI 25: ” Tosiasiahan on että kaikissa ikäryhmissä hyvinvoinnilla ja pahoinvoinnilla on tapana polarisoitua..Ikäihmiset kohtaa elämässään ihan niitä samoja haasteita ja ongelmia kuin kaikki ikäryhmät kokee..Eli on toimeentulon ongelmia, mielenterveys- ja päihde-ongelmia, ympäristöön liittyviä ongelmia, on sosiaalisia ongelmia, yksinäisyyttä..Uskallan väittää että näiden ongelmien parissa painivat vanhukset on ongelmallisimmassa asemassa, koska heidän resurssinsa tehdä itse asioille saattaa olla hyvinkin niukat, varsinkin siinä vaiheessa kun niitä ongelmia jo on” Valtuutettu Kakko, aineisto I

ESIMERKKI 26: ”että varmasti jokainen ihminen toivoo että ainakin tämä alkuvanhuus olisi aktiivista, hyvinvoivaa aikaa (----) todella sääli että tämän tällaisen poukkoilun takia me sanoimme irti tai sopimus lopetettiin tällaisen yksityisen, pienen kodinomaisen vanhusten hoitokodin kuin Allin kanssa. Ne vanhukset ja niiden vanhusten omaiset jotka siellä olivat niin kertoivat että siellä viihdyttiin ja siellä oli mukava olla kotona hoidossa ikään kuin kodinomaisessa hoidossa. Tällaista varmaan me jokainen kaivattais mielummin kuin sitä että pistettäis neljän seinän sisälle laitokseen ja laidat ylös ja syötetään ja juotetaan ja niin edelleen..” Valtuutettu Pyykkönen, aineisto I

Esimerkit 27 ja 28 kuvastavat konkreettisia tosiasiallisia väitteitä, joissa valtuutetut nojaavat faktoihin, jotka jokainen voi tarkistaa tosiksi. Esimerkissä 27 valtuutettu siteeraa henkilöstökertomusta, ja kaikki kertomusta lukevat näkevät, että siinä lukee valtuutetun kertomalla tavalla. Esimerkissä 28 valtuutettu puolestaan luettelee tilastollisia tosiasioita, joiden paikkansapitävyyttä on vastaavasti vaikea kiistää.

ESIMERKKI 27: ”henkilöstökertomus päättyy lauseeseen ja toteamukseen..johtajapolitiikka perustuu kaupungin johtamisen arvoihin ja on johdonmukainen jatkumo useamman vuoden kestäneelle johtamis- ja kehittämistyöryhmässä” Valtuutettu Heikkinen, aineisto II

ESIMERKKI 28: ” meillä nimittäin viime vaalikaudella henkilöstö kasvoi 250 henkilöä elikkä 12% ja tilanne on se että meillä on on henkilöstöä öö henkilöstöä 2300 niin Keravalla on 1716” Valtuutettu Volanen, aineisto II

Kaupunginvaltuutetut esittävät sekä mennyttä että tulevaa aikaa koskevia tosiasiallisia väitteitä. Menneeseen pohjaavat väitteet sisältävät usein ajatuksen siitä, kuinka ennen on ollut joku asia paremmin ja siitä pitäisi osata ottaa nyt mallia. Esimerkissä 26 on menneeseen pohjaava väite, jossa muistellaan aikaa, jolloin Järvenpäällä oli sopimus hoitokoti Allin kanssa. Monet valtuutettujen tosiasiallisista väitteistä voi kuitenkin luokitella nykyaikaan perustuviksi, kuten esimerkissä 28, jossa valtuutettu toteaa kaupungin nykyisen henkilöstömäärän.

Menettelytapaa koskevat väitteet

Tutkimusaineistossa esiintyvistä väitteistä miltei kolmasosa (29,09 %, $f = 372$, $N = 1279$) on menettelytapaa koskevia väitteitä. Esimerkki 26 havainnollistaa myös menettelytapaa koskevien väitteiden esiintymistä aineistossa. Valtuutetun pääväite esimerkissä 26 on menettelytapaa koskeva väite, jonka mukaan Järvenpään pitäisi tehdä sopimuksia yksityisten vanhustenkotien kanssa.

Vaikuttaa sille, että valtuutettujen menettelytapaa koskevat väitteet eivät ole usein kovin konkreettisia. Esimerkki 11 (ks. sivu 48) havainnollistaa joidenkin valtuutettujen suosimaa tapaa esittää menettelytapaa koskevia väitteitä ikään kuin antaen ohjeita tai neuvoen. Valtuutettu väittää, että jokaisen valtuutetun täytyy kertoa rehellisesti kuntalaisille kaupungin taloudellisesta tilanteesta, mutta samalla rauhoitella heitä asian suhteen. Esimerkissä 29 valtuutettu vaatii, että kaupungin toiminta sopeutetaan taloudelliseen realiteettiin. Hän ei kuitenkaan tarkenna, mitä toimenpiteitä hän konkreettisesti suosittelee; mitä toimenpiteitä kaupungin tulisi hänen mukaansa käytännössä tehdä, jotta toiminta sopeutettaisiin taloudelliseen realiteettiin. Esimerkki 30 puolestaan kuvastaa valtuutettujen argumentoinnissa toistuvasti esiintyvää menettelytapaa koskevaa väitettä, joka esitetään ikään kuin retorisenä kysymyksenä tai keho-

tuksena ilmaan.

ESIMERKKI 29: ”meidän täytyy sopeuttaa tämä meidän toiminta taloudelliseen realiteettiin ja se tulee vaatimaan sekä meiltä päättäjiltä että erityisesti henkilöstöltä ja asukkailta nyt todella suurta ymmärrystä ja luovuutta että tilanteesta selvittää” Valtuutettu Wilskman, aineisto II

ESIMERKKI 30: ”vaan ehkä työtä pitäisi miettiä ja tehtävänkuvat oikeasti tarkastaa” Valtuutettu Majanen, aineisto II

Valtuutettujen puheenvuoroista voidaan kuitenkin havaita myös konkreettisia menettelytapoja koskevia väitteitä. Seuraavassa esimerkissä 31 valtuutetun argumentoinnista voidaan erottaa menettelytapaa koskeva väite, jota hän täydentää tosiasiallisilla väitteillä. Esimerkissä vaaditaan, että koulut ottavat riittävät tuki- ja konsultointipalvelut käyttöön, mitä voi tavallaan pitää konkreettisenä ehdotuksena. Valtuutettu ei esimerkiksi esitä retorista kysymystä, pitäisikö asialle tehdä jotain, vaan vaatii toimenpiteitä koulujen palvelujen lisäämiseksi. Toisaalta valtuutettu ei määrittele, mitä ”riittäväillä” tuki- ja konsultointipalveluilla tarkoitetaan.

ESIMERKKI 31: ”olemme tulleet siihen tulokseen että taloudellisesta tilanteesta huolimatta koulun tulee ottaa riittävät tuki- ja konsultointipalvelut. On todettu että pahimmillaan erityisopetusta tarvitsevien lasten siirtäminen tavallisiin luokkiin voi vaarantaa jopa oppilasturvallisuuden... Nuorten pahoinvointi on päivän sana ja sitä tapahtuu koko ajan.” Valtuutettu Paavola, aineisto II

Aineistosta voidaan havaita, että valtuutetut käyttävät puheessaan usein passiivisia menettelytapaa koskevien väitteidensä yhteydessä. Valtuutettu ei määrittele esimerkiksi 32, ketkä eivät ymmärrä, että vapaaehtoistyöntekijöiden tukihenkilö on mukana puoliammattimaisessa vapaaehtoistyössä. Esimerkissä 33 valtuutettu ei puolestaan ota kantaa siihen, ketkä tarkalleen ottaen huolehtivat siitä, että tavoitteet saadaan siirtymään ruohonjuuritasolle. Valtuutetut käyttävät passiivisia, eivätkä näytä suoranaisesti osoittavan viestiä kenellekään. Valtuutetut esittävät kuitenkin näin vaatimuksia sille, mitä jollekin asialle tulee tehdä, mutta eivät määrittele kenen pitäisi tehdä.

ESIMERKKI 32: ”Vapaaehtoistyön korostamisen osalta minua henkilökohtaisesti häiritsee se, ettei ymmärretä sitä että useimmassa puoliammattimaisessa hoidetussa vapaaehtoistyössä on yleensä aina mukana yksi vapaaehtoistyöntekijöiden tukihenkilö, jonka työn panos on enemmän tai vähemmän ammattimainen.” Valtuutettu Tuominen, aineisto I

ESIMERKKI 33: ”tavoitteet ovat oikean suuntaisia arvot ovat kohdallaan hyvä näin..huoli nousee kuitenkin siitä miten saadaan tavoitteet siirtymään oikeasti ruohonjuuritasolle..kaikki

näyttää olevan paperilla kohdallaan mutta käytäntö on kaukana vielä siitä..toivottavasti tämä epäkohta saadaan korjattua mahdollisimman pian..” Valtuutettu Edry, aineisto II

Vaikuttaa siltä, että valtuutetut käsittelevät valtuustossa usein laaja-alaisia asioita. Tutkimusaineiston puheenvuoroissa valtuutetut käsittelevät esimerkiksi vuoden 2008 henkilöstökertomusta ja vuosien 2010-2020 kaupunkistrategiaa. Tämä liittyyneen valtuuston asemaan kunnan ylimpänä päättävänä elimenä, jonka tehtävä on päättää kunnan strategisista linjauksista. Nämä dokumentit ovat laajoja ja niissä on monia väitteitä, joihin valtuutetut voivat argumentoinnissaan tarttua. Jotkut valtuutetut kritisoi- vatkin puheenvuoroissaan sitä, kuinka paljon asioita yhteen valtuuston istuntoon on kirjattu käsiteltäväksi.

Aineistosta ilmeni, että istunnoissa käsiteltävät esitykset vaikuttavat merkittävästi siihen, millä tasolla valtuutetut aiheesta argumentoivat. Valtuutettujen agendaan kuuluu laajojen asiakokonaisuuksien lisäksi myös toisinaan yksityiskohtaisempia päätöksiä vaativia asioita. Tutkimusaineistossa tällaisia voisivat olla esimerkiksi kunnallisten ilmoitusten julkaisemista koskeva keskustelu sekä Lepolan osayleiskaava. Tällaisista aiheista valtuutetut pitivät puheenvuoroja, joissa saattoi nähdä perusteellempaa asian tarkastelua kuin laajoja esityksiä tarkasteltaessa. Vaikuttaisi kuitenkin aineiston perusteella siltä, että yksityiskohtaisia päätöksiä edellyttävät asiat eivät puhuta valtuutettuja niin kuin isoja linjauksia koskevat asiat.

Aineiston perusteella näyttää siltä, että valtuutetut hyväksyvät harvoin esityslistoissa esitetyt ehdotukset kritiikittömästi esittämättä niitä kohtaan vastaväitteitä. Valtuutettujen argumentoinnille näyttää kuitenkin aineiston perusteella olevan tyypillistä, että vaikka esityksen sisältöä arvostellaan, todetaan silti, että esitys hyväksytään. Aineistosta ilmeni myös, että valtuutetut tuovat lisäksi puheenvuoroissaan esiin aiheita myös dokumenttien ulkopuolelta eli esittävät jotain omiin tavoitteisiinsa linkittyviä väitteitä, jotka linkitetään käsiteltävään esitykseen. Eräs valtuutettu esimerkiksi kertoi, miten erään päiväkodin kanssa toimittiin ja moitti tätä toimintatapaa. Kyseisen päiväkodin asia ei ollut valtuuston esityslistalla, mutta valtuutettu liitti sen argumentoinnillaan esityslistalla olleeseen asiaan.

5.2. Kaupunginvaltuutettujen argumentointitekniikat

Tutkimuksen toisena tavoitteena oli kuvata valtuutettujen käyttämiä argumentointitekniikoita. Tutkimusaineiston perusteella näyttää siltä, että valtuutettujen puheesta voidaan havaita Perelmanin kuvaamia argumentointitekniikoita. Valtuutetut näyttävät käyttävän argumentointitekniikoita sekä erikseen että yhtä aikaa. Tässä luvussa kuvaillaan Perelmanin luokituksen mukaisesti valtuutettujen käyttämiä argumentointitekniikoita. Vaikka valtuutetut käyttävät tekniikoita paljon myös yhtä aikaa, kuvaillaan tässä tekniikoita pääasiallisesti erikseen, jotta jokaisen tekniikan käyttötapa havainnollistuisi. Ensin käsitellään assosiatiivisia argumentointitekniikoita ja tämän jälkeen dissosiatiivisia tekniikoita. Argumentointitekniikoiden kuvaukset havainnollistavat yksityiskohtaisesti, miten valtuutetut käyttävät argumentointitekniikoita, sillä tuloksia havainnollistetaan aineistosta nostetuin esimerkein. Argumentointitekniikoita käytettiin tutkimusaineistossa yhteensä 521 kertaa (taulukko 3).

TAULUKKO 3 Tutkimusaineistossa esiintyneet argumentointitekniikat

Argumentointitekniikkakategoria	Tekniikoiden lukumäärä	%
Kvasiloogiset argumentointitekniikat	120	23,03 %
Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentointitekniikat	235	45,11 %
Todellisuuden rakennetta muokkaavat argumentointitekniikat	159	30,52 %
Dissosiatiiviset argumentointitekniikat	7	1,34 %
Tekniikoita käytettiin yhteensä	521	100,00 %

Kvasiloogiset tekniikat valtuutettujen argumentoinnissa

Kvasiloogisia argumentointitekniikoita esiintyi aineistoissa muihin tekniikoihin verrattuna vähemmän, mutta kuitenkin noin viidesosa (23,03 %, $f = 120$, $N = 521$) kaikista tekniikoista. Kvasiloogisten tekniikoiden havaitseminen aineistosta näyttäytyi haasteellisena. Kaikkia Perelmanin kuvaamia kvasiloogisia tekniikoita ei tässä tutkielmassa aineistosta havainnoitu, sillä esimerkiksi autofagian ja retorsion havaitsemista aineistosta ei pidetty mahdollisena aineiston laajuuden vuoksi. Niiden havaitseminen näyttää vaativan argumentoinnin seuraamista pidemmällä aikavälillä kuin

tässä tutkimuksessa. Valtuutetut näyttivät käyttävän vähäisesti myös dilemmaa argumentoinnissaan. Dilemman sijaan valtuutetut näyttävät käyttävän usein diplomatiaa argumentoinnissaan. Transitiivisia väitteitä aineistosta ei havaittu, joten näyttää sille, ettei niitä käytetä valtuuston istunnoissa argumentointitekniikkana. Valtuutettujen havaittiin käyttävän kvasiloogisista tekniikoista ohjaavaa määrittelyä, vastavuoroisuuden tekniikkaa, toistoa ja tautologiaa, todennäköisyyteen vetoamista sekä jossain määrin myös vertailevia tekniikoita.

Näyttää siltä, että dilemmaa käytetään valtuustossa harvoin argumentointitekniikkana, koska valtuutetut kritisoivat harvoin toisten valtuutettujen argumentointia valtuustossa selkeästi. Valtuutetut eivät näytä usein tarttuvan toisen yksittäisen valtuutetun puheisiin muulla tavoin kuin osoittaessaan samanmielisyyttä. Näyttääkin siltä, että valtuutetut suhtautuvat toisten valtuutettujen väitteisiin diplomaattisesti. Valtuutetut osoittavat puheessaan myös usein hyväksyvänsä käsiteltävän esityksen, vaikka näkevätkin siinä puutteita. Valtuutettujen keskusteluissa aineistossa diplomaattisia piirteitä argumentoinnista havaittiin esimerkiksi silloin, kun valtuutetut puhuivat kaupungin budjettiin tehtävistä leikkauksista. Virkamiehet esittivät valtuutetuille, että heidän tulisi leikata joko lasten kunnallisista palveluista kuten päiväkoteihin ja kouluihin laitettavista varoista tai vanhusten palveluista. Valtuutetut ottivat tähän väitteeseen kuitenkin puheenvuoroissaan usein kantaa aika yleisellä tasolla. Esimerkissä 11 (ks. sivu 48) valtuutettu ottaa säästöihin kantaa yleisellä tasolla, esittäessään, että kaikkien valtuutettujen tulee ottaa rooli vastuullisena päättäjänä ja pohtia, onko säästöjen eteen tehty kaikki mitä voidaan.

Valtuutettujen argumentoinnissa esiintyy toistuvasti ohjaavan määrittelyn argumentointitekniikka. Esimerkissä 34 valtuutettu kuvaa näkemykset indekseistä ja Rava-mittarin¹ käytöstä ristiriitaisiksi ja määrittelee näin ohjaavalla argumentointitekniikalla Rava-mittarin epätarkoituksenmukaiseksi. Hän etenee tässä niin, että ensin hän perustelee miksi Rava on tällainen ja johdattelee yleisöään näkemään asian

¹ RAVA –mittarilla mitataan ja arvioidaan ikääntyvän ihmisen toimintakykyä ja päivittäisen avun tarvetta (Kuntatiedon keskus 2010).

tavallaan ja esittää sitten väitteensä suoraan sanomalla, että Rava on aivan väärä mittari tähän tarkoitukseen.

ESIMERKKI 34: ”myös mokia --- tehdään--meillä on käytössä tällöinen rava-mittari..ja tavallaan ihminen pisteytetään..esitetään erikoisia kysymyksiä, erinäköisiä toimintoja, mistä ihminen selviytyy tai on selviytymättä ja sen mukaan saa sitten pisteitä. Jos saa vähän pisteitä on huonokuntoinen ja joutaa laitoshoittoon, ja jos saa paljon pisteitä anteeksi siis jos saa paljon pisteitä niin ei oo ollenkaan sairas mutta tuota jos saa vähän pisteitä niin, niinniin, sitten on loputtoman terve ja joutaa kotihoitoon. Tämä rava-indeksi on Kuntaliitossa kehitetty tällöinen mitausjärjestelmä, joka ei mittaa yksilön selviytymistä..se mittaa öö tietyn yhteisön selviytymistä..Jos minulla on 100 vanhusta niin mä tiedän sen vaihteeksi perustella mä pystyn mitottamaan suurin piirtein että paljonko hoitajia ne tarttee..mutta en pysty mitottamaan minkä verran tämä hoidettava tarvitsee mitään avuja ja nyt meillä käytetään tätä Rava-indeksiä tällöisenä yksilöön kohdistuvana hoidon arviointi mittarina..se on aivan väärä mittari siihen.” Valtuutettu Aita, aineisto I

Kun valtuutetut vetoavat argumentoinnissaan oikeudenmukaisuuden arvoon, valtuutettujen puheesta voidaan toisinaan erottaa vastavuoroisuuden tekniikka. Esimerkissä kaksi (ks. sivu 47) nähdään esimerkiksi piirteitä vastavuoroisuuden tekniikasta. Esimerkissä kaksi valtuutettu vaatii riskiryhmiin kuuluvien huomioimista päätöksenteossa ja näin hän vaatii heille vastavuoroista kohtelua muiden ryhmien kanssa.

Toisto ja tautologia näyttävät olevan erittäin käytettyjä tehokeinoja valtuutettujen argumentoinnissa. Esimerkki 35 havainnollistaa toiston esiintymistä valtuutettujen puheenvuoroissa. Esimerkissä valtuutettu moittii kaupungin tapaa toimia erään päiväkodin suhteen ja hän korostaa puheenvuorossaan päiväkodin lasten vanhempien reaktiota kaupungin toimintaan toistaen tämän puheenvuoronsa aikana kahteen otteeseen. Valtuutetut saattavatkin käyttää paljon toistoa puheenvuoroissaan ja toistaa saman asian hiukan eri sanoin useaan kertaan puheenvuoronsa aikana.

ESIMERKKI 35: ”vanhempien järkytykseksi --- luonnollisesti vanhemmat olivat järkyttyneitä” Valtuutettu Tuominen, aineisto II

Vertailevia argumentointitekniikoita voidaan erottaa valtuutettujen argumentoinnista. Kvasiloogisia vertailutekniikkoja on kuitenkin haasteellista havaita aineistosta. Näyttää siltä, että valtuutetut käyttävät kvasiloogista vertailua argumentointitekniikkana harvoin. Esimerkin 26 (ks. sivu 52) voidaan nähdä havainnollistavan valtuutettujen kvasiloogisen vertailun piirteitä, sillä valtuutettu vertaa puheenvuorossaan ”laitosmaista” vanhustenhoitopaikkaa yksityiseen ”kodinomaiseen” vanhusten kotiin. Valtuutetun kuvaamia määritelmiä voi kuitenkin pitää kärjistyksinä, jotka luovat verrat-

tavista asioista tiettyjä mielikuvia. Lisää vakuuttavuutta valtuutettu hakeekin väitteelle todellisuuden rakenteeseen perustuvilla tekniikoilla vetoamalla kodinomaisessa hoidossa olleiden vanhusten omiin kertomuksiin paikasta.

Valtuutetut vetoavat argumentoinnissaan toistuvasti myös todennäköisyyteen. Tällöin he perustelevat väitettään vedoten todennäköisiin tuleviin tapahtumiin. Esimerkissä 36 valtuutettu esittää todennäköisenä, että kuntien yhteistyöhankkeet lisääntyvät ja kaksi liittoa tulee yhdistymään.

ESIMERKKI 36: ”ne [kuntien väliset yhteistyöhankkeet] tulevat koskemaan lähivuosina koko tätä laajaa 14 kunnan yhteisöä tai joukkoa--- on enemmän kuin todennäköistä että lähivuosina nämä kaksi liittoa itäuosimaa ja uusimaa tulee yhdistymään” Valtuutettu Reina, aineisto II

Todellisuuden rakenteeseen perustuvat tekniikat valtuutettujen argumentoinnissa

Valtuutettujen argumentointitekniikoista (N = 521) valtaosa (45,11 %, f = 235) on todellisuuden rakenteisiin perustuvia argumentointitekniikoita. Valtuutettujen argumentoinnista erotettiin pragmaattinen argumentti, rinnakkaisuussiteiden hyödyntämisen tekniikka ja auktoriteettiin vetoaminen. Rinnakkaisuussiteiden esiintyminen valtuutettujen argumentoinnissa oli limittynyt todellisuuden rakennetta muokkaaviin tekniikoihin, minkä vuoksi niitä käsitellään vasta todellisuuden rakennetta muokkaavien tekniikoiden yhteydessä. Keinojen ja päämäärien argumentointitekniikkaa puolestaan ei näyttänyt valtuutettujen puheessa esiintyvän, sillä valtuutettujen välille ei syntynyt väittelyä, jossa oma argumentointi olisi haastettu suoraan.

Esimerkit 25 (ks. sivu 52) ja 37-48 havainnollistavat valtuutettujen tapoja käyttää todellisuuden rakenteeseen perustuvia tekniikoita yleisönsä vakuuttamisessa. Esimerkeissä 25 ja 37 argumentointi aloitetaan esittämällä toteamus, jonka voi nähdä tosiasiana, sillä sitä voi olla vaikeaa kyseenalaistaa. Toteamalla, että ”tosiasiaan on että kaikissa ikäryhmissä hyvinvoinnilla ja pahoinvoinnilla on tapana polarisoitua” sekä ”strategia perustuu aina vahvuuksille” valtuutetut perustavat argumenttinsa tosiasialle ja vetoavat Perelmanin teorian mukaisesti yleisön käsityksiin todellisuudesta. Seuraavaksi valtuutetut kertovat lisää perusteluja tosiasialliselle väitteelleen ja esittävät myös mielipiteensä siitä, mitä tilanteessa tulisi huomioida.

Valtuutetut käyttävät usein argumentointitekniikkanaan pragmaattista argumenttia. Valtuutettujen tosiasiallisista väitteistä voidaan erottaa menettelytapa, jossa valtuutetut arvottavat esittämäänsä tosiasiaa haluamallaan tavalla. Usein he peilaavat tosiasiaa sen seurauksiin. Esimerkissä 25 valtuutettu esittää kuvaamiensa tosiasioiden seurauksena, että vanhukset ovat kaikista ikäryhmistä ongelmallisimmassa asemassa. Esimerkissä 37 valtuutettu esittää tosiasiallisen väitteen, että Järvenpään vahvuus on sen sijainti. Valtuutettu myös arvottaa väitettään ja liittää siihen ajatuksiaan sen seurauksista, miten tulisi toimia kun tämä on tosiasia. Sijaintia pitäisi pystyä hänen mukaansa hyödyntämään enemmän, melkein jokainen kunta kadehtisi tätä Järvenpäältä ja kuitenkin Järvenpää on muuttotappiokunta.

ESIMERKKI 37: ”hyvät valtuutetut strategia perustuu aina vahuuksille mitä ne ovat meillä herää tietysti kysymys..tämä sijainti..se on ensimmäinen jota moni kunta melkein jokainen kunta kadehtisi me olemme Helsingistä tarpeeksi kaukana ja tarpeeksi lähellä..molemmat puolet ovat mielestäni olennaisia..tätä etua pitäisi pystyä hyödyntämään enemmän sekä yritysten että asukkaiden houkuttelemisessa..meidän ei tulisi olla muuttotappiokunta näillä eväillä vähän niin kuin tämänkin vuoden alkuvuosina kuitenkin näyttää hieman siltä että vieläkin vieläkin taidamme olla..” Valtuutettu Reina, aineisto II

Auktoriteettiin vetoava argumentointi näyttää olevan erittäin käytetty argumentointitekniikka valtuutettujen argumentoinnissa. Hyvin monessa aineiston puheenvuorossa vedottiin auktoriteettiin. Auktoriteettina valtuutettujen argumentoinnissa esiintyi valtuutetun oma asiantuntemus tai esimerkiksi jokin tutkija. Esimerkit 38-43 kuvastavat valtuutettujen auktoriteettiin vetoavaa argumentointia valtuustossa. Esimerkeissä 38-41 valtuutetut tuovat esiin omaa asiantuntemustaan. Esimerkeissä 38 ja 39 valtuutetut vetoavat suoraan omaan auktoriteettiinsa. Esimerkissä 38 valtuutettu kertoo opettaneensa yliopistossa ja työskennelleensä maailman terveystieteiden järjestössä. Esimerkissä 39 valtuutettu vetoaa asiantuntemukseensa todeten yksinkertaisesti viittaavansa puheensa omaan kokemukseensa ja tietämykseensä asiasta. Esimerkissä 40 valtuutettu viittaa ammattiinsa konsulttina ja näin ollen epäsuorasti omaan asiantuntemukseensa. Esimerkissä 41 sama valtuutettu viittaa jälleen omaan asiantuntemukseensa todeten, että ”on jonkun verran lukenut erilaisia asioita” ja lisäksi talousmaantieteen professoriin ja hänen kirjoituksiinsa. Myös esimerkin 42 valtuutettu vetoaa professorin määrittelmään ja näin ollen auktoriteettiin argumentoinnissaan. Esimerkissä 43 valtuutettu vetoaa väitteessään ”lama-ajan hyvä puoli on se, että se saa ihmiset parantamaan

toimintatapaan” ”moneen mainosalan guruun” jotka ovat todenneet valtuutetun kanssa samoin.

ESIMERKKI 38: ”mä oon opettanut terveydenhuollon hallintoa Tampereen yliopistossa vuodesta 1973 ..ja nyt oon ollu maailman terveysjärjestön tehtävissä vuodesta 1977 viimeks tän vuoden tammikuussa Marokossa” Valtuutettu Tala, aineisto II

ESIMERKKI 39: ”eli nyt tässä viittaaan omaan kokemukseeni ja tietämykseeni” Valtuutettu Heikkinen, aineisto II

ESIMERKKI 40: ”Hyvä puheenjohtaja, arvoisat valtuutetut..olkaa varuillanne, minulle suotiin.. mahdollisuus pitää Kokoomuksen ryhmäpuheenvuoron kaupunkistrategiasta ja..se on hyvin rohkeata päästää konsultti puhumaan strategiasta..no mä yritän jättää..konsulttijargonian sikseen ja keskittyä nyt asiaan mikä on meille keskeistä..” Valtuutettu Koskela, aineisto II

ESIMERKKI 41: ”no itse oon sitten jonkun verran lukenut erilaisia asioita ja ollu innostunu tuosta talousmaantieteen professorin Richard Floridan kirjoituksista--- luovalle keskukselle olis mahdollisuuksia myös Järvenpäällä..nääh Floridan kolme teeman mukaan se edellyttää talenttia, teknologiaa ja toleranssia..ja meiltähän löytyy talenttia --teknologiaakin meillä löytyy-- ..toleranssista--tolleen mututuntumalla vois sanoa että joo lisää..” Valtuutettu Koskela, aineisto II

ESIMERKKI 42: ”täällä on kuultu hyviä strategian määritelmiä..itse käyttäisin professori Juha Näsin määritelmää joka määrittelee strategian toiminnan juoneksi..se minusta kuvaa myöskin omalla tavallaan hyvin sitä mistä on kysymys..” Valtuutettu Reina, aineisto II

ESIMERKKI 43: ”jo moni mainosalan guru on ottanut esiin että lama on parasta mitä Suomelle on tapahtunut koska se pakottaa meidät ihmiset miettimään mitä me tehdään ja voisimmeko tehdä paremmin eli herätystä on ilmassa” Valtuutettu Perttu, aineisto II

Valtuutetut antavat usein ymmärtää, että he ovat keskustelleet käsiteltävästä asiasta kuntalaisten kanssa. Valtuutettujen argumentoinnissa perusteluna esiintyy toistuvasti kuntalaisten palaute. Kuntalaiset näyttävätkin olevan auktoriteetteja, joihin valtuutetut argumentoinnissaan vetoavat. Esimerkit 44-46 kuvastavat valtuutettujen tapoja nostaa kuntalaiset ja heiltä saatu palaute esiin argumentoinnissaan. Esimerkissä 44 valtuutettu huomauttaa puhuvansa ”kentällä nousseista kysymyksistä” viitaten kentällä tässä viestintäänsä kuntalaisten kanssa. Myös esimerkissä 45 valtuutettu kuvaa ”erittäin monen Purolassa asuvan ihmisen” ottaneen häneen yhteyttä käsittelemänsä asian tiimoilta. Esimerkissä 46 valtuutettu esittää, ettei toimeentulotukimenoista, varhaiskasvatusmenoista eikä vanhushuollosta tulisi leikata ja tehdä säästöjä. Tämän väitteensä hän perustelee sillä, että ”häneen on oltu aktiivisesti yhteydessä” tästä. Valtuutettu ei määrittele puheenvuorossaan tarkasti, ketkä häneen ovat olleet yhteydessä, mutta osoittaa näin, että hänen väitteensä saa kannatusta.

ESIMERKKI 44: ”tässä on aihe tosiaan meidän vanhusten keskustelut ja ihan ensimmäisenä muutama huomio lähinnä liittyen vanhustyön kotihoitoon, eli.. tässäkin kentältä nousseita kysymyksiä, joihinkä olen joutunut vastailemaan tuolla torilla niin sanotusti” Valtuutettu Passi, aineisto I

ESIMERKKI 45: ”Minuun on erittäin moni Purolassa asuva vanhoissa omakotialueella asuvista ihmisistä ottanut yhteyttä ja valitellut tätä että siellä ei ole vettä saatavissa Järvenpään puolella mutta sata metriä kun mennään Tuusulan puolelle on vettä ja kovin moni joutuu lähtemään kodeistaan sen takia.” Valtuutettu Smed, aineisto I

ESIMERKKI 46: ”kuten tiedämme.. on toimentulotukimenot vammaispalvelulain muutoksesta aiheuttamat kustannukset ja vakava vaikka nämä varhaiskasvatuksen menot puhumattakaan vanhushuollosta.. uhkaavasti ylittymässä tämän vuoden budjetissa..minuun on oltu aktiivisesti yhteydessä niiden tärkeiden asioiden osalta josta ei saa leikata ja tehdä säästöpäätöksiä..” Valtuutettu Karhu, aineisto II

Myös toiset valtuutetut näyttäytyvät valtuutettujen argumentoinnissa auktoriteetteina, joihin vetoamalla tuetaan omaa argumenttia. Useassa puheenvuorossa valtuutetut viittaavat johonkin, mitä toinen valtuutettu on todennut, kuten esimerkeistä 47 ja 48 voi havaita. Toisten puheenvuoron kommentoimiset ovat lähinnä samanmielisyyden osoituksia. Valtuutetut voivat edustaa eri puolueita.

ESIMERKKI 47: ”Vihreiden valtuutettu Markkanen kommentoi hyvin tätä tärkeää, tärkeää tota aloitetta koskaa..tässä on kyse semmosesta asiasta joihin meidän täytyy oikeasti miettiä sitä että mikä on harrastuksen ja tässä kysymyksessä liikuntaharrastuksen osuus lasten janoorten hyvinvointiin ja nimenomaan tasavertaiseen mahdollisuuteen tässä kaupungissa.” Valtuutettu Perttu, aineisto I

ESIMERKKI 48: ”kun se on niinkuin hallituksen puheenjohtaja Kaarina Wilskman täällä totesi että asiakirjojen puolesta meillä pitäisi olla.. asiat kunnossa eli henkilöstöstrategia on hyväksyty ja nyt sitten käsitellään tätä seurantana toimivaa välinettä eli henkilöstökertomusta..täällä on jo paljon tullut esiin asioita niin nostan vain muutaman..ensiksi tämän mitä Risto Volanen tuossa tilinpäätöksen yhteydessä vähän ajatteli ottaa esiin niin..” Valtuutettu Pyykkönen, aineisto II

Todellisuuden rakennetta muokkaavat tekniikat valtuutettujen argumentoinnissa

Valtuutetut näyttäisivät pyrkivän muokkaamaan yleisönsä käsityksiä todellisuudesta argumentointitekniikoillaan. Valtuutetut käyttivät aineistossa todellisuuden rakennetta muokkaamaan pyrkiviä tekniikoita argumentointitekniikoista toiseksi eniten (30,52 %, f = 159, N = 521). Valtuutettujen argumentoinnista havaittiin paljon esimerkkejä ja havainnollistuksia. Lisäksi analogioita ja metaforia sekä katakreesi argumentointitekniikkana havaittiin valtuutettujen argumentoinnista. Esimerkit 49-59

havainnollistavat erityisesti todellisuuden rakennetta muokkaavien tekniikoiden käyttöä valtuutettujen argumentoinnissa.

Aineistossa esiintyvien esimerkkien jaossa esimerkkeihin ja havainnollistuksiin käytettiin tutkimuksessa Kakkuri-Knuutilan (1999, 251) määrittelemää jakoa. Esimerkit ja havainnollistukset näyttävät olevan valtuutettujen suosituimpia argumentointitekniikoita. Valtuutetut käyttävät argumentoinnissaan paljon esimerkkejä – miltei jokaisesta aineiston puheenvuorosta voidaan havaita esimerkki tai havainnollistus. Esimerkkien aiheet liittyvät usein valtuutettujen omiin kokemuksiin. Valtuutetut käyttävät myös välillä monikollistamisen tekniikkaa ja kertovat usean esimerkin tai havainnollituksen tueksi väitteelleen. Esimerkeillä ja havainnollistuksilla valtuutetut näyttävät Perelmanin teorian mukaisesti kuvaavan jotain yleistettävissä olevaa argumentoimastaan asiasta.

Esimerkissä 49 valtuutettu puhuu vanhusten hoidosta Järvenpäässä. Valtuutettu havainnollistaa väitettään, jonka mukaan huonokuntoisia vanhuksia ei pitäisi pitää kotihoiossa, kertomalla esimerkin omasta vanhustenkodissa olevasta sedästään. Esimerkillään valtuutettu kuvaa, miten hänen setäänsä, huonokuntoista vanhusta, on kohdeltu. Esimerkissä 50 valtuutettu kertoo vastaavasti ensin pitkän esimerkin kokemuksistaan perusteluna väitteelleen ”nuoret eivät ymmärrä vanhusten vaikeuksia”, jonka hän esittää esimerkin lopuksi. Esimerkissä 51 valtuutettu kuvaa aluksi seikka-peräisesti käsityksensä talvisodasta ja esittää lopuksi väitteen, ettei lamamielialaa saa lietsoa ja että terveyslautakunnan tulee vain hoitaa ikävätkin asiat. Esimerkillään valtuutettu myös rinnastaa talvisodan tapahtumat laman aiheuttamaan tilanteeseen kaupungissa.

ESIMERKKI 49: ”Mä annan teille esimerkkejä nyt kun mulla on oma lehmä ojassa tunnustan reilusti..mulla on setä siellä..viime viikolla ilmoitettiin että hänet siirretään kotiin..mutta se asunto oli annettu pois niin nyt mä kerron että jos teidän mielestä on jotain kotiin vietävää niin kertokaa ja viitatkaa taas uudestaan, hänellä on vaippa, hän ei pysty käveleen, hänellä on katetri ja erittäin huono muisti. Tämmöinen kotiin, onko tämä oikeudenmukainen..ja vielä kysyisin..ollaanko me tosiaan poliitikot tiedossa minkälaisia potilaita me viedään kotiin hoidettavaks” Valtuutettu Berg, aineisto I

ESIMERKKI 50: ”Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut. Silloin vielä kun mä olin työelämässä noin 30 vuotta sitten olin junalla menossa Helsinkiin ja minua vasta päätä istui entinen työkaveri, joka oli eläkkeellä ollut muutamia kymmeniä vuotta. Hän siinä kertoi näitä eläkeläisen vaikeuksia ja asioita, jotka eivät olleet kohdallaan. Aikani kuunneltuani minä sanoin että tuota, jos eläkkeellä on noin vaikea olla niin mä en jää koskaan eläkkeelle. Nyt 30 vuotta myöhemmin minua hävettää se sanonta, mitä minä hänelle sanoin, sillä uskon että ei, ei tota todella-

kaan nuorempana ymmärrä kaikkia niitä vaikeuksia mitä ikäihmisillä ja eläkeläisillä on” Valtuutettu Smed, aineisto I

ESIMERKKI 51: ”kun mä synnyin vuonna 1939 puoli vuotta myöhemmin alko talvisota ja so-
taa kesti vu syksyyn 45..sinä aikana 700 000 suomalaista miestä oli rintamalla tekemässä vain
tappotyötä..ja niistä tapettiin 90 000..niin semmonen lamamielialan lietsominen on edesvastuu-
tonta ja Ulla-Mari ei missään tapauksessa saa lopettaa tuota toimintaa terveyslautakunnassa
meidän on vaan yksinkertaisesti hoidettava nämä hommat ja kyllä me hoidetaan” Valtuutettu
Tala, aineisto II

Havainnollistuksissa valtuutetut esittävät ensin väitteen ja tämän jälkeen väitettä ha-
vainnollistavan esimerkin. Esimerkissä 52 valtuutettu esittää aluksi väitteen retorisen
kysymyksen muodossa. Väitteellä valtuutettu epäilee, että kaupunki on siirtänyt liian
huonokuntoisia vanhuksia kotiin. Väitettä hän havainnollistaa toteamalla, että siirre-
tyillä vanhuksilla ei välttämättä ole ollut edes kotia, jossa he voisivat asua. Esimer-
kissä 53 valtuutettu esittää aluksi toiveen siitä, että tontit pitäisi kilpailuttaa ja ha-
vainnollistaa väitettään tämän jälkeen kertomalla kilpailutuksella saaduista hyvistä
kokemuksista. Esimerkissä 54 valtuutettu esittää aluksi, että strategian aluksi tulee
tehdä onnistunut toimintaympäristön analyysi. Tämän jälkeen valtuutettu esittää ha-
vainnollistuksen ja lainaa Väinö Linnan Tuntematon sotilas-teosta ja tulkitsee sitten
lainausta viitaten alussa esittämäänsä väitteeseen.

ESIMERKKI 52: ”onko meillä jo menty kenties liian pitkälle siinä että oltu liian, liian huono-
kuntoisia vanhuksia siirretty kotiin vaikka ei välttämättä edes ole vanhuksilla kotia mihin siir-
tyä” Valtuutettu Passi, aineisto I

ESIMERKKI 53: ”kysynkin että aiotaanko nämä tontit kilpailuttaa. Kinnarissahan oli meillä niitä
erityisperusteisia tontteja joissa kilpailulla saatiin hyvät, ihan toisen luokan hinnat kuin nämä.”
Valtuutettu Pyykkönen, aineisto I

ESIMERKKI 54: ”onnistuneen strategian perustana on aina onnistunut toimintaympäristön
analyysi jos jatkaa näitä sotilaallisia vertauksia niin tähän voisi soveltaa Tuntemattoman soti-
laan Rokan sanontaa siitä että..että ratekiassa tärkeää on tähdätä ensin tarkkaan ja ampuu sitten
ensimmäiseksi..eli se pitää tutkailla toimintaympäristöä riittävän huolellisesti ja pitää toimia
aloitteellisesti” Valtuutettu Reina, aineisto II

Valtuutetut käyttävät argumentoinnissaan myös analogioita ja metaforia tekniikoi-
naan. Tällöin valtuutetut hyödyntävät toisinaan rinnakkaisuussiteitä argumentoinnis-
saan ja vertailevat asioita keskenään. Silloin valtuutetut yhdistelevät todellisuuden
rakenteeseen perustuvia argumentointitekniikoita todellisuuden rakennetta muokkaa-
viin tekniikoihin.

Aineistosta ei havaittu, että valtuutetut olisivat varsinaisesti arvostelleet toisten esittämiä analogioita omien analogioidensa kautta, mutta esimerkiksi yhden valtuutetun aloittamaa analogiaa talvisodan ja kaupungin tilanteen rinnastamisesta jatkettiin myös toisten valtuutettujen esittämissä analogioissa. Toiset valtuutetut ottivat analogiaan uusia näkökulmia, mutta eivät varsinaisesti muiden valtuutettujen esittämien analogioiden kustannuksella niitä kiistäen. Esimerkissä 55 valtuutettu rinnastaa poliitikot eli luottamusmiehet isäntään ja virkamiehet renkiin moittiessaan puheenvuorossaan virkamiesten viestintää valtuutettujen kanssa. Perelmanin analogian määritelmän mukaisesti isäntä ja renki voidaan nähdä valtuutetun esittämän analogian perustana ja poliitikot ja virkamiehet analogian teemana. Kaupungin valtuutettu rinnastaa ”tilaksi”, jota virkamiesten ja poliitikoiden eli renkien ja isäntien pitäisi hoitaa yhdessä.

ESIMERKKI 55: ”virkamiehiä on..esimiestensä taholta kielletty olemasta yhteydessä poliitikoihin ja antamasta tietoa poliitikoille eli luottamusmiehilleen..se on aika kummallinen asia kyllä kyllähän isännän ja rengin pitäis tulla toimeen keskenään sillä..saman tilan asioitahan tässä yritetään hoitaa.” Valtuutettu Markkanen, aineisto II

Valtuutettujen käyttämät sotilaalliset analogiat ja metaforat esimerkeissä 56 ja 57 kuvastavat havainnollistavasti valtuutettujen tapoja hyödyntää analogioita ja metaforia argumentoinnissaan valtuuston istunnoissa. Esimerkissä 56 valtuutettu vetoaa Kokoomus-puolueen puheenjohtajan esittämään vertaukseen ja vertaa talouden taantumaa ja lamaa talvisotaan. Valtuutettu esittää, että kaupunkistrategian avulla Järvenpää voi voittaa laman eli sodan. Valtuutettu rinnastaa näin talvisodan Järvenpään tilanteeseen laman keskellä. Esimerkissä 57 valtuutettu pohtii vihollista, jota vastaan Järvenpää sodassaan hyökkää. Valtuutettu päätyy pohdinnassaan siihen, että taloustilanne ja oma kustannustehokkuus ovat rikoksia, joita vastaan valtuutetut hyökkäävät. Valtuutetun esittämässä analogiassa perustana näyttäytyvät sota ja vihollinen ja teemana taloustilanne ja oma kustannustehokkuus.

ESIMERKKI 56: ”strategia on oppi siitä kuinka sota voitetaan tämä tuttu määritelmä on pyörinyt mielessäni koko kevään kun Järvenpään kaupunkistrategiaa on valmisteltu..Kokoomuksen puheenjohtaja Kataisen talvisotavertaus --että nyt menevä taantuma ja lama on meidän talvisotamme..kysymykseni kuuluu onko meidän mahdollista voittaa tämä taistelu talouden taantumaa ja lamaa vastaan Järvenpään kaupunkistrategian avulla..ja sosiaalidemokraattien valtuustoryhmä -- vastaisi sitten että näillä voidaan voittaa tämä sota..nyt -- tarvitaan strategian toimeenpanoa -- seuraavaan vaiheeseen strategian käytäntöön panon mikä on välttämätöntä..muuten sota ei voiteta” Valtuutettu Karhusaari, aineisto II

ESIMERKKI 57: ”jos strategia on oppi siitä miten sota voitetaan niin jän miettimään että että kukas on meidän vihollinen..perinteisestihän vihollinen tulee idästä tuota kolmansien hyökkääminen tänne ei nyt ehkä loogiselta tunnu ..pikemminkin ehkä juuri tämä yleinen taloustilanne ja oma kustannustehokkuus on ne rikokset joita vastaan me hyökätään” Valtuutettu Koskela, aineisto II

Valtuutettujen argumentoinnista voidaan myös havaita katakreesi argumentointitekniikkana. Valtuutetut pohjaavat argumenttinsa Perelmanin teorian mukaisesti tutulle sanonnalle muiden muassa esimerkeissä 58-59. Esimerkissä 58 valtuutettu liittää väitteensä lähtöhaastatteluissa kerrottujen asioiden sävystä tuttuun sanontaan ”herran pelko on viisauden alku”. Esimerkissä 59 valtuutettu puolestaan tuo esiin sen, kuinka kaikilla tulisi olla tarpeeksi rahaa elämiseen jälleen tutun sanonnan kautta.

ESIMERKKI 58: ”lähtöhaastattelut..joissa on ristiriitaa..siis niissä näkyy niin sanottu herran pelko on viisauden alku elikkä vaikka et voi vaikuttaa työhösi ja työsi kehittämiseen niin silti esimiestyö on oookoo” Valtuutettu Majanen, aineisto II

ESIMERKKI 59: ”raha ei ehkä tuo onnea mutta se helpottaa paljon näin olen kuullut joskus” Valtuutettu Tuuri, aineisto II

Dissosiatiiiviset tekniikat valtuutettujen argumentoinnissa

Dissosiatiiivisia argumentointitekniikoita aineistosta havaittiin vain vähän (1,34 %, $f = 7$) prosenttia kaikista käytetyistä argumentointitekniikoista ($N = 521$). Näyttää sille, että dissosiatiiivisia argumentointitekniikoita on haasteellista havaita tämän tutkimuksen laajuisesta aineistosta. Perelmanin teoriassaan kuvaama käsitepari näennäinen – todellinen voitiin kuitenkin erottaa joidenkin valtuutettujen argumentoinnista. Esimerkki kaksi (ks. sivu 47) havainnollistaa valtuutettujen käsiteparin käyttöä argumentointitekniikkanaan. Esimerkissä kaksi valtuutettu esittää vanhustyön strategiassa esitetyt asiat näennäisesti hienoiksi, mutta todellisuudessa ei yhtä hienoksi. Valtuutettu kuvaa riskiryhmien huomioimisen jäävän strategiassa vähäiseksi, mikä tekee siitä näennäisesti hienon.

5.3. Tulosten koonti ja pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata, millaisia retorisia argumentointitapoja valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Valtuutettujen argumentointia lähestyttiin kuvaamalla, millaisia väitteitä valtuutetut esittävät ja millaisia argumentointitekniikoita valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Tässä luvussa kootaan tutkimustulokset ja tehdään niistä johtopäätöksiä retorisen argumentoinnin aiempaan tutkimukseen peilaten. Luvussa pohditaan lisäksi, millaisia johtopäätöksiä tulosten perusteella voidaan ylipäätään valtuutettujen argumentoinnista tehdä.

Väitteet valtuutettujen argumentoinnissa

Arvojen linkittyminen väitteisiin ja perusteluihin näyttää aineiston perusteella olevan valtuutettujen argumentoinnille hyvin tyypillistä. Arvot näyttäytyvät aineistossa valtuutettujen argumentoinnissa yhtenä tapana perustella muita väitteitä sen lisäksi, että ne sisältävät itsessään väitteen. Valtuutettujen argumentoinnissa korostuvat arvot ovat ehkä valtuutetuille arvoja, joita he uskovat yleisönsä kannattavan. Zarefskyn (2008, 318) mukaan argumentoinnissa hyödynnetään toistuvasti perusarvoja ja normeja, joita ajatellaan yleisön kannattavan. Esimerkiksi valtuutettujen argumentoinnissa aineistossa esiintyneen oikeudenmukaisuuden voi nähdä perusarvona.

Valtuutetut tukivat aineistossa argumenttejaan erityisesti abstraktien arvojen avulla. Valtuutettujen väitteisiin näyttäisi linkittyvän usein ajatus kaupungin toiminnan kehittamisestä jonkinlaiseksi. Valtuutettujen argumentointi näyttäytyykin asioita uudistamaan pyrkivänä enemmän kuin siltä, että asioita pyrittäisiin säilyttämään samanlaisina. Tämä voisi selittää sitä, miksi valtuutetut näyttävät nojaavan juuri abstrakteihin arvoihin argumentoinnissaan. Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan (1969, 79) mukaan konkreettisiin arvoihin nojaaminen argumentoinnissa voi olla helpompaa kuin nojaaminen abstrakteihin arvoihin silloin, kun argumentoija haluaa pyrkiä säilyttämään jonkun asian sen sijaan, että pyrkisi uudistamaan jotain argumentoinnillaan. Abstraktit arvot voi liittää useampiin asioihin tukemaan omaa argumenttia kuin konkreettiset arvot, joihin ihmiset saattavat sisällyttää useita eri arvoja ja tulkita niitä eri tavoin.

Kuusiston (1996, 277-278) mukaan tutun lokuksen avulla voidaan yleisölle perustella vierastakin lokusta uskottavasti.

Arvoja koskevat väitteet näyttäytyivät valtuutettujen argumentoinnissa toisinaan yleisen toteavina, eikä niitä välttämättä pyritty tukemaan perustelemalla näkemystä lisää. Tämä tukee valtuutettujen argumentoinnista välittyntä vaikutelmaa siitä, ettei valtuutettujen argumentointia valtuuston istunnoista voi välttämättä luonnehtia keskusteluksi, jonka tavoitteena on päätöksenteko. Sen sijaan valtuuston istunnoissa argumentointi näyttäytyy esiintymisenä. Tuomalla esiin monia arvoja välttämättä argumentoimatta niitä erityisesti, valtuutetuista syntyvä mielikuva voi vakuuttaa laajemman yleisön kuin valtuutettu toimimalla toisin ehkä vakuuttaisi. Zarefskyn (2008, 318) poliittisesti argumentoivat pyrkivät usein miellyttämään mahdollisimman laajaa yleisöä (Zarefsky 2008, 318).

Perustellessaan valitsemaansa arvoa, valtuutettu joutuu väistämättä tekemään valintoja ja asettamaan jonkin arvon jonkun toisen yläpuolelle. Valtuutetut argumentoivat toistuvasti näkökulmiaan käyttäen arvohierarkioita. Voi kuitenkin olla, että nämä arvot ovat usein yleisesti hyväksytyjä, joten niiden asettaminen arvohierarkiassa korkealle ei välttämättä rajaa yleisöä, joka voisi vakuuttua valtuutetun argumentoinnista. Arvohierarkiassa korkealle sijoittuvat arvot saattavatkin paljastaa jotain niistä taustaoletuksista, joita valtuutetut uskovat heidän ja heidän yleisönsä jakavan. Tällöin arvohierarkiat saattavat myös paljastaa jotain siitä, ketkä ovat valtuutettujen argumentoinnin kohteena. Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1969, 80-83) pitävät arvohierarkioita vakuuttavan argumentoinnin kannalta olennaisina, sillä vaikka kaikki yleisöt hyväksyisivät jonkin arvon, he saattavat sijoittaa sen eri kohtaan arvohierarkioissa. Jos puhuja ei tiedä yleisönsä arvohierarkioita, hän voi olla vakuuttavin kun ei ota kantaa arvohierarkioihin argumentoinnissaan. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 80-83.)

Valtuutetut ilmaisivat aineistossa lisäksi abstrakteja arvoja toistuvasti suoraan. Myös epäsuoria arvoja sisältäviä uskomusväitteitä voitiin valtuutettujen argumentoinnista erottaa. Rieken, Sillarsin ja Petersonin (2009, 132-133) mukaan arvot esiintyvät argumentoinnissa usein epäsuorasti. Aineistosta erotettiin myös epäsuoria arvoja sisältävää argumentointia. Oli mielenkiintoista havaita, että valtuutetut vetosivat abstrakteihin arvoihin argumentoinnissaan niin suoraan. Ehkä valtuutettujen esittämiä abstr-

rakteja arvoja pidetään arvohierarkiassa korkealla ja yleisesti hyväksyttävänä. Valtuutetut tukivat väitteitään aineistossa erityisesti positiivisten arvojen avulla. Valtuutetut käyttivät kuitenkin sekä positiivisia että negatiivisia arvoja argumentoinnissaan.

Valtuutetut tukivat aineistossa lopullisia arvojaan esittämällä välineellisiä arvoja. Valtuutettujen käyttämiä arvoja sisältävistä väitteistä erotettiin seuraavia ajattelumalleja: kansalaisen oikeudet huomioimalla ja vastuullisuudella voidaan saavuttaa oikeudenmukaisuus ja inhimillisyys sekä hyvinvointi. Työnteolla ja realistisella ajattelulla voidaan saavuttaa lopulliset arvot taloudellinen tasapaino ja hyvinvointi. Demokratialla voidaan saavuttaa oikeudenmukaisuus ja tasavertaisuus. Välineelliset ja lopulliset arvot argumentoinnissa ovat myös Rokeachin (1972, 160-161) mukaan kognitiivisesti ja toiminnallisesti sidoksissa toisiinsa.

Menettelytapaa koskevien väitteiden suuren määrän valtuutettujen argumentoinnissa voi nähdä tyypillisenä poliittiselle argumentoinnille. Valtuutettujen menettelytapaa koskevat väitteet olivat usein ohjeiden tai neuvojen antoa jostain asiasta. Aineiston perusteella näyttää sille, että valtuutetut esittävät toistuvasti menettelytapaa koskevia väitteitä retorisen kysymyksen muodossa. Retoristen kysymysten esittäminen voi olla valtuutetuille tekniikka, jolla he pyrkivät saamaan argumentoimalleen asialle yleisön huomion. Siltalan ja Poutiaisen (2009) mukaan retorinen kysymys voi olla puhujan tapa ottaa kontaktia yleisöönsä ja saada yleisössä olevia ajattelemaan argumentoitua asiaa.

Valtuutetut eivät antaneet aineistossa usein menettelytapaa koskevissa väitteissään kovin konkreettisia menettelyohjeita. Yksi vakuuttava tekniikka valtuutetuille saattakin olla se, etteivät valtuutetut ehdota argumentoinnissaan välttämättä mitään konkreettista. Konkreettisten kehitysehdotusten sijaan valtuutetut saattavat näin pitää näkökantojaan esillä. Asioiden esilläpito saattaa jossain vaiheessa johtaa valtuustossa johonkin. Lisäksi tämä saattaa näyttää äänestäjien mielestä siltä, että kyseinen valtuutettu on puhunut heidän asioidensa puolesta, vaikka valtuutettu ei olisi saavuttanut argumentoinnillaan ainakaan vielä kyseisiä kansalaisia koskevia parannuksia. Perelman (1996, 15-20) toteaa, että yleisön älyllisen hyväksynnän saaminen väitteelle ei

ole ainut argumentoijan tavoite, vaan pyrkimyksenä on usein toiminnan tai edes toiminta-alttiuden luominen.

Aineistosta ilmeni, että toisten valtuutettujen argumentointia kritisoitiin valtuustossa harvoin. Valtuutetut myös hyväksyivät usein valtuuston käsittelemän esityksen, vaikka argumentoivatkin siinä olevista puutteista. Aineistosta havaittiin myös, että valtuutetut eivät lisäksi useinkaan tähdentäneet, keille esittämänsä vaatimukset osoittivat. Näin voi ajatella, että vaatimus jää ponnottomaksi, kun sen kohdetta ei määritellä selkeästi. Tällainen argumentointi vahvistaa käsitystä siitä, että valtuutettujen argumentointi valtuustossa on enemmän esiintymistä ja esilläoloa kuin päätöksentekoa. Ehkä tällaisella argumentointitekniikalla valtuutetut profiloituvat tietyn asian puolestapuhujina, vaikka puheella ei todellisia vaikutuksia asiaan olisikaan. Valtuutetut tavallaan ottavat kantaa asiaan mutta eivät osoita, kenen asiassa tulisi alkaa toimia. Jasinskin (2001, 27) mukaan menettelytapaa koskevat väitteet aiheuttavat tyypillisesti paljon kiistelyä. Valtuutettujen välillä väitteet eivät kuitenkaan näytä aiheuttavan kiistelyä valtuuston istunnoissa.

On hyvin mielenkiintoista, että valtuutetut eivät esittäneet aineistossa juuri lainkaan suoraa kritiikkiä toisten valtuutettujen argumentteja kohtaan. Ovatko valtuutetut haultomia vai kenties keinottomia kritisoimaan toisten valtuutettujen argumentointia valtuuston istunnoissa? Valtuuston istunnot ovat formaaleja tilanteita, jolloin etukäteen valmisteltuja puheenvuoroja on todennäköisesti helpompaa pitää kuin valmistelemattomia, spontaaneita puheenvuoroja. Argumentointi toisen esittämiä näkemyksiä vastaan saattaa vaatia taustatietoa omien argumenttien tueksi. Istunnot ovat julkisia, joten mikäli valtuutettu sanoo jotain huolimatonta, voi tämä vahingoittaa hänen vakuuttavuuttaan valtuutettuna. Lisäksi vakuuttava ennalta valmistelematon argumentointi vaatii ehkä korkean tason vuorovaikutustaitoja. Voi toisaalta myös olla, että valtuustossa esiintyvä kritiikki on niin peitettyä, että toiset valtuutetut tunnistavat sen vaikka tutkija ei sitä havainnutkaan.

Valtuusto käsittelee usein laajoja asiakokonaisuuksia, mikä voi olla yhtenä syynä siihen, että valtuutetut eivät usein keskittyneet puheenvuoroissaan vaan yhden asian perustelemiseen. On myös mahdollista, että saadessaan puheenvuoron valtuutetut pyr-

kivät sanomaan kerralla monta asiaa, jotta he saisivat kaikille tärkeinä pitämilleen asioille huomiota. Esimerkiksi Aristoteleen neuvot poliittisen puheen pitävälle eivät välttämättä olisi tarkoituksenmukainen lähtökohta valtuutettujen puheenvuorojen kuvaamiselle, koska valtuutetut eivät keskity puheessaan yhteen tai kahteen asiaan vaan saattavat käsitellä montaa asiaa pintapuolisesti.

Päätöksenteon kannalta näyttääkin siltä, etteivät valtuuston istunnot anna valtuutetuille välttämättä todellisia vaikutusmahdollisuuksia käsiteltäviin asioihin. Laaja-alaisen asioiden käsittely ei anna välttämättä mahdollisuuksia tarkastella istunnossa jotain yhtä tiettyä kohtaa seikkaperäisesti. Valtuutetut voivat palauttaa valtuuston käsittelemän asian takaisin valmisteluun lautakuntiin ja kaupunginhallitukseen, mikäli he näkevät esityksessä puutteita. Esitysten valmistelutyö on kuitenkin hidasta eikä kaikkia dokumentteja ole ehkä aikaa palauttaa valmisteltavaksi, kun päätöksiä täytyy tehdä. Esimerkiksi valtuutettujen tekemät aloitteet saattavat pyöriä kunnan elimissä käsiteltävänä vuosia ennen kun siitä saadaan aikaan päätös. Jos valtuutettu kuuluu lautakuntaan tai kaupunginhallitukseen, valtuutettu pääsee ehkä vaikuttamaan dokumenttien sisältöihin paremmin kuin hän pelkästään argumentoimalla valtuustossa pääsisi. Onkin mahdollista, että tämä on yhtenä syynä siihen, että valtuutettujen argumentointi näyttää valtuustossa enemmän esiintymisenä kuin todelliselta päätöksenteolta.

Valtuutetut tekevät valtuuston istunnoissa tätä hetkeä koskevia päätöksiä, mutta myös tulevaa koskevia linjauksia. Valtuustossa argumentoinnille näyttääkin olevan tyypillistä Zarefskyn (2008) kuvaama aikarajoitteiden ja argumentoinnin selkeän päätepisteen puuttuminen. Tutkimusaineistossa kaupunginvaltuutetut ottivat kantaa tulevaisuuteen esimerkiksi käsitellessään kaupunkistrategiaa vuosille 2010-2020.

Argumentointitekniikat valtuutettujen argumentoinnissa

Valtuutetut käyttävät aineiston perusteella Perelmanin kuvaamia argumentointitekniikoita sekä erikseen että yhdessä. Tämä on nähty aikaisemmassa tutkimuksessa poliittiselle retorille argumentoinnille tyypillisenä. Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1969, 190) huomauttavat, että assosiatiiiviset ja dissosiatiiiviset tekniikat täydentävät

toisiaan ja niitä käytetään usein yhtä aikaa. Myös Kuusiston (1996, 280) mukaan tekniikat täydentävät toisiaan. Vaikuttaa siltä, että mikään argumentointitekniikka ei nouse valtuutettujen argumentoinnissa yli muiden tiettyä asiaa käsiteltäessä. Voikin olla, että argumentointitekniikan valinta riippuu enemmän puhujasta kuin asiasta.

Voi olla, ettei kvasiloogisia tekniikoita koeta valtuustossa yhtä vakuuttavana kuin todellisuuden rakenteeseen perustuvia tai todellisuuden rakennetta muokkaavia tekniikoita. Toisaalta voi olla, että kvasiloogisten tekniikoiden havaitseminen vaatisi laajemman aineiston kuin tässä tutkimuksessa. Saattaa myös olla, ettei kvasiloogisten tekniikoiden tarkka havainnointi ole mahdollista valtuutettujen argumentoinnista kaupunginvaltuuston istunnoissa. Kvasiloogisten tekniikoiden havaitseminen valtuutettujen argumentoinnista vaatisi ehkä vielä enemmän yhteen asiaan keskittymistä argumentoinnissa kuin valtuutettujen asioiden käsittelytapana on.

Valtuutetut käyttivät valtuustossa argumentoidessaan ohjaavan määrittelyn tekniikkaa. Ohjaavan määrittelyn tekniikka lieneekin olevan vakuuttamaan pyrkivälle poliittiselle argumentoinnille tyypillistä. Vastavuoroisuuden tekniikka nousi myös valtuutettujen argumentoinnissa esiin. Tekniikka tuli esiin erityisesti valtuutettujen vedotessa oikeudenmukaisuuden arvoon. Perelmanin (1996, 75-81) mukaan vastavuoroisuuden tekniikka perustuukin oikeudenmukaisuuden arvolle, jonka mukaan samaan ryhmään kuuluvia asioita on kohdeltava samanveroisina.

Toisto ja tautologia näyttivät olevan valtuutettujen käytettyjä argumentointitekniikoita. Toistamalla jotain näkökulmaa valtuutettu voi korostaa sen merkitystä. Toisto onkin varmasti valtuustossa vakuuttava tehokeino, kun sitä käytetään asioiden korostuksessa sopivasti, eikä liikaa. Seiter ja Gass (2004, 47) kuvaavat, että yksilö alkaa suhtautua väitettä suosivasti, kun hän altistuu sille toistuvasti. Kakkuri-Knuuttila (1999, 238) kuitenkin muistuttaa, että mikäli toistoa käytetään liikaa, voi sen vaikutus kääntyä heikentämään argumentin vakuuttavuutta.

Todennäköisten tulevaisuuden tapahtumien liittäminen oman argumentin vakuuttavaksi tekemiseen oli yksi valtuutettujen käyttämä tekniikka. Valtuutetut näyttivät toisinaan esittävän aineistossa, että ”koska tulevaisuudessa todennäköisesti tapahtuu

näin, on syytä toimia kuvaamalla tavalla”. Kvasiloogista tällaisesta argumentoinnista tekee kuitenkin ainakin se, ettei tulevaisuuden tapahtumia voida tietää varmaksi. Toisaalta jotkut tulevaisuuden näkymät voivat myös olla niin todennäköisiä, että tällaisia väitteitä voisi jo pitää tosiasiallisina ja vaikeasti kiistettävinä.

Kvasiloogista vertailua kaupunginvaltuutettujen argumentoinnissa esiintyi aineistossa vähäisesti. Jotkut valtuutetut kuitenkin käyttivät tekniikkaa tutkimusaineistossa. Kvasiloogisten vertailutekniikkojen voi nähdä linkittyvän usein arvoihin, kuten Perelman (1996, 86-92) toteaa. Arvoihin vedotessaan valtuutetut ehkä korostavat argumenttiaan toisinaan kvasiloogisesti ja tukevat argumenttinsa vakuuttavuutta näennäisen loogisella tavalla. Esimerkiksi arvohierarkioita esittäessään valtuutettujen argumentoinnissa esiintyi aineistossa välillä kvasiloogista vertailua.

Keinojen ja päämäärien esiintymisen havainnointi oli aineistosta haasteellista. Tämä johtui siitä, että valtuutetut eivät varsinaisesti joutuneet puolustamaan näkökantojaan kun toiset valtuutetut eivät kyseenalaistaneet heidän puheitaan suoranaisesti. Valtuutettujen välille ei siten syntynyt väittelyä, jossa oma argumentointi olisi haastettu suoraan. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, ettei valtuutettujen argumentointia voi kuvailla keskusteluksi vaan enemmänkin toisistaan erillisiksi puheiksi.

Valtuutetut näyttävät aineiston perusteella toisinaan arvottavan esittämänsä tosiasiaa haluamallaan tavalla. Valtuutetut peilaavat tosiasiaa toistuvasti sen seurauksiin. Valtuutetut kuvaavatkin ehkä näin todellisuutta omasta näkökulmastaan ja pohjaavat tämän kuvauksensa yleisön todellisuuskäsityksiin. Perelman (1996, 93-97) esittää, että joidenkin ilmiöiden välistä seuraussuhdetta pohtiessaan argumentoija samalla myös selittää ja kuvaa ilmiön jonkinlaiseksi.

Sen esittäminen, että omalla argumentilla on muiden tahojen tukea, näytti olevan merkityksellinen osa valtuutettujen vakuuttavaa argumentointia. Valtuutetut vetosivat huomattavan usein johonkin auktoriteettiin argumentoinnissaan. Valtuutettujen auktoriteetteina esiintyi argumentoinnissa valtuutettu itse, jokin tutkija tai kuntalaiset. Omaa asiantuntemusta tuotiin aineistossa esiin monessa puheenvuorossa. Tämä voitaisiin nähdä omaan auktoriteettiin vetoamisen ohella myös osana oman uskotta-

vuuden rakentamista argumentointitilanteessa. Mitä uskottavammaksi valtuutettu valtuustossa koetaan, sitä vakuuttavampina hänen argumenttinsa ehkä koetaan. Näin ollen oman henkilön ollessa uskottava, valtuutettu saa ehkä vakuutettua yleisönsä tehokkaammin argumenttinsa merkityksestä kuin muuten.

Valtuutettujen kohdeyleisö näyttäytyy valtuutettujen argumentoinnissa laajana. Valtuutetut tuntuvat kohdistavan sanansa sekä kuntalaisille että toisille valtuutetuille sekä muille kaupungin hallinnossa vaikuttaville henkilöille. Voisikin ajatella, että valtuutetuilla olisi monia yleisöjä: jotkut kohdat argumentoinnissaan he osoittavat esimerkiksi kuntalaisille ja jotkut toisille valtuutetuille. Valtuutettujen yleisöt tuntuvat myös ikään kuin kietoutuvan valtuutettujen argumentoinnissa yhteen. Välillä valtuutetut perustelevat kuntalaisten palautteella jotain argumenttejaan, jolloin argumenttien kohdeyleisönä voisi nähdä toiset valtuutetut, jotka voivat kannatuksellaan vaikuttaa argumenttien läpimenoon. Toisaalta taas valtuutettu ehkä viestii tällaisella argumentoinnilla kuntalaisille, että hän on ottanut heitä koskettavan asian esiin valtuustossa.

Aineiston perusteella näyttää siltä, että valtuutetut käyttävät kaupunginvaltuustossa väitteidensä argumentoinnissa yhtenä perusteluna kuntalaisten tukea näkemykselleen. Kuntalaiset nähdäänkin tässä työssä yhtenä auktoriteettina, jonka avulla valtuutetut rakentavat vakuuttavaa argumentointia. Yleisön merkitystä ja vaikutusta valtuutettujen argumentointiin ei voi korostaa liikaa. Yleisö on aina olennainen osa argumentointia, voisi oikeastaan ajatella, että ilman yleisöä ei ole argumentointia. Poliittisessa kontekstissa yleisön voisi kuitenkin nähdä erityisen merkityksellisenä vaikuttajana poliitikkojen argumentointiin. Kaupunginvaltuustossa valtuutettujen on pakko miellyttää yleisöä, jos he mielivät jatkokaudelle luottamustehtävässään

Esimerkkejä ja havainnollistuksia esiintyi valtuutettujen argumentoinnissa aineistossa huomattavasti. Esimerkkien ja havainnollistusten käyttö onkin varmasti vakuuttava tapa rakentaa omaa argumentointia valtuustossa. Esimerkkeihin ja havainnollistuksiin voi samaistua ja ne ehkä tuovat valtuutetun argumentin entistä lähemmäs konkreettisia tapahtumia. Kakkuri-Knuutilan (1999, 251) mukaan havainnollistavalla esimerkillä argumentoidusta ilmiöstä saatetaan luoda harhaanjohtavan tyyppillinen vaikutelma. Val-

tuutettujen esimerkit ja havainnollistukset voivat vakuuttaa, että valtuutetun väitteeseen kannattaa kiinnittää huomiota, koska esimerkin tai havainnollistuksen kuvaama toiminta on tyypillistä. Havainnollistuksilla voidaan myös ehkä korostaa juuri sanottua väitettä ja saada sille retorisen kysymyksen tai toiston käytön tavoin lisää huomiota.

Aineistosta ilmeni, että valtuutetut käyttävät argumentoinnissaan myös analogioita ja metaforia tekniikoinaan. Niiden avulla valtuutetut saattavat ehkä tuoda argumenttiin esiin yleisölle tutummassa valossa kuin muuten rinnastaen argumentoimansa tilanteen analogialla johonkin yleisölleen tuttuun asiaan. Kakkuri-Knuuttila (1999, 252) kuvaa, että analogiaa käyttäessään argumentoija esittää, että erityyppisten asioiden luonteenomaisissa piirteissä on yhtäläisyyksiä. Valtuutettujen esittämä analogia yhtäläisyyksistä kaupungin taloustilanteen ja talvisodan välillä olikin kiinnostava. Talvisotaan liittyy suomalaisilla paljon erilaisia tunteita. Talvisota-vertauksesta voisi nähdä viittauksia esimerkiksi siihen, että Järvenpää on yksin taloustilanteessaan ja sen täytyy selvitä siitä ilman apua. Talvisota on myös ainutkertainen tapahtuma Suomen historiassa, jolloin se voisi viestiä myös poikkeustilasta. Poikkeustilalla puolestaan valtuustossa voitaisiin perustella jotain etuuksia vähentäviä argumentteja pohjaten väitteet ajatukseen, että tilanne ja sitä seuraavat muutokset toiminnassa ovat poikkeuksellisia ja eivät siten välttämättä pysyviä. Analogiat lienevät myös valtuutetuille vakuuttavia tapoja korostaa omaa argumenttia vastaavalla tavalla kuin esimerkkien käytöllä. Perelmanin (1996, 129-135) mukaan argumentoija voi korostaa haluamiaan asioita analogian avulla ja näin ollen vastaavasti jättää joitain omalle tavoitteelleen epäsuotuisia seikkoja huomiotta.

Valtuutetut eivät näyttäneet varsinaisesti arvostelevan aineistossa toisten valtuutettujen esittämiä analogioita omien analogioidensa kautta. Valtuutetut saattoivat esittää uusia näkökulmia yhden valtuutetun esittämään analogiaan omilla analogioillaan, mutta eivät näyttäneet pyrkivän kumoamaan esitettyä analogiaa esittämällä esimerkiksi täysin uuden analogian. Perelmanin (1996, 129-135) mukaan puhuja voi arvostella analogista argumenttia sulauttamalla esitetyn analogian omaan argumenttiinsa ja tuoda tällä tavoin omia näkökohtiaan esiin. (Perelman 1996, 129-135.)

Katakreesi lienee olevan valtuustossa yksi tarkoituksenmukainen tapa tukea omaa argumenttia. Perelman (1996, 135-141) pitää katakreesiä tehokkaana argumentin perustelussa. Tutun sanonnan yhdistyessä argumentoijan väitteeseen kuulija ei välttämättä huomaa kyseenalaistavaa väitettä, kun argumentoijan esittämä näkemys näyttää johtuvan asioiden luonteesta. (Perelman 1996, 135-141.) Valtuutettujen argumentoinnissa esiintyneet katakreesit näyttäytyivät aineistossa kuitenkin havainnollistuksen tapaisina ja olivat niin tuttuja sanontoja, ettei Perelmanin kuvaamaa haastavuutta väitteen kyseenalaistuksessa erityisesti havaita niistä.

Dissosiatiiiviset tekniikat näyttäytyvät hyvin vakuuttavina poliittisessä kontekstissa, joten voi olla, että se, ettei niitä näkynyt aineistossa johtuu tämän tutkimuksen aineiston laajuudesta ja tutkimuksen asettelusta. Dissosiatiiivisten tekniikoiden havaitseminen valtuutettujen argumentoinnista näyttäisi vaativan erilaista tutkimusaineistonkeruuta. Dissosiatiiivisiä tekniikoita saatettaisiin havaita luotettavimmin esimerkiksi havainnoimalla yksittäisten valtuutettujen argumentointia useissa valtuuston istunnoissa. Puron (2005, 134) mukaan dissosiaatiolla voidaan pyrkiä vakuuttamaan yleisönsä jostain asiasta vähitellen pilkkomalla ilmiötä ja hakemalla ilmiön osille hyväksynnän erikseen. Valtuutetun vähittäisen etenemisen jonkin asian argumentoinnissa voisikin siten ehkä havaita parhaiten seuraamalla hänen argumentointiaan useassa valtuuston istunnossa. Käsitepari näennäinen-todellinen havaittiin kuitenkin aineistossa joidenkin valtuutettujen argumentoinnista. Valtuutettujen havaittiin kritisoiden joissain puheenvuoroissa tiettyjä käytäntöjä esittäen ne näennäisesti hienoiksi ja argumentoiden sitten näkemyksensä tilanteen todellisista piirteistä.

6 TUTKIMUKSEN ARVIOINTI

Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata, millaisia retorisia argumentointitapoja valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Tutkielmassa pyrittiin kuvaamaan, millaisia väitteitä valtuutetut esittävät ja millaisia argumentointitekniikoita valtuutetut käyttävät argumentoidessaan kaupunginvaltuuston istunnoissa. Tutkimuskysymyksiin löydettiin aineiston ja menetelmän avulla hyvin kiinnostavia vastauksia, joten tutkimuksen asettelu oli onnistunut. Aineiston kategorisointi ja näin aineiston osittainen kvantifiointi oli hedelmällinen perusta kvalitatiiviselle analyysille.

Tutkimusasettelun ja tutkimusprosessin onnistumista voidaan arvioida monella tavalla. Tätä tutkimusta arvioidaan pohtimalla analyysin systemaattisuutta, sillä analyysin systemaattisuus kertoo siitä, kuinka luotettaviksi tutkimuksen tulokset voidaan arvioida. Tutkimuksesta arvioidaan lisäksi valitun teoriapohjan rajausta, sillä tutkimuksen teoreettinen viitekehys ohjasi vahvasti saatuja tuloksia. Myös tutkimusaineiston laajuutta ja sen vaikutuksia tuloksiin arvioidaan tässä tutkimuksessa sekä pohditaan tulosten yleistettävyyttä.

Tutkimuksen analyysitapa nojasi vahvasti tutkijan subjektiivisiin havaintoihin. On mahdollista, että joku toinen tutkija olisi kuvannut joitain havaintoja eri tavoin. Tutkimustapa ja tutkimuksen kulku pyrittiin kuitenkin kuvaamaan tutkielmassa seikka-peräisesti, jotta se, mihin tehdyt havainnot perustuvat, välittyisi mahdollisimman selkeästi lukijalle. Analyysissä pyrittiin tarkkuuteen ja systemaattisuuteen, jotta tutkimuksen anti olisi mahdollisimman luotettava. Aineistosta esiin nostettujen esimerkkien avulla pyrittiin havainnollistamaan sitä, mihin aineistosta tehdyt päätelmät pohjattiin, jotta lukija voi vakuuttua itse niiden perusteluista. Tutkimuksessa tarjottiin yksi selitystapa tutkimusongelmaan, mikä on tutkimuskirjallisuuden perusteella ominaista tämänlaiselle tutkimukselle. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) kuvaavat, että sosiaalisen konstruktionistiselle tutkimukselle on tyypillistä, ettei yhden totuuden selvittämiseen edes pyritä.

Perelmanin teoria tutkimuksen kvantifioinnin ja kvalitatiivisen analyysin pohjana oli toimiva ja sillä pystyttiin tavoittamaan valtuutettujen argumentoinnin nyansseja. Perelmanin argumentointitekniikat näyttävät kuitenkin ohjaavan yhden asian argumentoinnin analysoimiseen ja sen seuraamiseen, miten yksi asia perustellaan argumentoinnissa. Valtuutettujen argumentoinnin analyysi osoittaa kuitenkin tässä tutkimuksessa, että tekniikoita saatetaan käyttää valtuustossa myös pintapuolisesti, eikä yhden näkökulman perusteluun käytetä aina paljoa aikaa. Voi olla, että Perelmanin teorian avulla olisi tavoitettu enemmän tekniikoita, jos olisi analysoitu yksittäisiä puheita, eikä tämän työn tapaan heterogeenisen joukon valtuutettuja argumentointitekniikoita. Seuraamalla esimerkiksi muutaman yksittäisen valtuutetun puheenvuoroja useassa istunnossa, olisi teorian avulla voitu ehkä tavoittaa tarkempaa tietoa valtuutettujen argumentoinnista kuin tässä tutkimuksessa.

Onkin syytä pohtia, oliko Perelmanin argumentaatioteoria antoisa perusta tutkimustulosten tarkasteluun - olisiko jollain toisella teoreettisella pohjalla aineistosta saatu vielä syväluotaavampia tuloksia kuin tässä tutkimuksessa saatiin? Kaikkia teoriassa kuvattuja tekniikoita ei pystytty löytämään aineistosta, mikä oli yksi merkittävistä havainnoista tutkimuksessa. Toisaalta juuri tästä syystä valtuutettujen argumentoinnista tehtiin keskeisiä havaintoja, mikä todistaisi Perelmanin argumentaatioteorian antoisuutta tutkimuksen perustana. Jo se, että menetelmä näyttäytyi yksityiskohtaisempana kuin valtuutettujen usein yleisellä tasolla liikkuva argumentointi osoitti tarpeelliseksi, kuvasi tärkeällä tavalla valtuutettujen argumentointitapoja valtuustossa.

Tutkimusaineisto koostui kahdesta valtuuston istunnosta. Tätä laajemmalla aineistolla olisi ehkä saatu vieläkin luotettavampia tuloksia. Toisaalta analyysimenetelmä oli yksityiskohtainen ja työn laajuuden huomioiden aineisto näyttäytyi riittävänä. Tutkimuksessa oli tapaustutkimuksen piirteitä, sillä aineisto kerättiin kuvaamalla yhden kaupunginvaltuuston istuntoja. Kuvaamalla usean eri valtuuston istuntoja olisi ehkä voitu saada yleistettävämpää tietoa valtuutettujen argumentoinnista kaupunginvaltuustossa. Lappalainen (2007, 192) määrittelee kuitenkin poliittisen toiminnan ongelma- ja tilannesidonnaiseksi. Hänen mukaansa tapauskohtaisella tutkimuksella poliittisesta toiminnasta voidaan tuottaa uusia teorioita ja testata vanhoja. (Lappalainen 2007, 212.) Kun kaupunginvaltuutettujen välisestä argumentoinnista ei juuri ole ai-

kaisempaa tutkimusta, voi tämän tutkimuksen lähestymistavan nähdä antaneen perustellun avauksen valtuutettujen argumentoinnin tarkastelulle.

7 PÄÄTÄNTÖ

Tässä tutkimuksessa pyrittiin kuvaamaan valtuutettujen retorisia argumentointitapoja kaupunginvaltuustossa. Tutkielman tavoitteena oli lisätä tietoa siitä, millaista argumentointi kunnanvaltuustossa on ja valottaa näin jotain siitä, millaisia tekijöitä kunnanvaltuuston päätöksentekoon liittyy. Valtuutettujen argumentointia on tarkasteltu puheviestinnän tutkimuksessa aikaisemmin vähäisesti, joten tutkimusaiheen valinta oli perusteltu ja kiinnostava. Tutkimusmenetelmä oli haasteellinen, sillä tutkimustehävään haettiin vastausta retorisella analyysillä, joka pohjasi lähinnä Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriaan. Vakuuttavien ja tarkoituksenmukaisten tulosten saaminen valitulla tutkimusmenetelmällä edellytti Perelmanin argumentointiteorian perusteellista sisäistämistä. Tutkimusaineisto kerättiin videoimalla kaksi Järvenpään kaupunginvaltuuston istuntoa. Aineiston analyysissä yhdisteltiin laadullista ja määrällistä tutkimustapaa, sillä aineistossa esiintyneet väitteet ja argumentointitekniikat kategorisoitiin tutkimuskirjallisuuden perusteella luotuihin kategorioihin.

Arvojen linkittyminen väitteisiin ja perusteluihin näyttää olevan valtuutettujen argumentoinnille hyvin tyypillistä. Valtuutetut tukivat aineistossa argumenttejaan erityisesti abstraktien arvojen avulla. Valtuutetut ilmaisivat aineistossa lisäksi abstrakteja arvoja toistuvasti suoraan. Voikin olla, että valtuutettujen esittämiä abstrakteja arvoja pidetään arvohierarkiassa korkealla ja yleisesti hyväksyttävänä. Arvoja koskevat väitteet näyttäytyivät valtuutettujen argumentoinnissa aineistossa toisinaan yleisen toteavina, eikä niitä välttämättä pyritty tukemaan perustelemalla näkemystä lisää. Perustellessaan valitsemaansa arvoa, valtuutettu joutuu väistämättä tekemään valintoja ja asettamaan jonkin arvon jonkun toisen yläpuolelle. Valtuutetut argumentoivat kuitenkin toistuvasti näkökulmiaan arvohierarkioilla. Valtuutetut tukivat väitteitään aineistossa erityisesti positiivisten arvojen avulla. Valtuutetut tukivat lopullisia arvojaan myös esittämällä välineellisiä arvoja.

Tosiasiallisten väitteiden käyttö argumentoinnissa näyttäytyi yhtenä käytetyimmistä tekniikoista valtuutettujen argumentoinnissa. Valtuutetut vetosivat tosiasiallisissa väitteissään aineistossa usein vaikeasti kiistettäviin faktoihin. Myös menettelytapaa

koskevia väitteitä esiintyi aineistossa huomattavasti, miltei kolmasosa aineiston väitteistä oli menettelytapaa koskevia. Valtuutettujen menettelytapaa koskevat väitteet olivat usein ohjeiden tai neuvojen antoa jostain asiasta. Valtuutetut esittivät aineistossa myös toistuvasti menettelytapaa koskevia väitteitä retorisen kysymyksen muodossa. Menettelytapaa koskevat väitteet näyttäytyvät tyypillisinä poliittiselle argumentoinnille.

Valtuutettujen argumentoinnista havaittiin aineistosta Perelmanin kuvaamia argumentointitekniikoita. Valtuutetut käyttivät tekniikoita sekä erikseen että yhdessä. Kvasiloogisia argumentointitekniikoita esiintyi aineistoissa muihin tekniikoihin verrattuna vähemmän, mutta kuitenkin noin viidesosa kaikista Perelmanin kuvaamista tekniikoista. Voi olla, ettei kvasiloogisia tekniikoita koeta valtuustossa yhtä vakuuttavana kuin todellisuuden rakenteeseen perustuvia tai todellisuuden rakennetta muokkaavia tekniikoita. Kvasiloogisten tekniikoiden esiintymisen vähäisyys aineistossa voi myös johtua aineiston laajuudesta tai siitä, etteivät valtuutetut argumentoineet yhdestä asiasta yleensä kovin perusteellisesti, jolloin kvasiloogisten tekniikoiden havaitseminen saattaa olla haasteellisempaa kuin muussa tapauksessa.

Valtuutettujen argumentointitekniikoista valtaosa oli todellisuuden rakenteisiin perustuvia argumentointitekniikoita. Sen esittäminen, että omalla argumentilla on muiden tahojen tukea, oli merkityksellinen osa valtuutettujen vakuuttavaa argumentointia. Valtuutetut vetosivat huomattavan usein johonkin auktoriteettiin argumentoinnissaan.

Valtuutetut käyttivät aineistossa todellisuuden rakennetta muokkaamaan pyrkiviä tekniikoita Perelmanin kuvaamista argumentointitekniikoista toiseksi eniten. Valtuutetut näyttivät käyttävän argumentoinnissaan paljon esimerkkejä ja havainnollistuksia. Valtuutetut tukivat argumenttejaan sekä yksittäisten esimerkkien että monikollistaen useiden esimerkkien tai havainnollistusten avulla. Myös analogioita ja metaforia sekä katakreesi argumentointitekniikkana esiintyivät valtuutettujen argumentoinnissa. Analogioilla, metaforilla ja katakreesillä valtuutetut saattoivat ehkä muun muassa tuoda argumenttiaan esiin yleisölle tutussa valossa rinnastaen argumentoimansa tilanteen analogialla johonkin yleisölleen tuttuun asiaan.

Dissosiativisia argumentointitekniikoita aineistosta havaittiin vähäisesti. Dissosiativisten tekniikoiden havaitseminen valtuutettujen argumentoinnista saattaisikin vaatia erilaista tutkimusaineistonkeruuta. Tutkimuskirjallisuuden perusteella dissosiativiset tekniikat näyttäytyvät vakuuttavassa poliittisessa argumentoinnissa hyödyllisiltä, joten on vaikea uskoa, että niitä esiintyisi valtuutettujen argumentoinnissa näin vähäisesti. Dissosiativisia tekniikoita havaittaisiin ehkä luotettavimmin yksittäisen valtuutettujen argumentointia seuraamalla tai useita valtuuston istuntoja havainnoimalla.

Valtuutettujen argumentointi näyttää tutkimuksen perusteella tarkoin säädeltyinä. Valtuuston puheenjohtaja ohjaa valtuutettujen puheenvuoroja valtuuston työjärjestyksessä määritellyn mukaisesti ja sallii heille argumentoinnin lähinnä ennalta pyydettyinä puheenvuoroina. Valtuutettujen argumentointi valtuustossa näyttää enemmän esiintymisenä kuin neuvotteluna päätettävistä asioista. Valtuutetut saattoivat käsitellä aineistossa puheenvuoroissaan monia asioita pintapuolisesti. Toisten valtuutettujen argumentteja ei myöskään kritisoitu näkyvästi vaan toisten valtuutettujen puheenvuorojen kommentointi oli aineistossa lähinnä samanmielisyyden osoittamista.

Päätöksenteon kannalta näyttää sille, etteivät valtuuston istunnot ehkä anna valtuutetuille todellisia vaikutusmahdollisuuksia käsiteltäviin asioihin. Laaja-alaiden asioiden käsittely ei anna välttämättä mahdollisuuksia tarkastella istunnossa jotain yhtä tiettyä kohtaa seikkaperäisesti. Toisaalta vaikuttaa siltä, että istunnoissa käsiteltävät esitykset vaikuttavat merkittävästi siihen, millä tasolla valtuutetut aiheesta argumentoivat.

Tutkimustulokset herättivät kysymyksiä, ovatko valtuuston istunnot vain muodollisia foorumeita, joissa ennalta päätetyt kannanotot hyväksytään ja oma maine äänestäjien silmissä pyritään pitämään kirkkaana tuomalla eri kansanryhmien tarpeita esiin ilman, että tällä olisi kyseisiä kansalaisia koskevien päätösten kannalta käytännön merkitystä? Vai onko valtuuston istunnoissa argumentointi valtuutetuille todella vakuuttava keino tuoda tärkeitä näkökantojaan esiin siten, että oma väite voi jäädä itämään muiden mieliin ja lopulta vakuuttaa muut valtuutetut argumentin huomioimisen tärkeydestä? Yksi mielenkiintoinen jatkotutkimushaaste voisikin olla valtuutettujen

argumentoinnin vakuuttavuuden arviointi. Mielenkiintoista olisi myös tutkia valtuutettujen puheenvuoroja tätä tutkimusta pidemmällä aikavälillä ja selvittää, näkyykö valtuutettujen puheenvuoroissa kritiikkiä toisten puheenvuoroja kohtaan pitkällä aikavälillä tarkasteltuna.

Koska valtuutettujen argumentointi näyttäytyi tutkimustulosten valossa enemmän esiintymiseltä kuin varsinaiselta väittelyltä, voisi olla kiinnostavaa tarkastella valtuutettujen esiintymistä valtuuston istunnoissa havainnoiden muitakin kuin kielellisiä ulottuvuuksia heidän argumentoinnissaan. Tällainen tutkimus voisi osaltaan avartaa käsitystä valtuutettujen valtuustotyöskentelystä. Kiinnostavaa olisi myös tarkastella, kuinka paljon valtuutettujen esiintymistaidot vaikuttavat heidän vakuuttavuuteensa. Myös kvantitatiivinen lähestyminen valtuutettujen argumentointiin voisi antaa kiinnostavia tuloksia. Esimerkiksi kvantitatiivisilla kyselyillä voitaisiin selvittää valtuutettujen omia käsityksiä vakuuttavista argumentointitavoista valtuustossa. Myös voisi olla tarkoituksenmukaista tarkastella kuntalaisten käsityksiä valtuustossa argumentoinnista kvantitatiivisten kyselyiden avulla. Valtuuston konteksti tarjoaa monia merkityksellisiä tutkimusaiheita myös jatkossa.

KIRJALLISUUS

- Alasuutari, P. 1995. Laadullinen tutkimus. 3. painos. Tampere: Vastapaino.
- Aristoteles. Retoriikka. I ja II kirja. Teokset, osa IX. Suom. P. Hohti. Tampere: Gaudemus.
- Bunker, J. 2008. Engaging Iran: Competing values in argumentation and the inability for the United States and Iran to come to diplomatic terms. Conference Papers. National Communication Association.
- Covino, W. A. & Joliffe, D. A. 1995. Rhetoric. Concepts, definitions, boundaries. Needham Heights: Allyn & Bacon.
- Fisher, W. R. & O'Leary, S. D. 1996. The rhetorician's quest. Teoksessa Salwen, M. B. & Stacks, D. W. (toim.) An integrated approach to communication theory and research. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 243-260.
- Frey, L. R., Botan, C. H. & Kreps, G. L. 2000. Investigating communication. An introduction to research methods. Boston: Allyn & Bacon.
- Frey, L. R., Botan, C. H., Friedman, P. G. & Kreps, G. L. 1992. Interpreting communication research. A case study approach. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Haveri, A. & Rönkkö, P. 2003. Kunnan toiminta ja sen organisointi. Teoksessa Anttiroiko, A. V., Haveri, A., Karhu, V., Ryyänen, A. & Siitonen, P. (toim.) Kuntien toiminta, johtaminen ja hallintasuhteet. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 11-76.
- Infante, D.A., Rancer, A. S. & Womack, D. F. 1997. Building communication theory. 3rd ed. Prospect Heights: Waveland Press.
- Jasinski, J. 2001. Sourcebook on rhetoric. Key concepts in contemporary rhetorical studies. Thousand Oaks: Sage.

- Jorgensen, C. 2009. Interpreting Perelman's universal audience: Gross versus Crosswhite. *Argumentation*, 23, 11-19.
- Järvenpään kaupunki. <www.jarvenpaa.fi> Viitattu 27.3.2010.
- Kaid, L. L. 1996. Political communication. Teoksessa Salwen, M. B. & Stacks, D. W. (toim.) *An integrated approach to communication theory and research*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 443-457.
- Kakkuri-Knuuttila, M-L. 1999. Retoriikka. Teoksessa Kakkuri-Knuuttila, M-L. (toim.) *Argumentti ja kritiikki. Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*. Tampere: Tammer-Paino, 233-272.
- Kirkscey, R. 2007. A Unifying vision: Argumentation, values and audience adaptation. *Conference Papers. National Communication Association*.
- Kock, C. 2009. Choice is not true or false: the domain of rhetorical argumentation. *Argumentation* 2009, 23, 61-80.
- Kuntatiedon keskus 2010. <www.kunnat.net> Viitattu 7.11.2010.
- Kuusisto, R. 1996. Sodan retoriikasta. Persianlahden ja Bosnian konfliktit läntisten suurvaltajohtajien lausunnoissa. Teoksessa Palonen, K. & Summa, H. (toim.) *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino, 267-291.
- Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. 2007. *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Lappalainen, P. 2007. Poliittinen toiminta tapauksena. Teoksessa Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Yliopistopaino, 191-213.
- Perelman, C. & Olbrechts-Tyteca, L. 1969. *The new rhetoric. A treatise on argumentation*. Notre Dame: university of Notre Dame.
- Perelman, C. 1996. *Retoriikan valtakunta*. Suom. L. Lehto. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino. (Alkuperäisteos 1977.)
- Puro, J.-P. 2005. *Retoriikan historia*. Helsinki: WSOY.

- Rieke, R.D., Sillars, M.O. & Peterson, T. R. 2009. Argumentation and critical decision making. 7th ed. Boston: Pearson/Allyn & Bacon.
- Rönkkö, P. 2001. Kunnallishallinto ja hyvinvoinnin kansallinen strategia. Teoksessa Hoikka, P. (toim.) Kunnat 2000-luvun kynnyksellä: näkökulmia kunnallisalan tutkimukseen ja käytäntöihin. Tampere: Tampereen Yliopistopaino, 105-142.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Mitä laadullinen tutkimus on: lyhyt oppimäärä. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>> Viitattu 1.9.2010.
- Seiter, J. S. & Gass, R.H. (toim.) 2004. Perspectives on persuasion, social influence, and compliance gaining. Boston: Allyn & Bacon.
- Selzer, J. 2004. Rhetorical analysis: understanding how texts persuade readers. Teoksessa Bazerman, C. & Prior, P. (toim.) What writing does and how it does it. An introduction to analyzing texts and textual practices. Mahwah: Lawrence Erlbaum, 279-308.
- Siltala, E. & Poutiainen, S. 2009. Maallikkosaarnaajan retoriikkaa: uskonnollinen puhe yhteisön rakentajana. Teoksessa Valkonen T., Isotalus, P., Siitonen, M. & Valo, M. (toim.) Puheviestinnän vuosikirja Prologi 2009. <<http://prologos.fi/prologi/index.php?page=vuosikirjat>> Viitattu 4.9.2010.
- Summa, H. 1996. Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa Palonen, K. & Summa, H. (toim.) Pelkkää retoriikkaa. Tampere: Vastapaino, 51-85.
- Summa, H. 1989. Hyvinvointipolitiikka ja suunnitteluretoriikka: tapaus asuntopoliitiikka. Espoo: TKK.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Tindale, C. W. 2004. Rhetorical argumentation. Principles of theory and practice. Thousand Oaks: Sage Publications.

Tonnard, Y. 2008. Comments on Strategic Maneuvering in Political Argumentation. *Argumentation* 22, 331-334.

Van Eemeren, F. H., Grootendorst, R. & Kruiger, T. 1987. *Handbook of argumentation theory. A critical survey of classical backgrounds and modern studies.* Dordrecht: Foris.

Zarefsky, D. 2008. Strategic maneuvering in political argumentation. *Argumentation* 22, 317-330.

JÄRVENPÄÄN KAUPUNGINVALTUUSTO

Esityslista 4.5.2009

1

SISÄLLYSLUETTELO

ASIAT	SIVU
75 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	4
76 § PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJIEN VALINTA	5
77 § ERO LUOTTAMUSTEHTÄVÄSTÄ/ SUVI-MAIJA PÄÄKKÖNEN	6
78 § JÄRVENPÄÄN VEDEN TILINPÄÄTÖS 2008	8
79 § VANHUSTYÖN STRATEGIAN TOTEUTUMINEN V. 2008	11
80 § VALT.ALOITE 20 / 06 VIHREÄ JA 18 VALTUUTETTUA: LASTEN JA NUORTEN LIIKUNTA- JA URHEILUTOIMINTA	13
81 § VALT.ALOITE 7/04 SKP: SELVITYS JÄRVENPÄÄN TILAAMISTA ASFALTTITÖISTÄ	17
82 § VAPAARAHOITTEISEEN OMAKOTI- JA PIENTALOTUOTANTOON LUOVUTETTAVIEN TONTTIEN VÄHIMMÄISMYYNTIHINNAT JA MYYNTIVALTUUTUS	22

JÄRVENPÄÄN KAUPUNGINVALTUUSTO

Esityslista 15.6.2009

SISÄLLYSLUETTELO

ASIAT	SIVU	
84 §	TILINTARKASTAJAN VALINTA	4
85 §	VUODEN 2008 TILINPÄÄTÖS, TILINTARKASTUSKERTOMUS JA ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2008	6
86 §	HENKILÖSTÖKERTOMUS 2008	11
87 §	KAUPUNKISTRATEGIA 2010-2020	13
88 §	KAUPUNGIN VUODEN 2009 TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA, OSAVUOSIKATSAUS (JOHDON RAPORTTI 1) 30.4.2009 TILANTEEN MUKAISESTI	15
89 §	KUNNALLISTEN ILMOITUSTEN JULKAISEMINEN	18
90 §	VALT.ALOITE 4 / 09 LASSI MARKKANEN JA 30 VALTUUTETTUA: TEKOJÄÄRATOJEN TOIMINNAN JATKAMINEN VUODEN 2010 JÄLKEEN	22
91 §	LEPOLAN OSAYLEISKAAVA	25
92 §	ASEMAKAAVAMUUTOS JAMPAN KORTTELIN 978 TONTEILLA 9 JA 10 (MESTARIASUNNOT OY, JAMPANKAARI 6)	49
93 §	SAUNANIITYN PIENTALOALUEEN ASEMAKAAVA JA TONTTIJAKO	56